

VV

JAARBOEK VOOR DE TECH- NISCHE HOOGESCHOOL TE DELFT.

COMMISSIE VOOR DE REDACTIE VAN
DIT JAARBOEK.

UITGEGEVEN DOOR DEN SENAAT
IN SEPTEMBER 1937.

Drukkerij Waltman, A. J. Mulder, Delft.

561

8

E

JAARBOEK VOOR DE
NISCHE HOOGESCHOOL
TE DELFT

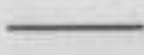
De afhandelingen in dit jaarboek zijn voornamelijk
betreffende de werkzaamheden van de
afdeling van de Nische Hoogeschool te Delft
in het jaartal 1932-1933.

UITGEGEVEN DOOR DEN SENAAAT
IN SEPTEMBER 1933.

DRUKKERIJ WALTHAM & J. MILDER DELFT

INHOUD.

**COMMISSIE VOOR DE REDACTIE VAN
DIT JAARBOEK.**

- Jhr. dr. G. J. Elias.
- Dr. ir. C. B. Biezeno.
- Ir. G. Diehl.

COMMISSIE VOOR DE REDACTIE VAN
DIT JAARBOEK.

Mr. de G. J. Elias
Dr. A. C. B. Bisschop
R. G. Dijk

INHOUD.

	blz.
Gedenkdagen	VIII
I. Geschiedenis der Technische Hoogeschool.	
1. Over de ontwikkeling der inzichten omtrent de electriciteitsleer. Rede, uitgesproken op den gedenkdag van de Technische Hoogeschool op 8 Januari 1937, door den Rector Magnificus, Prof. Jhr. dr. G. J. Elias	3
2. Verslag van het studiejaar 1936—1937. Rede, uitgesproken op Maandag 20 September 1937 door Prof. Jhr. dr. G. J. Elias bij de overdracht der waardigheid van Rector Magnificus aan Prof. dr. ir. C. B. Biezeno	23
3. Ambtsaanvaarding van Hoogleraren	44
4. Jaarverslag van de Commissie van uitvoering van het Delftsch Hoogeschoolfonds over 1936—1937	46
5. Delftsch Excursiefonds	78
6. Lijst van rectoren en secretarissen van den Senaat sedert de oprichting der Technische Hoogeschool	83
7. Eere-doctoraten, verleend sedert de oprichting der Technische Hoogeschool	85
8. Lijst van de in 1936—1937 voor het eerst ingeschreven studenten	87
9. Overzicht van het aantal der in 1935—1936 en in 1936—1937 voor het eerst ingeschreven studenten	95
10. Overzicht van het totale aantal der in 1935—1936 en in 1936—1937 ingeschreven studenten	96
11. Lijst van de in 1936—1937 met goed gevolg geëxamineerden	97
12. Overzicht van het aantal geslaagden voor examens gedurende het studiejaar 1936—1937	106
13. Promotiën gedurende het studiejaar 1936—1937	107
14. Prijsvragen	108

II. Staat van de Technische Hoogeschool bij den aanvang van het studiejaar 1937—1938.

Gebouwen der Technische Hoogeschool	112
Ligging der gebouwen	113
College van Curatoren	114
Secretaris van curatoren	114
Rector magnificus en secretaris van den senaat	114
College van rector magnificus en assessoren	115
Commissie voor de redactie van het jaarboek	115
Commissie van overleg met de studenten	115
Commissie voor de Bibliotheek	116
Hoogleraren	117
Oud-hoogleraren	122
Lectoren	124
Tijdelijk belast met het geven van onderwijs in de hydraulica	125
Tijdelijk belast met het geven van onderwijs in de brugbouw	
en ijzerconstructies	125
Tijdelijk belast met het geven van onderwijs in de geodesie .	125
Tijdelijk belast met het geven van onderwijs in den ijk . .	126
Privaat-docenten	126
Verzamelingen behorende onder art. I van het reglement	
op het beheer en het gebruik der verzamelingen en hulp-	
middelen voor het onderwijs aan de Technische Hoogeschool.	
I. Verzamelingen behorende onder art. Ia.	
1. Bibliotheek	127
2. Verzamelingen modellen waterbouwkunde	127
3. „ Indische bouwstoffen en modellen	127
4. „ mechanische technologie	128
5. „ scheepsmodellen	128
6. „ mineralen en gesteenten	128
7. „ ertsen	128
8. „ algemeene geologie	128
9. „ historische geologie en palaeontologie	128
10. Geologische verzameling van Nederland	128
11. „ „ „ Ned.-Indië	128
12. „ „ „ de Ned. W.-I. eilanden.	128
13. „ „ „ Suriname	128
14. Verzameling van modellen op het gebied van Mijnkunde	129
II. Laboratoria en verzamelingen van hulpmiddelen voor het	
onderwijs, behorende onder art. Ib.	
1. Hoofdgebouw (Oude Delft 95)	129
a. Handteekenen	129
b. Boetseeren	129

	VII
	blz.
2. Gebouwen aan de Jaffalaan	129
3. Gebouw voor weg- en waterbouwkunde	129
a. Laboratorium voor grondmechanica	129
b. Laboratorium voor bouwstoffen en bouwconstructies.	129
4. Gebouw voor geodesie, landmeten en waterpassen . . .	129
5. " " bouwkunde	129
6. " " decoratieve kunst	129
7. " " werktuig- en scheepsbouwkunde	129
a. Laboratorium voor werktuigkunde	130
b. Verzameling van werktuigen en werktuigonderdeelen	130
c. Verzameling voor mechanische technologie	130
d. Laboratorium voor het mechanisch onderzoek van vezelstoffen en papier	130
e. Laboratorium voor metallographie	130
f. Laboratorium voor aëro- en hydrodynamica	130
g. Laboratorium voor toegepaste mechanica	130
8. Laboratorium voor electrotechniek	130
9. Gebouw voor scheikunde	130
a. Laboratorium voor physische scheikunde	130
b. " " anorganische scheikunde	130
c. " " organische scheikunde	130
d. " " chemische technologie	131
e. " " de technologie van oliën en vetten	131
10. Laboratorium voor analytische scheikunde	131
" " microchemie	131
11. " " microbiologie	131
12. " " technische botanie	131
Cultuurtuin voor technische gewassen	131
13. Laboratorium voor metallographie	131
14. Gebouw voor mijnbouwkunde	131
a. Laboratorium voor delfstofkunde	131
b. " " aardkunde	131
c. " " historische geologie en palaeonto- logie	131
d. " " ertskunde	132
e. " " mijnkunde	132
f. " " docimasie en metallurgie	132
g. Museum voor mineralogie en geologie	
15. Laboratorium voor technische physica	132

GEDENKDAGEN.

8 Januari 1842. Bij Koninklijk Besluit No. 73 wordt eene Koninklijke Akademie te Delft opgericht ter opleiding der burgerlijke Ingenieurs zoo voor 's lands dienst als voor de nijverheid en van kweekelingen voor den handel.

4 Januari 1843. Plechtige inwijding der Koninklijke Akademie door Z.M. Koning Willem II, vergezeld van Z.K.H. den Prins van Oranje, beschermheer der Akademie.

1 Juli 1864. Ingevolge Koninklijk Besluit van 20 Juni 1864 No. 136 wordt de Koninklijke Akademie opgeheven en de Polytechnische School, krachtens de Wet van 2 Mei 1863 S. 50, te Delft gevestigd.

10 Juli 1905. De Technische Hoogeschool, krachtens de wet van 22 Mei 1905, S. 141, in de plaats gekomen van de Polytechnische School, wordt door H.M. Koningin Wilhelmina, vergezeld door H.M. de Koningin-Moeder en Z.K.H. den Prins der Nederlanden, plechtig geopend.

1. Over de ontwikkeling der technische
hoogeschoolen in Nederland.

Deel, uitgegeven op den jubileumdag van de Technische Hoogeschool
van Delft op den 15den Januarij 1882 door den Hoofder Willelmus
Fredericus van Dr. H. J. Allen.

Met een inleidenden Prolegomenon, en eenen bijvoegden
Druk van de Delftsche Afdeling der Koninklijke Akademie der Wetenschappen
den 15den Januarij 1882.

I.

**GESCHIEDENIS DER
TECHNISCHE HOOGESCHOOL.**

De Technische Hoogeschool van Delft is de oudste en de grootste
van Nederland. Het is de cradle van de technische wetenschap
in ons vaderland. De school heeft in de loop der eeuwen
veel geleefd en veel geleden. Het is geweest een school van
strijden en van overwinningen. Het is geweest een school van
wetenschappelijke ontdekkingen en van technische uitvindingen.
Het is geweest een school van helden en van martelaren.
Het is geweest een school van wijsheid en van moed.
Het is geweest een school van geloof en van hoop.
Het is geweest een school van liefde en van vrede.
Het is geweest een school van wijsheid en van moed.
Het is geweest een school van geloof en van hoop.
Het is geweest een school van liefde en van vrede.

GRONINGEN

Uitgeverij: De Zelfdenkenden, Groningen, 1942. 120 bladzijden. 1.50 f.

De geschiedenis van de Technische Hoogeschool te Groningen, 1831-1931.

GESCHIEDENIS DER TECHNISCHE HOOGESCHOOL

Van 1831 tot 1931. De geschiedenis van de Technische Hoogeschool te Groningen, 1831-1931.

De geschiedenis van de Technische Hoogeschool te Groningen, 1831-1931. De geschiedenis van de Technische Hoogeschool te Groningen, 1831-1931.

1. Over de ontwikkeling der inzichten omtrent de electriciteitsleer.

Rede, uitgesproken op den gedenkdag van de Technische Hoogeschool op 8 Januari 1937 door den Rector Magnificus,
Professor Jhr. Dr. G. J. Elias.

*Mijne Heeren Curatoren, Professoren, Lectoren en Privaatdocenten,
Dames en Heeren Assistenten en Studenten en voorts Gij allen, die
deze plechtigheid met Uwe tegenwoordigheid vereert,*

Zeer geachte toehoorders!

Een der leidende beginselen bij het onderwijs aan de Technische Hoogeschool bestaat daarin, dat de opleiding aldaar den ingenieur in staat dient te stellen de verschillende problemen, die zich voordoen bij de praktische toepassingen der wetenschap, en waarvoor de ingenieur zich gesteld ziet, zooveel mogelijk te voorzien, hetgeen meebrengt, dat hij ze tot de wetenschappelijke grondslagen kan terugbrengen.

In verband met dezen eisch is het noodzakelijk, dat de verschillende categorieën van a.s. ingenieurs zich ver genoeg bekwamen op het gebied van die zuivere wetenschappen, die den grondslag vormen van de technische toepassingen, waarmede zij zich later zullen moeten bezighouden. Uit den aard der zaak dienen hier in verband met den beperkten duur der studie aan de T. H. zekere grenzen te worden gesteld, zoowel wat breedte als wat diepte der wetenschappelijke studie betreft. In ieder geval zal echter geëischt moeten worden, dat deze grenzen een eindweegs liggen buiten de wetenschappelijke begrenzing der problemen, waarmede de huidige techniek zich bezig houdt, teneinde te voorkomen, dat de ingenieur in zijne latere loopbaan niet voldoende voorbereid zou zijn. De laatstgenoemde begrenzing nu is geenszins constant, doch verschuift zich naarmate de techniek voortschrijdt en zich meester maakt van gebieden, die vroeger tot het uitsluitende domein der

zuivere wetenschap behoorden. De ontwikkeling der techniek in de laatste decennia levert hiervan tal van voorbeelden.

Het ligt echter niet in mijn bedoeling over deze quaestie verder in algemeene trekken uit te wijden, doch, waar ik belast ben met een deel van de wetenschappelijke opleiding van die ingenieurs, die zich met elektrische problemen zullen bezighouden, zoo wil ik Uwe aandacht vragen voor enkele beschouwingen betreffende den uiterst merkwaardigen ontwikkelingsgang der opvattingen en inzichten op het gebied der electriciteitsleer, eene ontwikkeling, waarmede de techniek gelijken tred heeft gehouden. Reeds heeft deze gang van zaken aanleiding gegeven tot de ons bekende toepassingen op electrotechnisch gebied en het is alleszins aannemelijk, dat de verdere ontwikkeling in de toekomst voor de techniek nog zeer waardevolle vruchten zal afwerpen.

Weliswaar waren de allereenvoudigste waarnemingsfeiten op het gebied der electriciteit reeds vroeg in de oudheid bekend, doch desniettemin is de leer van het electromagnetisme de jongste tak der natuurkunde. Pas in de eerste helft der 18e eeuw ontdekte de Franschman *Dufay* het verschil tusschen positieve en negatieve electriciteit, terwijl de wetten van de electrostatische krachten in 1785 door *Coulomb* werden geformuleerd. Weinig later verwierf onze landgenoot van *Marum* vermaardheid door zijne proeven op dit gebied.

Ter beschrijving van de eenvoudige elektrische krachtwerkingen werd eene onmiddellijke werking op afstand van elektrische „fluïda” aangenomen, op soortgelijke wijze als eene dergelijke werking der massa's voor de gravitatieverschijnselen reeds werd aanvaard. Ook de later ontdekte krachtwerkingen van elektrische stroomen op magneten en van stroomen onderling werden uit het oogpunt van eene onmiddellijke werking op afstand, zonder tusschenkomst van de middenstof, beschouwd. Dergelijke werkingen werden in dien tijd — tot omstreeks het midden der 19e eeuw — als eene voldoende „verklaring” voor alle natuurverschijnselen aangenomen.

Anders werd dit, toen het bleek, dat de verschijnselen afhingen van den aard der middenstof, hetgeen *Faraday* voor de elektrische krachtwerkingen ontdekte. Hij nam dan ook het standpunt in — een denkbeeld, dat reeds van *Newton* afkomstig was, doch dat later weer op den achtergrond geraakte —, dat de werking door de middenstof werd overgedragen en deze daarbij dus eene essen-

tiëele rol vervulde, hetzij het medium van materiëelen aard was, hetzij de materie ontbrak en de „aether” de werking overdroeg. Faraday meende, dat de rol van het medium op mechanische grondbeginselen zou berusten en trachtte de eigenschappen hiervan op deze wijze te verklaren. De verklaring werd derhalve gezocht in het terugbrengen van nieuwe verschijnselen tot een mechanisch beeld. Zulks gold niet alleen voor de jongste ontdekkingen op het gebied van het electromagnetisme, maar ook voor de reeds bekende optische verschijnselen. Een verband tusschen dit gebied, waar op grond van de proeven van Young en Fresnel de golftheorie van Huygens had gezegevierd over de corpusculaire theorie van Newton, en het electromagnetisme was echter nog niet aangetoond, doch ook hier speelde de „aether”, waarvan de eigenschappen langs mechanschen weg zouden moeten worden verklaard, eene hoofdrol. Van dien tijd dateeren de schattingen omtrent de dichtheid van den aether, waarvan Sir William Thomson aanvankelijk meende, dat de eigenschappen met die van pek zouden kunnen worden vergeleken.

Omstreeks het midden der 19e eeuw bleek het, dat er een verband moest bestaan tusschen de electromagnetische en de optische verschijnselen, toen Weber en Kohlrausch bij hun proeven over meting van electriche stroomen vonden, dat de lichtsnelheid daarbij eene rol speelde. Langzamerhand groeide ook de meening — oorspronkelijk van Kirchhoff afkomstig —, dat de electromagnetische toestandsveranderingen zich zouden voortplanten met eene eindige snelheid, en wel die van het licht in vacuo. Echter huldigden de natuurkundigen in het derde kwartaal der 19e eeuw in dit opzicht zeer verschillende opvattingen, waarvan, bij gemis aan ervaringsfeiten, de meerdere of mindere juistheid niet kon worden getoetst, terwijl aansluiting aan de lichtverschijnselen, waarbij de voortplantingssnelheid van den aard der middenstof afhing, voorloopig niet werd verkregen.

In 1873 verscheen de „Treatise on Electricity and Magnetism” van James Clark Maxwell, welke verschijning de inleiding was van eene ingrijpende wijziging van de inzichten op het gebied van de theorie van het electromagnetisme. In strijd met oudere theorieën, o.a. die van v. Helmholtz, nam Maxwell aan, dat de „electriciteit” als onsamendrukbaar te beschouwen was, waarmede gepaard ging, dat electriche stroomen ongesloten waren. Weliswaar behoefde een geleider, die stroom voerde, niet een gesloten kringloop te vormen, doch volgens Maxwell moest

dan de stroom in den geleider zijne voortzetting vinden in het diëlectricum, de niet-geleidende ruimte, gepaard gaande met eene verandering van het electriche veld aldaar, die gedacht werd als eene verplaatsing van de electriciteit uit een evenwichtsstand. Aldus voerde hij den „diëlectrischen verschuivingsstroom” in, welke conceptie aan de theorie van Maxwell hare groote betekenis gaf. Uit dit beginsel vloeide — zulks in tegenstelling met vroegere beschouwingen — onmiddellijk de mogelijkheid van slechts transversale electromagnetische trillingen voort, waarvan de voortplantingssnelheid in vacuo gelijk was aan die van het licht, terwijl die snelheid in diëlectrica eene kleinere waarde had, afhankelijk van de diëlectrische constante en de magnetische permeabiliteit. Dientengevolge moest de brekingsindex voor electromagnetische golven evenredig zijn met de vierkantswortel uit de diëlectrische constante, welke betrekking voor het licht in een aantal stoffen, met name gassen, met de ervaring bleek overeen te stemmen, terwijl voor verschillende vloeistoffen eene vrij goede kwalitatieve overeenstemming bestond. Op grond van een en ander identificeerde Maxwell in zijne electromagnetische lichttheorie de lichttrillingen, waarvan op grond van de polarisatieverschijnselen het transversale karakter moest worden aangenomen, met de electromagnetische trillingen.

In tijde van Maxwell was het echter nog niet gelukt met behulp van electriche middelen in de vrije ruimte opgewekte electromagnetische golven aan te toonen, voorloopig was dit dus nog „graue Theorie”. Wel waren reeds lang electromagnetische trillingen in geleiders bekend, immers de oscillatorische ontlading van een condensator, reeds door Henry vermoed, werd door Feddersen in 1857 aangetoond, terwijl Sir William Thomson er reeds enkele jaren vroeger de theorie van ontwikkeld had. Het duurde echter tot 1888, dat Heinrich Hertz te Karlsruhe de voortplanting van langs electriche weg opgewekte electromagnetische golven in de vrije ruimte aantoonde en er de golflengte van bepaalde.

Na den vroegtijdigen dood van Hertz in 1894 hebben verschillende physici zijne onderzoekingen voortgezet. Ook hebben velen er zich in dien tijd op toegelegd de „electromagnetische stralen” van Hertz voor practische doeleinden te benutten. Van hen heeft Marconi, een leerling van Righi, het meeste succes gehad. Onder toepassing van een aantal reeds bekende ideeën gelukte het hem door de zenders en ontvangers voldoende hoog

op te stellen over afstanden van enkele kilometers te seinen. Dit was het begin van de stormachtige ontwikkeling van de radiotechniek, die zich in enkele decennia heeft voltrokken.

De ontdekkingen van Hertz kunnen worden beschouwd als het experimenteele bewijs van de theorie van Maxwell, die hierdoor meer aanhang verkreeg, vooral in Duitschland, waar velen nog aan de oudere theorieën vasthielden. Tot op den huidigen dag biedt de theorie van het electromagnetisme, zooals Maxwell die heeft gegeven, een voldoende grondslag voor de beschrijving van tal van verschijnselen.

In feite bestaat de theorie van Maxwell uit een aantal formules, die hetzij op het experiment zijn gebaseerd hetzij langs dezen weg kunnen worden geverifiëerd. Als zoodanig staan zij los van elke voorstelling, die als basis er van zou kunnen worden beschouwd. Inderdaad was Maxwell echter van meening, in navolging van Faraday, dat zijne vergelijkingen een mechanischen achtergrond hadden. Ook Hertz, die aan de theorie van Maxwell eene uitbreiding gaf, waardoor materiëele bewegingen meer algemeen konden worden beschouwd, stelde zich op dit standpunt en meende, dat alle electromagnetische verschijnselen in laatste instantie zouden kunnen worden „verklaard” door eene „mechanica van den aether”, die de zetel zou zijn van „verborgen bewegingen”.

Inmiddels onthielden de theorieën van Maxwell en Hertz zich van eenige voorstelling omtrent het electromagnetische gebeuren in de materie. Eerst kwam hierin verandering, toen eene geheel nieuwe gedachte in de theorie van het electromagnetisme werd ingevoerd, en wel de opvatting van de atomistische structuur der electriciteit.

De studie van de verschijnselen, die zich voordoen bij de ontlading van electriciteit in verdunde gassen, leidde in de tweede helft der 19e eeuw tot de ontdekking van de kathodestralen, eene straling, die, uitgaande van de negatieve electrode eener ontladingsbuis, bij sterk verminderden druk wordt waargenomen. Terwijl Crookes hierin een vierden aggregaatstoestand der materie, den z.g. stralenden toestand, zag, gelukte het Perrin aan te toonen, dat de kathodestralen bestaan uit negatief geladen deeltjes — aanvankelijk aangeduid als corpuscula of ionen, later met den van Stoney afkomstigen naam „electronen” bestempeld —, welke deeltjes zich met groote snelheid in rechtlijnige banen van de negatieve electrode af voortbewegen. In elektrische of mag-

netische velden ondergaan de electronen eene afwijking en worden de banen gekromd.

Door meting van deze afwijkingen is het mogelijk de verhouding van lading tot massa der electronen te meten, hetgeen in 1897 voor het eerst ongeveer gelijktijdig door Wiechert, Kaufmann en J. J. Thomson onafhankelijk van elkaar geschiedde. Voor deze verhouding werd aanvankelijk eene waarde gevonden, die 1000 à 2000 maal zoo groot was als die voor een electrolytisch ion van waterstof. Nu rees de vraag, of deze veel grootere waarde moest worden toegeschreven aan eene grootere lading of aan eene kleinere massa. Verder experimenteel onderzoek nu leidde tot het resultaat, dat de lading van het electron gelijk is aan die van het waterstofion, doch van tegengesteld teeken, zoodat de massa vele honderden malen — ongeveer 1850 maal — kleiner is dan die van eene waterstofion. In de electronen moesten derhalve nieuwe bouwsteenen van de materie gezien worden, bouwsteenen met eene massa, die 1850 maal zoo klein is als die van één atoom van het lichtste element.

Deze erkentenis, die eene algeheele wijziging bracht in de toenmalige opvattingen omtrent het wezen der materie, was echter reeds enkele jaren vroeger door onzen beroemden landgenoot Lorentz bij wijze van hypothese aanvaard. Zeer scherp wordt het standpunt van Lorentz geformuleerd in zijne bekende in 1896 verschenen verhandeling „Versuch einer Theorie der elektrischen und optischen Erscheinungen in bewegten Körpern”, die de kroon zette op het werk van vele jaren, dat reeds in een aantal van dezelfde beginselen uitgaande verhandelingen was neergelegd. Lorentz keerde terug tot de opvatting van Fresnel van den stilstaanden aether, waar de materie zich vrij doorheen kan bewegen. De materie beschouwt hij als te zijn samengesteld uit electrisch geladen deeltjes, de met massa behepte en onder den invloed van zekere krachten staande ionen. Deze krachten zijn eenerzijds de door den aether, waarvoor de vergelijkingen van Maxwell werden aanvaard, er op uitgeoefende, zoowel de electrische van andere ionen, alsook die bij beweging der ionen in een magnetisch veld, anderzijds zijn het „quasiëlastische” krachten, die de rest van het molecule op elk ion zou uitoefenen, met behulp van welke laatste krachten het mogelijk was de verschijnselen der optische dispersie te verklaren, een weg, die ook reeds door anderen, o.a. Goldhammer en v. Helmholtz, was ingeslagen.

Op den zoeven beschreven grondslag nu, waarbij de electriche ladingen beschouwd werden als zich in den aether bewegende corpuscula, gelukte het Lorentz een groot aantal electriche en optische verschijnselen in zich bewegende media te verklaren, verschijnselen, die niet of slechts zeer gebrekkig in het kader der oudere theorieën konden worden opgenomen. Een der grootste triomfen van de — ten slotte als electronentheorie aangeduide — theorie van Lorentz bestond in de eenvoudige verklaring van de door Zeeman in 1896 ontdekte splitsing van de spectraallijnen in een magnetisch veld, welk verschijnsel op grond van de electronentheorie in veel gevallen, onafhankelijk van de stof, die de spectraallijnen uitzond, dezelfde verhouding opleverde van lading tot massa der hierbij werkzame „electriciteitsatomen” als die, welke voor de kathodestralen gevonden was. Hieruit bleek ook weer het universeele karakter der als electronen aangeduide negatief geladen corpuscula.

Aldra rees nu de vraag van welken aard de massa dezer electronen was. Lorentz toonde aan, dat uit het feit, dat zich bewegende electronen een electromagnetisch veld bezitten, volgt, dat aan zulke electronen eene zekere hoeveelheid van beweging toekomt, en daarmede eene massa, die afhankelijk moest zijn van de snelheid der electronen en zou moeten toenemen, naarmate deze snelheid meer naderde tot de voortplantingssnelheid van het licht. Deze massa kon daarom worden aangeduid als electromagnetische massa. Toentertijd hield Kaufmann in Bonn zich bezig met nauwkeurige proeven omtrent de afwijking van electronen in electriche en magnetische velden. Het bleek nu, dat de uitkomsten van de proeven van Kaufmann in overeenstemming waren met de opvatting, dat de massa der electronen alleen van electromagnetischen aard was, een resultaat, dat door latere onderzoekingen boven elken twijfel verheven werd.

Op grond van deze uitkomsten en beschouwingen won de meening veld, dat het wezen der materie — en daarmede ook de mechanische verschijnselen — op electromagnetischen grondslag moest worden geïnterpreteerd en dat niet, zooals ten tijde van Faraday, Maxwell en Hertz, het electromagnetische gebeuren in laatste instantie een mechanischen achtergrond had. De mechanische aethertheorieën geraakten dan ook geheel in de vergetelheid, terwijl alle aandacht werd gewijd aan de rol van de electriche ladingen, waaruit de materie zou zijn opgebouwd. Dat de aethertheorieën op den achtergrond geraakten, sproot echter

niet voort uit een inzicht, dat hieromtrent zou zijn verkregen. Zulks toch was allerminst het geval, de golfbewegingen in de vrije ruimte — den aether — die elkaar vrijelijk konden doorkruisen zonder stoornis, terwijl zich bovendien in dien aether talloze andere verschijnselen afspeelden, waarbij deze de rol van energie-reservoir moest vervullen, dit alles bleef even raadselachtig als vroeger, doch men was tot de overtuiging gekomen, dat het niet mogelijk was zich hiervan eene naar menselijke begrippen welomlijnde voorstelling van te maken, reden, waarom hiervan principiëel werd afgezien en de mathematische betrekkingen werden aanvaard als grondslag van het beschrijven van de verschijnselen in den „aether”. Deze verloor op deze wijze meer en meer aan substantialiteit, doch bleef eene rol spelen als vertegenwoordigende de absolute ruimte, ten opzichte waarvan eene absolute beweging kon worden gedefiniëerd. Terwijl dus van eene voorstelling der verschijnselen buiten de materie geheel werd afgezien, meende men echter, dat eene zuivere voorstelling van het wezen der materie wel mogelijk zou zijn, als zijnde deze opgebouwd uit systemen van positieve en negatieve elektrische ladingen, waarbij de laatste, de electronen, vrij konden voorkomen.

Inmiddels bleek meer en meer de vruchtbaarheid van de conceptie van de atomistische structuur der elektrische ladingen in de materie, zooals Lorentz die op den voorgrond had gesteld. Langs dezen weg toch gelukte het zich van een groot aantal verschijnselen, die meer en meer de aandacht vroegen, rekenschap te geven, verschijnselen, die veelal den grondslag vormden van technisch uiterst belangrijke toepassingen.

In de eerste plaats moet in dit verband worden genoemd het gebied der elektrische ontladingen in gassen, dat door een groot aantal physici met kracht ter hand werd genomen. Hierbij bleek eene zeer belangrijke rol toe te komen aan de vrije electronen. In sterk verdunde gassen geven ze aanleiding tot de reeds welbekende kathodestralen, doch ook in minder sterk verdunde gassen zijn de electronen in hoofdzaak de dragers van den elektrischen stroom, terwijl de voortdurende productie van electronen door verschillende processen een voorwaarde is voor het onderhouden van een stroom in een gas. Het zijn dan ook de electronen, die aan de hogere lagen van de atmosfeer zoodanige eigenschappen verleen, dat radiogolven er door kunnen worden teruggekaatst, eene onmisbare voorwaarde voor draadloze communicatie op groote afstanden.

Toen ruim dertig jaar geleden de door Edison ontdekte emissie van electriciteit door verhitte metalen en oxyden een onderwerp van experimenteel onderzoek uitmaakte, in den beginne in hoofdzaak verricht door Richardson en Wehnelt, en later, onder betere condities, dank zij de vorderingen van de vacuümtechniek, voortgezet door Langmuir, bleek de theorie hiervan aanvankelijk geheel te passen in het kader van de electronentheorie. Het ligt buiten het bestek van deze voordracht nader in te gaan op het enorme gebied, waar deze thermoëlectronen toepassing vinden, een gebied, dat de zend- en ontvanglampen omvat, die in de radiotechniek gebezigd worden, niet alleen die, waarbij de frequenties der trillingen bepaald worden door de uitwendige schakeling, doch ook de buizen, dienende voor het opwekken en ontvangen van zeer korte golven, waarbij de banen en snelheden der electronen binnen de buis de frequenties bepalen, veelal onder gebruikmaking van een magnetisch veld. Voorts behooren hiertoe gelijkrichters, thyratrons en wisselrichters, de toepassing waarvan allerlei mogelijkheden opent voor de sterkstroomtechniek.

Van zeer veel belang zijn tegenwoordig de fotocellen, waarin electronen worden geëmitteerd tengevolge van de werking van het licht, aan het gebruik van welke cellen de televisie haar opkomst dankt.

Ook bij den kathodestraaloscillograaf, — reeds lang bekend als buis van Braun — aanvankelijk een slechts betrekkelijk zelden gebezigd physisch instrument, thans echter een onmisbaar hulpmiddel der techniek, dat eveneens voor de televisie van buitengewone beteekenis is, is sprake van electronen, die, uitgezonden door de kathode, bij het beschrijven van hun baan door electriche of magnetische velden beïnvloed worden. Een zeer interessante ontwikkelingsgang heeft geleid van deze buizen van Braun tot den z.g. electronen-microscoop, waarbij het feit, dat electromagnetische velden op de electronenbanen een soortgelijken invloed uitoefenen als lenzen op lichtstralen, gebezigd wordt om sterk vergroote beelden te verkrijgen òf van vlakken, die electronen emitteeren òf van grensvlakken van dunne lagen materie, die op den weg der electronen worden geplaatst. Het is merkwaardig, dat bij de beschouwingen hieromtrent, die zich overigens geheel aansluiten aan de electronentheorie van Lorentz, veelal gebruik gemaakt wordt van eene wijze van formuleering van het

probleem, die aan de moderne ontwikkeling der mechanica is ontleend.

Waar de electronentheorie op zooveel successen kon bogen, vatte de meening post, dat de hypothesen van Lorentz een voldoende grondslag zouden bieden ook ter verklaring van een aantal nog niet opgehelderde verschijnselen.

Intusschen was echter wel reeds gebleken, dat de invloed van de aardbeweging op optische verschijnselen, zooals die uit de theorie van Lorentz volgde, niet experimenteel kon worden aangetoond: de beroemde interferentieproef van Michelson en Morley had een negatief resultaat opgeleverd. Hieraan kon tegemoet gekomen worden door eene door Lorentz en Fitzgerald nagenoeg gelijktijdig geuite gedachte, volgens welke alle zich bewegende lichamen eene verkorting zouden ondergaan in de richting hunner beweging. Echter was deze hypothese ad hoc niet veel meer dan een lapmiddel ter verklaring van het negatieve resultaat van de proef van Michelson en Morley, later door anderen met grootere nauwkeurigheid bevestigd.

Nadat ook andere proeven niet in overeenstemming gebleken waren met het oorspronkelijke postulaat van Lorentz omtrent de absolute beweging ten opzichte van een stilstaanden aether, kwam Einstein in 1905 tot de onhoudbaarheid hiervan en stelde er zijne relativiteitstheorie voor in de plaats. Deze theorie stelt voorop de principiële onbestaanbaarheid van de absolute beweging, hetgeen meebrengt, dat in twee systemen, die zich ten opzichte van elkaar bewegen, de verschijnselen door dezelfde vergelijkingen moeten worden beschreven. Zulks wordt bereikt, doordat bij overgang van het eene systeem op het andere de grootheden, die in de formules voorkomen — waartoe o.a. behooren de coördinaten en de tijd — op een bepaalde wijze getransformeerd worden. Nu had Lorentz reeds vroeger de hiertoe dienende transformatieformules gegeven, bekend onder den naam Lorentz-transformatie. Echter meende Lorentz te moeten vasthouden aan een absoluut tijdsbegrip, waardoor de getransformeerde tijd bij overgang van een „stilstaand” op een „bewegend” systeem voor hem het karakter van eene rekengrootheid verkreeg. Einstein daarentegen heeft den koenen stap gewaagd het absolute tijdsbegrip te laten vallen en in verband hiermede de grootheid, die Lorentz als een rekengrootheid beschouwde, als den tijd in het andere systeem gedefiniëerd. De transformatie der coör-

dinaten, zooals die besloten is in de Lorentz-transformatie, dekt zich geheel met de reeds zooeven vermelde vroegere hypothese van Lorentz-Fitzgerald.

Op deze wijze werd, onder terzijdestelling van begrippen, die tot dusverre als vanzelfsprekend waren aanvaard, feitelijk automatisch overeenstemming verkregen met de experimenten, die de absolute beweging niet hadden kunnen aantonen. Uit den aard der zaak geeft deze axiomatische gedachtengang geen antwoord op de vraag, hoe het mogelijk is, dat bij overgang van één systeem op een ander, dat zich ten opzichte van het eerste beweegt, de lengte van maatstaven en de gang van klokken zich wijzigt, beoordeeld vanuit het standpunt van een waarnemer in het eerste systeem. In dit opzicht moet alles, wat zweemt naar eene „verklaring” hiervan, achterwege blijven. Hiermede zou een soortgelijk voetspoor betreden worden als eenige decennia vroeger, toen er gezocht werd naar eene „verklaring” van de eigenschappen van den aether. In de relativiteitstheorie is van een „aether”, die in de electronentheorie van Lorentz ten slotte nog alleen diende ter vastlegging van de absolute ruimte, in het geheel geen sprake meer.

In verband met de grondstelling der relativiteitstheorie, dat de lichtsnelheid de bovenste grens is voor alle materiële bewegingen, gaf deze theorie het aanzijn aan de relativiteitsmechanica, waarin niet meer de eenvoudige wetten voor de samenstelling van snelheden, krachten e.d. gelden. Een van de allergewichtigste consequenties hiervan was de erkenning, dat aan elke hoeveelheid energie eene zekere massa moet worden toegekend, die gelijk is aan de energie, gedeeld door het kwadraat van de lichtsnelheid.

Voorloopig bepaalde de relativiteitstheorie er zich toe systemen te beschouwen, die ten opzichte van elkaar eene eenparige rechtlijnige beweging hadden. Bij meer gecompliceerde bewegingen bleek het noodzakelijk niet alleen af te zien van overgeleverde physische begrippen, maar moesten ook de aan de aanschouwing ontleende mathematische grondbeginselen herzien worden, met name diende de geometrie aan den bewegings-toestand te worden aangepast ter verkrijging van universeel geldende betrekkingen. Het ligt echter niet in de lijn van deze voordracht hierop nader in te gaan, evenmin als op de rol, die de aanwezigheid van massa hierbij speelt, waardoor de gravitatie wordt teruggebracht tot eene geometrische eigenschap.

De afstand tusschen de theorieën van Faraday, William Thomson, Maxwell e.a. ter „verklaring” van de eigenschappen van den aether, waarbij gezocht werd naar eenanschouwelijk beeld van het physische gebeuren, een streven, dat ten aanzien van de materie ook voorzat in de electronentheorie van Lorentz en in veel gevallen ook thans nog nuttige diensten kan bewijzen, en de abstracte beschouwingen van de relativiteitstheorie, was in den tijd van enkele decennia wel zeer groot geworden. Echter zou eerlang bij den snellen ontwikkelingsgang der physica de theorie der atomaire systemen, die Lorentz zich dacht als microscopische afbeeldingen van macroscopische modellen met de ons bekende electromagnetische eigenschappen, langs geheel nieuwe banen geleid worden!

Reeds ten tijde van de groote successen van de electronentheorie waren er — afgezien van de quaestie van de absolute beweging — een aantal verschijnselen, die niet pasten in het kader dezer theorie. In de eerste plaats hadden proeven van Lummer en Pringsheim het verloop van de straling van een zwart lichaam van zekere temperatuur in hare afhankelijkheid van de golflengte leeren kennen. Het gelukte Lorentz op grond van de electronentheorie het verloop dezer kromme gedeeltelijk te verklaren en wel dat voor de lange golven. Voor de korte golven week het door Lorentz berekende verloop evenwel geheel af van het resultaat der experimenten. De Deutsche physicus Planck voerde daartoe eene aan de electronentheorie geheel vreemde hypothese in, daarin bestaande, dat de trillende systemen, waaruit een stralend lichaam opgebouwd moest worden gedacht, slechts in staat zouden zijn de energie in discrete hoeveelheden, veelvoudigen van een zeker energiequantum, uit te stralen. Derhalve zou uitstraling door een trillend systeem eerst kunnen plaats vinden, nadat het minstens dat energiequantum had geabsorbeerd. Volgens de electronentheorie was daartoe echter geen onderste grens noodig. Op grond van deze nieuwe hypothese, waaraan verbonden was de invoering van eene nog onbekende universeele constante, de constante van Planck, was het mogelijk eene formule voor de straling te vinden, die volkomen in overeenstemming was met de waarneming.

Een tweede moeilijkheid voor de electronentheorie werd gevormd door de spectraalverschijnselen. Reeds Ritz e.a. hadden verschillende regelmatigigheden ontdekt in de frequenties der door de chemische elementen onder bepaalde omstandigheden uitge-

zonden spectraallijnen. De electronentheorie was niet bij machte hiervan eene eenigszins plausibele verklaring te geven. Het was de Deensche physicus B o h r, die met behulp van zijne theorie van het atoom in 1913 den stoot gaf tot een geheel nieuw inzicht in deze materie.

Reeds R u t h e r f o r d had ondersteld, dat een chemisch atoom zou bestaan uit een positief geladen kern met negatieve electronen, die er zich omheen zouden bewegen. Deze gedachte nu werd door B o h r overgenomen, echter met dien verstande, dat de electronen zich slechts in bepaalde banen zouden kunnen bewegen, waarvan de afmetingen werden bepaald met behulp van de reeds zooeven genoemde constante van P l a n c k. Deze onderstelling, dat slechts discrete electronenbanen mogelijk waren, was wederom eene geheel nieuwe gedachte, die geen plaats vond in de electronentheorie. Echter ging B o h r nog verder door te onderstellen, dat een electron op deze banen geen energie zou uitstralen, eene opvatting, die geheel tegen de electronentheorie indruischte. Volgens B o h r zou slechts energie door het atoom kunnen worden uitgestraald bij overgang van het electron van de eene baan op de andere. Aan nemende, dat bij zulk een overgang het energiever schil tusschen beide toestanden tot uitstraling kwam, verkreeg B o h r, eveneens onder inachtneming van de constante van P l a n c k, voor waterstof de frequenties van eene reeks spectraallijnen, zooals die reeds veel vroeger waren gevonden. Het was dus gebleken, dat het mogelijk was deze frequenties te berekenen door voor de electronenbanen bepaalde voorschriften te geven en afstand te doen van eene grondstelling der electronentheorie, die omtrent de straling bij eene versnelde electronenbeweging. Voorloopig zag dit er van het standpunt der „klassieke” electronentheorie vrij onverteerbaar uit. Doch weldra bleek het, dat de grondgedachte van B o h r bij verdere uitbreiding een voldoende grondslag bood ter verklaring van de meeste verschijnselen op spectraalgebied, die tot dusverre in het duister gehuld waren. Niet alleen ging het hier om de spectra in het gebied van het zichtbare licht, maar ook om die in het ultraviolet en infrarood, ja zelfs vonden de Röntgenspectra op deze wijze eene verklaring. Hieruit blijkt wel van hoe groote heuristische waarde de door B o h r aangewezen weg was. Zeer merkwaardig is het, dat de beschouwingen van B o h r zich eenerzijds nauw aansluiten aan de electronentheorie, in zooverre, dat hij uitging van eene scherp omljnde voorstelling van het atoom, bestaande uit een positief geladen kern met een aantal electronen, die er zich om heen be-

wegen, waarbij de op de electronen werkende krachten geheel ontleend zijn aan de klassieke theorie. Andererzijds worden echter geheel nieuwe elementen toegevoegd, die er lijnrecht mee in strijd zijn. Daarbij neemt de reeds door Planck ingevoerde nieuwe constante eene zeer belangrijke plaats in, gedeeltelijk van mechanischen aard, ter bepaling der electronenbanen, gedeeltelijk van optischen aard ter verkrijging van de frequentie der bij eene toestandverandering van het atoom optredende straling. Van eene theorie uit één stuk is dan ook feitelijk geen sprake, bij de ontwikkeling van de ideeën van Bohr was het steeds noodzakelijk op twee gedachten te hinken, eenerzijds de klassieke electronentheorie, anderzijds de nieuwe inzichten, die hiermede niet in overeenstemming waren.

Inderdaad is het mogelijk geweest gedurende een tiental jaren dezen weg te bewandelen, waarbij, geleid door de intuïtie, beide beschouwingen zoo goed mogelijk gecombineerd werden, zonder dat de kloof, die beide gebieden scheidde, kon worden overbrugd, al was het duidelijk, dat in eene bepaalde richting de kloof aan diepte afnam om tenslotte onmerkbaar te worden. Naarmate de uitgebreidheid der beschouwde gebieden toenam, werden de afwijkingen van de klassieke beschouwingen geringer, om bij macroscopische afmetingen geheel weg te vallen.

Op den duur kon echter deze lijn van ontwikkeling geen stand houden. Het was de Fransche physicus Louis de Broglie, die in 1924 een geheel nieuwen weg insloeg, een weg, die onder de leiding van een aantal eminente physici gevoerd heeft tot het optrekken van de physica op geheel andere grondslagen. Ofschon dit nieuwe gebouw nog verre van voltooid is, zoo heeft het toch reeds eene zeer aanzienlijke hoogte bereikt, vanwaar de aspecten uiterst verrassend zijn.

Uit de formeele overeenkomst van reeds lang bekende algemeene beginselen, eenerzijds ontleend aan de klassieke mechanica, anderzijds aan de optica, kwam de Broglie tot het inzicht, dat de beweging van stoffelijke punten, en eveneens die van het electron, beschreven kan worden met behulp van aan golfbewegingen ontleende begrippen. Op soortgelijke wijze als wij de kruin van een golfcomplex aan het strand der zee of eene evenwichtsverstoring in een gespannen koord zich zien bewegen, waarbij deze beweging het gevolg is van de samenwerking van elementaire golven, zoo kan ook de materiële beweging van een massapunt geïnterpreteerd worden als eene superpositie van golfbe-

wegingen. Door aan een bewegend massadeeltje eene frequentie toe te kennen evenredig met zijne massa en eene golflengte omgekeerd evenredig met zijne hoeveelheid van beweging wordt op deze wijze de beweging van een electron beschreven met behulp van de z.g. materiegolven. Bij deze interpretatie doet zich een massadeeltje niet voor als een voorwerp, doch in zekeren zin als eene gebeurtenis. Aldus werd de van oudsher gemaakte tegenstelling tusschen corpuscula en golven feitelijk overbrugd. Het bleek dan ook weldra — aanduidingen hiervan waren reeds eerder gevonden —, dat deze materiegolven soortgelijke verschijnselen vertoonden als lichtgolven: de electronen bleken buigingsverschijnselen te vertoonen als gevolg van hunne golfnatuur, een op grond van de klassieke theorie volmaakt onverklaarbaar verschijnsel. Het electron bleek dus zowel corpusculaire als ook undulatorische eigenschappen te bezitten, bij sommige verschijnselen komt de eerste qualiteit, bij andere de tweede in hoofdzaak te voorschijn.

De ideeën van de Broglie hebben aanleiding gegeven tot de grootsch opgezette theorieën van Heisenberg en Schrödinger, die zich geheel stellen op het standpunt, dat de materie als een golfverschijnsel te interpreteeren is. Met behulp van eene door hem opgestelde golfvergelijking gelukte het Schrödinger aan te toonen, dat deze vergelijking voor het electron in het waterstofatoom slechts bepaalde, diskrete bewegingstoestanden toelaat, waarvan de banen geheel overeenstemmen met de reeds door Bohr aangegevene. Deze volgden dus als eene mathematische noodzakelijkheid uit de grondvergelijking.

Terwijl nu op deze wijze eenerzijds bepaalde electronenbanen werden verkregen, waarbij plaats en snelheid van het electron op ieder tijdstip nauwkeurig zouden kunnen worden aangegeven, leidden anderzijds verdere beschouwingen tot de gevolgtrekking, dat het niet mogelijk is tegelijkertijd plaats en snelheid van een materiëel deeltje, b.v. van een electron, met willekeurig groote nauwkeurigheid aan te geven. Deze geheel nieuwe erkentenis gaf Heisenberg aanleiding te postuleeren, dat eene gelijktijdige, willekeurig nauwkeurige bepaling van de twee genoemde grootheden principiëel onmogelijk zou zijn. Derhalve zou het ook geen zin hebben te spreken van de baan van een electron. Dit leidt tot de principiële onmogelijkheid de plaats van een electron op zeker tijdstip te bepalen, indien de plaats op een vroeger tijdstip bekend was. Deze opvatting heeft eene zeer verre strekking, immers op deze wijze wordt gebroken met de beginselen van causaliteit en de-

terminisme, die tot dusverre steeds waren beschouwd als de hoeksteen voor de beschrijving van de levenlooze natuur. Terwijl bij vroegere kinetische beschouwingen de individueele bewegingstoestanden der materiële deeltjes als volkomen definiëerbaar werden ondersteld, doch niet verder in beschouwing werden genomen, aangezien bij physische verschijnselen steeds een zeer groot aantal dezer deeltjes aanwezig was en zodoende slechts het gemiddelde der individueele bewegingen waarneembaar was, verwierp Heisenberg in beginsel de mogelijkheid van eene nauwkeurige definitie der individueele bewegingstoestanden. Intusschen wordt deze ongedefiniëerdheid der bewegingstoestanden weer in overeenstemming gebracht met de exacte uitkomsten der berekeningen door volgens Born te aanvaarden, dat deze laatste moeten worden geïnterpreteerd als waarschijnlijkheden voor het voorkomen van een zekeren toestand en niet als eene causaal gedetermineerde prognose voor het voorkomen van dien toestand met uitsluiting van alle andere. Hiermede hangt samen, dat aan bepaalde processen, die in vroegere theorieën als onmogelijk golden, bij de nieuwe beschouwingwijze nog eene zekere, zij het ook uiterst geringe, waarschijnlijkheid toekomt. De combinatie van de door Schrödinger aangegeven grondslagen der golfmechanica met de ideeën van Heisenberg, die niet alleen de fundamenteele begrippen der physica heeft herzien en aan eene nauwgezette analyse onderworpen, doch bovendien aan het begrip der mechanische coördinaten eene uitbreiding heeft gegeven onder invoering van eene tot nu toe in de physica onbekende rekenwijze, leidde tot het opbouwen van de quantenmechanica, die in den loop van enkele jaren schitterende triomfen gevierd heeft en zelfs aanleiding gegeven heeft tot het ontsluiten van geheel nieuwe gebieden van de atoomphysica.

Bij nadere beschouwing van den hier in vogelvlucht geschetsten ontwikkelingsgang valt er wederom een enorm verschil in de wijze van natuurbeschrijving te constateeren ten opzichte van die in eene vroegere periode. Terwijl de klassieke electronentheorie reeds volkomen had afgezien van de mogelijkheid eener „verklaring” der verschijnselen in de vrije, materielooze ruimte, waarvoor eene beschrijving aan de hand van experimenteel gefundeerde mathematische formules was getreden, werd van de materie aangenomen, dat de structuur er van zou kunnen worden weergegeven door een uit corpuscula samengesteld en geheel aan onze voorstelling aan-

gepast model, waarbij uit een zekeren begintoestand met absolute zekerheid de toestand van het systeem voor alle tijden in de toekomst zou kunnen worden afgeleid. Thans daarentegen een systeem mathematische vergelijkingen ook voor de materie, waarbij a priori geen sprake is van eenige voorstelling, en waarvan het complex der oplossingen ons de waarschijnlijkheid geeft voor het optreden van een of ander waarneembaar verschijnsel, terwijl in beginsel geen plaats meer is voor causaliteit en determinisme.

Weliswaar behoeft de voorstelling niet altijd te worden verlaten en kan zij nog nuttige diensten bewijzen, doch, terwijl in een vroegere periode de voorstelling het uitgangspunt vormde van eene physische beschouwing, is thans het zwaartepunt verlegd naar de mathematische vergelijkingen, die eventueel kunnen leiden tot eene analogie, die aan de voorstelling tegemoetkomt.

Waar door de quantenmechanica zooveel problemen op het gebied der atoomphysica met succes zijn opgelost, problemen, waar de oudere theorieën machteloos tegenover stonden, daar dringt zich vanzelf de vraag op, hoe het nu wel gesteld is met de theorie van het electromagnetische veld, op welk gebied de klassieke theorie van Maxwell op zooveel successen kon bogen. Het antwoord op deze vraag moet luiden, dat er vooralsnog geen aansluiting tusschen beide gebieden is verkregen. Wel zijn er in den laatsten tijd pogingen aangewend om op het voetspoor der quantenmechanica te komen tot eene quantenelectrodynamica, pogingen, die hier en daar met succes zijn bekroond, doch op verschillende eenvoudige vragen, die door de theorie van Maxwell op eene wijze beantwoord worden, die met de macroscopische ervaringsfeiten in overeenstemming is, blijft de quantentheorie het antwoord nog schuldig. Terwijl de beweging van electronen in eene triode of in een magnetron geheel volgens de klassieke theorie kan worden beschreven en eveneens de hiermede gepaard gaande experimenteel bevestigde uitstraling van energie, daar is zulks met de electronenbeweging binnen het atoom niet meer mogelijk en moet hier de uitstraling van energie op grond van geheel andere beginselen worden beschreven om overeenstemming met de ervaring te verkrijgen. Voorloopig zijn dan ook de klassieke theorie eenerzijds, de quantentheorie anderzijds, te beschouwen als twee facetten van het aan schakeeringen zoo rijke natuurgebeuren, de eerste voor de beschrijving van macroscopische verschijnselen in de electrodynamica, die door samenwerking van een onnoemelijk groot aantal electronen of atomen tot stand

komen, de laatste ter beschrijving van verschijnselen, waarbij het gedrag van één enkel atoom of molecule in het geding komt. Het traceeren van den ongetwijfeld zeer moeizamen weg, die het eene gebied met het andere zal moeten verbinden, dient aan de toekomstige ontwikkeling der physica overgelaten te worden.

Evenwel bestaat een soortgelijk dualisme reeds sinds geruimen tijd op het gebied der lichtverschijnselen. In den loop der 19e eeuw scheen de golftheorie van het licht, gesteund door de proeven van Young en Fresnel, door Maxwell geplaatst in het kader van de theorie der electromagnetische verschijnselen, de corpusculaire theorie van Newton definitief overwonnen te hebben. Echter bleek later, dat de lichtelectrische verschijnselen — de uitzending van electronen bij bestraling — niet in overeenstemming konden worden gebracht met de golftheorie van het licht. Met name volgde uit de experimenten, dat de snelheid der uitgezonden electronen niet afhing van de intensiteit van het licht — zooals de electromagnetische golftheorie zou doen verwachten —, doch wel van de kleur, d.w.z. van de frequentie er van. Dit was voor Einstein in 1905 aanleiding om ter verklaring der lichtelectrische verschijnselen terug te keeren tot de corpusculaire theorie van Newton en te onderstellen, dat een lichtstraal bestaat uit met lichtsnelheid zich bewegende corpuscula, de photonen, waarbij elk photon eene hoeveelheid energie herbergt, evenredig met de frequentie van het licht. Op dezen grondslag kunnen niet alleen de lichtelectrische verschijnselen worden begrepen, doch ook vele andere, die in de laatste jaren een onderwerp van onderzoek hebben uitgemaakt. Terwijl dan volgens deze opvatting de lichtenergie geconcentreerd zou zijn in van elkaar onafhankelijke photonen, die misschien tot nog meer elementaire corpuscula zouden zijn terug te brengen, leiden de interferentieverschijnselen anderzijds tot de opvatting, dat de onderling onafhankelijke gebieden van lichtenergie eene zeer aanzienlijke uitgebreidheid zouden hebben. Doch niet alleen deze ervaringsfeiten, doch nog tal van andere, b.v. op het gebied van de reflectie van het licht, kunnen met behulp van de golftheorie zeer eenvoudig worden beschreven, terwijl ze aan de photonentheorie voorshands onoverkomelijke moeilijkheden bieden.

Waar dus bepaalde verschijnselen door de corpusculaire theorie kunnen worden beschreven, andere daarentegen door de golftheorie, zoo zullen voorloopig beide theorieën naast elkaar moeten worden aanvaard, zonder dat de kloof, die beide opvattingen

scheidt, kan worden overbrugd. Het is kenschetsend, dat de hier aangeduide dualiteit in de natuurbeschrijving tot op zekere hoogte parallel loopt met de zooeven geschetste tusschen de klassieke electriciteitstheorie eenerzijds en de moderne quantentheorie anderzijds. Immers ook de golftheorie van het licht is bruikbaar, zoolang er sprake is van macroscopische verschijnselen in de materie, terwijl bij elementaire processen, waarbij het gaat om de wisselwerking van licht met één enkel atoom of molecule, de photonentheorie er voor in de plaats moet treden.

De enorme resultaten, die in de laatste jaren op het zeer vluchtig geschetste gebied bereikt zijn, overdenkende, kan men zich ten slotte de vraag stellen, of deze nieuwe ontwikkeling, die niet alleen betrekking heeft op het theoretisch inzicht, maar in wisselwerking hiermede ook een groot aantal nieuwe en geheel onverwachte experimenteele feiten betreft, van invloed zal zijn op de ontwikkeling der techniek.

Afgezien van de vruchten, die de nieuwere, niet aan de klassieke electronentheorie ontleende inzichten reeds voor de techniek hebben afgeworpen, waarbij o.a. gewezen kan worden op het groote belang van de atoomtheorie voor de industrie der lichtbronnen, kan wel niet worden betwijfeld, dat, zooals totnutoe steeds het geval is geweest, ook hier verdere verdieping van het theoretisch inzicht bevruchtend op de technische toepassingen zal moeten werken.

Met de ontwikkeling der theorie gaan evenwel hand in hand uiterst merkwaardige resultaten op het gebied der experimenteele physica, die geleid hebben tot de ontdekking van een aantal totnutoe geheel onbekende bouwstenen der materie. De hiermede verband houdende processen, die aanleiding gegeven hebben tot desintegratie van bestaande en synthese van nieuwe chemische elementen, waarmede gepaard gaat de ontketening van ongehoofelijk groote hoeveelheden energie bij verdwijning van massa — in overeenstemming met de reeds zooeven vermelde betrekking tusschen massa en energie —, overtreffen de stoutste droomen der middeleeuwsche alchemisten, zij het wellicht in eene ietwat andere richting dan zij beoogden. Het is zeker niet ondenkbaar, dat deze nog slechts in het beginstadium verkeerende experimenten in de toekomst zullen leiden tot nieuwe mogelijkheden van groote beteekenis op het gebied der techniek. In ieder geval ligt de gedachte aan dergelijke toekomstbeelden thans meer voor de hand

dan b.v. een vijftigtal jaren geleden het denkbeeld van eene draadlooze communicatie rondom de aarde. De recente vorderingen op het gebied der zuivere wetenschap verdienen dan ook ongetwijfeld de volle aandacht van den ingenieur!

Ik heb gezegd.

2. Verslag van het studiejaar 1936—1937.

Rede uitgesproken op Maandag 20 September 1937 door Prof. Jhr. dr. G. J. Elias bij de overdracht der waardigheid van Rector Magnificus, aan Prof. dr. ir. C. B. Biezeno.

Mijne Heeren Curatoren, Professoren en Lectoren, Dames en Heeren Privaatdocenten en Assistenten dezer Hoogeschool en voorts Gij allen, die deze plechtigheid met Uwe tegenwoordigheid vereert,

Zeer geachte Toehoorders!

Mocht het mijn ambtvoorganger gegeven zijn bij den aanvang van zijne rede ter gelegenheid van de overdracht van het rectoraat gewag te maken van de heugelijke tijding op 8 September 1936 van de verloving van H. K. H. Prinses Juliana met Prins Bernhard van Lippe-Biesterfeld, zoo valt mij de eer te beurt vanaf deze plaats het voor ons Vaderland en zijn regeeringsvorm zoo beteekenisvolle Vorstelijke huwelijk op 7 Januari van dit jaar te gedenken.

Door ons geheele volk in al zijne geledingen werd deze Echtverbintenis met hartelijke vreugde begroet, welke vreugde nog hooger gestegen is na hetgeen onze beminde Prinses eenigen tijd geleden op zoo treffende wijze aan het Nederlandsche volk heeft geopenbaard. Het zij mij vergund namens den Senaat der Technische Hoogeschool de eerbiedige wenschen uit te spreken voor het welzijn en de gelukkige toekomst van het Vorstelijke Echtbaar en daarmee van het Koninklijke Huis. Met ons geheele volk ziet de Technische Hoogeschool de toekomst in verheugenis en blijdschap tegemoet.

In dit verband moge ik aanstippen, dat de Senaat aan het Vorstelijke Bruidspaar zijne gelukwenschen toezond en voorts meende door aanbieding van een bloemstuk van zijne belangstelling in het Vorstelijke huwelijk blijk te mogen geven. Wegens deze groote gebeurtenis en de hiermede gepaard gaande feesten werden de colleges na de Kerstvacantie eerst op 11 Januari 1937 hervat.

Doch nog op geheel ander gebied is er reden tot een zeker optimisme, al moeten wij ook zeer voorzichtig zijn hieraan te vergaande conclusies te verbinden.

Moest in voorafgaande jaren op dezen dag noodzakelijkerwijze een ietwat somber beeld worden tentoongespreid ten aanzien van de toekomst der aan de Technische Hoogeschool studeerenden, thans kan in verband met de opleving op economisch gebied deze toekomst met iets meer optimisme worden tegemoetgezien. Afgezien van de vraag of deze opleving van blijvenden aard zal zijn, zoo kan in ieder geval worden geconstateerd, dat de vraag naar jonge ingenieurs in het afgelopen jaar op verblijvende wijze is toegenomen. De kans op eene spoedige plaatsing na beëindiging van de studie is dientengevolge niet onaanzienlijk groter geworden. Voor hen, die aan de T. H. studeeren, is zodoende de horizon gelukkig iets minder nevelig geworden!

Het totaal aantal ingeschrevenen is inmiddels een weinig gedaald, in den afgelopen cursus bedroeg het 1841 tegen 1882 in den vorigen cursus. Omtrent deze daling kan worden opgemerkt, dat sinds den cursus 1932/'33 het totale aantal ingeschrevenen regelmatig is gedaald, een verschijnsel, dat wellicht gedeeltelijk samenhangt met de sinds 1933 vigeerende regeling van de betaling der collegegelden, die er toe leidt het aantal jaren van inschrijving zooveel doenlijk te beperken.

Daarentegen is het aantal van hen, die voor de eerste maal waren ingeschreven — in den afgelopen cursus 356 tegen 355 in den vorigen — sinds 1932/'33 vrijwel constant gebleven met eene maximale afwijking van minder dan 6 % van het gemiddelde. Waar zulks het geval was niettegenstaande de toenemende economische depressie, zoo lijkt het allerm minst waarschijnlijk, dat bij de thans ingetreden stijgende conjunctuur dit aantal zal afnemen. Men zou eerder geneigd zijn te onderstellen, dat het in de gegeven omstandigheden, ook in verband met de vermeerderde vraag naar jonge ingenieurs, zal gaan toenemen. Eene vermeerdering van de bevolking van de T.H. zal daarom in de eerstvolgende jaren zeker niet onmogelijk moeten worden geacht.

Mede met het oog op deze omstandigheid komt het mij gewenscht voor de aandacht te vestigen op een punt van groote beteekenis ten aanzien van de verdere ontwikkeling van de T. H.

Eenerzijds heeft deze zich in de afgelopen jaren moeten onderwerpen aan vrij drastische kortingen op de toch reeds niet ruime subsidies, kortingen, die min of meer onafwijsbaar konden worden geacht in een tijd, toen wegens sterke vermindering van

de inkomsten van den Staat versoering geboden was. Anderzijds bewogen wetenschap en techniek zich echter in sterk stijgende lijn. Een en ander heeft tot gevolg gehad, dat er op menig gebied een aanzienlijke achterstand ontstaan is, die wellicht tot op zekere hoogte werd gecamoufleerd door het feit, dat verschillende desiderate bij de heerschende bezuiniging niet tot uiting zijn gebracht. Wil de T. H. hare roeping op het gebied van het technisch hooger onderwijs naar behooren blijven vervullen, zoo is het alleszins gewenscht, dat deze achterstand zoo spoedig mogelijk worde ingehaald. Zulks is echter niet mogelijk zonder verhooging der subsidies minstens tot het normale peil en wellicht nog daarboven.

Voor het ingenieursexamen slaagden 212 kandidaten, welk getal even groot is als in den vorigen cursus.

Deze aantallen waren als volgt over de verschillende afdelingen verdeeld.

AANTAL GESLAAGDEN VOOR HET INGENIEURSEXAMEN.

	1935/1936	1936/1937
Civiel ingenieur	35	47
Bouwkundig ingenieur	14	13
Werktuigkundig ingenieur	49	38
Scheepsbouwkundig ingenieur	3	2
Electrotechnisch ingenieur	38	36
Scheikundig ingenieur	45	48
Mijn ingenieur	18	14
Natuurkundig ingenieur	10	14
	212	212

Sinds den cursus 1932/'33 is het aantal der voor het ingenieursexamen geslaagden regelmatig en langzaam gestegen van 181 in 1932/'33 tot 212 in 1936/'37. Ook deze omstandigheid, gevoegd bij de betere vooruitzichten voor de jonge ingenieurs, wijst in de richting van het zoeven uitgesproken vermoeden omtrent de bevolking van de T. H. in de eerstkomende jaren.

Het aantal der geslaagden voor civiel-landmeter bedroeg 4.

Aangaande de toekomstmogelijkheden der academisch gevormden in het algemeen en van de jonge Delftsche ingenieurs in het bijzonder behelst het uiterst doorwerkte, reeds door mijn ambtsvoorganger aangehaalde Rapport van de „Commissie ter bestudeering van de toenemende bevolking van Universiteiten en

Hoogescholen en de werkgelegenheid voor academisch gevormden" zeer waardevolle, zij het dan ook weinig bemoedigende, gegevens. Weliswaar zijn in het afgelopen jaar de toekomstmogelijkheden voor de Delftsche ingenieurs verbeterd en inderdaad gunstiger dan op grond van genoemd Rapport had mogen worden verwacht, zulks neemt toch niet weg, dat zij, die voor de beslissing staan van eene eventueele studie aan de T. H., terdege met de conclusies van dit welgefundeerde Rapport rekening zullen dienen te houden, teneinde zich voor mogelijke teleurstellingen te vrijwaren.

Tengevolge van de verbeterde vooruitzichten komen eventueele maatregelen, die zouden kunnen leiden tot eene beperking van het aantal studeerenden, welke maatregelen door de zooeven genoemde Commissie worden aanbevolen, wat de T. H. betreft wel in een eenigszins ander licht te staan. Het is zelfs de vraag of er op het oogenblik in Delft van een te groot aantal sprake is. Eerder zou de vraag gesteld kunnen worden of het wellicht op zichzelf niet te groote aantal studeerenden inderdaad in staat is aan de voorzeker niet gemakkelijke eischen, die de wetenschappelijk-technische opleiding nu eenmaal stelt, met vrucht te voldoen.

Doordat eenerzijds door de maatschappij de eisch wordt gesteld den nominalen studietijd aan de T. H. niet boven de vijf jaar te verlengen, terwijl anderzijds de omvang der technische wetenschappen in een snel tempo groeit, zoo neemt de Delftsche studie meer en meer aan concentratie toe, welke omstandigheid op den duur moet leiden tot eene zekere oppervlakkigheid, waarbij de leerstof niet bij allen in voldoende mate kan bezinken. Deze omstandigheid brengt somtijds den wensch naar eene zekere selectie te berde, waarbij alleen de bekwaamsten tot de studie aan de T. H. zouden worden toegelaten. De groote moeilijkheid bestaat echter hierin deze op oordeelkundige wijze toe te passen. De vooropleiding immers geeft veelal geen voldoende gegevens ter beoordeeling van de wetenschappelijk-technische capaciteiten, waar nog de moeilijkheid bijkomt, dat de maatstaf van beoordeeling, die b.v. gebaseerd zou zijn op eindexamencijfers, niet overal dezelfde is.

In den afgelopen cursus kwamen onder de ingeschrevenen aan de T. H. 83 bezitters van een ingenieursdiploma voor, die hun studie in zekere richting wenschten voort te zetten. Van dit aantal lieten er zich 7 voor een bepaald studiejaar inschrijven, daarmede den wensch te kennen gevend naast hun reeds verkregen

ingenieursdiploma nog een tweede te verwerven. Dit laatste aantal is nagenoeg half zoo groot als het overeenkomstige getal in het vorige studiejaar, het is niet onwaarschijnlijk, dat zich hierin reeds de betere vooruitzichten voor den ingenieur afteekenen.

Aan 4 ingenieurs kon door de „Stichting tot verruiming van werkgelegenheid voor academisch gevormden” in laboratoria enz. eenige werkzaamheid worden verschaft. Het is opvallend, dat ook dit aantal aanmerkelijk kleiner is dan in den vorigen cursus.

Evenals vorige jaren bestond tegen de inschrijving van het geringe aantal personen, dat zich daarvoor aanmeldde en die niet van Nederlandsche nationaliteit waren of die niet het Nederlandsch onderdaanschap bezaten, geen bezwaar.

Het aantal promoties bedroeg 5, waarvan 3 met lof.

Op de door de Afdeeling der Electrotechniek uitgeschreven prijsvragen zijn geen antwoorden ingekomen.

Volgens artikel 38 der hooger-onderwijswet werden 17 beurzen, elk groot *f* 700,— toegekend, waarbij voor zooveel noodig vrijstelling van betaling van colleggeld werd gegeven. Eén beurs werd ingetrokken in verband met de tewerkstelling van den betrokkene als assistent.

Uit den algemeenen begrootingspost werden 1 beurs met vrijstelling van betaling van colleggeld en 73 zonder deze vrijstelling verleend; de voorschotten variëerden van *f* 250,— tot *f* 1000,—.

Uit het s'Jacobfonds werd één beurs, groot *f* 1000,— toegekend.

Uit het Baehrfonds werden drie beurzen verstrekt, n.l. 2 van *f* 1000,— en één van *f* 750,—.

Eén student genoot een toelage, groot *f* 240,— uit het Lipkensfonds.

Uit het W. G. van der Boor's Delftsch Studiefonds werden zes toelagen verstrekt, n.l. 1 van *f* 800,—, 2 van *f* 600,—, 2 van *f* 400,— en 1 van *f* 300,—.

Uit het studiefonds van de Vereeniging van Delftsche Ingenieurs werden aan 7 studenten voorschotten verstrekt tot een totaalbedrag van *f* 2820,—.

Twee studenten zagen zich eene toelage uit het Vrouwe Janssens Arriëns Fonds toegewezen.

In den afgelopen cursus was geen der studenten in het genot van een studietoelage voor den Indische Burgerlijken dienst.

Twee officieren van het Koninklijk Nederlandsch Indische Leger waren aan de Technische Hoogeschool ingeschreven voor het volgen van den cursus voor hogere technische vorming.

Een officier van den Marine Stoomvaartdienst volgde de colleges ter verkrijging van het diploma van werktuigkundig ingenieur.

Aan 12 personen verleende de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen krachtens artikel 54 der Hooger-onderwijswet de bevoegdheid om de lessen aan de Technische Hoogeschool kosteloos bij te wonen.

Wederom verleende de Fransche Handelsattaché te 's-Gravenhage, de Heer André Dupin, zijne welwillende medewerking om studenten der Technische Hoogeschool gedurende de zomervacantie als volontair bij ondernemingen in Frankrijk te plaatsen.

Het zij mij vergund den Heer Dupin bij deze gelegenheid den diepgevoelden dank over te brengen voor zijne voortdurende bemoeiingen op dit gebied.

Voorts moge hier met erkentelijkheid gewag worden gemaakt van de instelling van twee beurzen voor Nederlandsche studenten door de Fransche regeering teneinde de studie in Frankrijk voort te zetten.

Mijne aandacht werd gevestigd op het bestaan van eene „*Ver- einbarung zwischen der Schweiz und den Niederlanden über die gegenseitige Zulassung von „Stagiaires“ vom 20 mai 1936*“. Op mijn verzoek om inlichtingen werd mij door den directeur van den Rijksdienst der Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemid- deling bij het Departement van Sociale Zaken bericht, dat deze „*Overeenkomst tusschen Nederland en Zwitserland inzake toe- lating van stagiaires in de wederzijdsche landen*“ ook geldt voor studenten der T. H., die eenigen tijd in Zwitserland practisch gaan werken.

In het afgelopen jaar had de T. H. verschillende verliezen te betreuren.

Op 23 Januari 1937 overleed plotseling de hoogleeraar J. C. Andriessen. Zonder hogere technische opleiding had hij het door eigen studie in de werktuigbouwkunde zoo ver gebracht, dat hij in 1921 als hoogleeraar naar Delft werd beroepen. Met hem is iemand van groote capaciteiten heengegaan, een bekwaam do- cent en ervaren constructeur. Zijn overlijden laat dan ook eene groote leegte achter, zoowel voor de T. H. als voor zijne collega's. De crematie vond op 27 Januari op Westerveld plaats.

Nog versch onder den indruk van dit tragisch sterfgeval kwam op 30 Januari de tijding, dat de oud-hoogleraar Ir. W. K. Behrens, die reeds geruimen tijd lijdende was, was overleden. Behrens, die na eene eervolle loopbaan bij de Rijkswaterstaat in 1899 belast was met het onderwijs in de waterbouwkunde aan de P. S., werd in 1900 tot hoogleraar benoemd, in welke functie hij tot 1924 aan de T. H. verbonden bleef. In de jaren van zijn rectoraat, van 1913—1916, welk tijdperk voor het grootste deel in de moeilijke oorlogsjaren viel, heeft hij zich groote verdiensten tegenover de T. H. verworven. De teraardebestelling geschiedde op 3 Februari op de begraafplaats „Jaffa“.

Twee dagen later overleed de oud-hoogleraar Ir. W. H. L. Janssen van Raay. Na als leeraar aan de H. B. S. te Haarlem werkzaam te zijn geweest, werd hij in 1900 als leeraar in de wiskunde aan de P. S. verbonden, waarop in 1902 zijne benoeming tot hoogleraar volgde. Als zoodanig bleef hij tot 1932 aan de T. H. werkzaam. In die vele jaren heeft hij een zeer belangrijk aandeel gehad in de wiskundige opleiding der aanstaande ingenieurs. Hij bekleedde het ambt van rector-magnificus van 1926—1927. De crematie vond plaats op Westerveld op 8 Februari.

De studentenwereld leed verliezen door het verscheiden van enkele studenten.

Den 8en April overleed de veelbelovende student H. L. J. Willemsen, candidaat electrotechnisch ingenieur, voorts op 26 Augustus na een lang en met groote blijmoedigheid gedragen lijden de student R. van Eck, candidaat scheikundig ingenieur, van wien eveneens nog veel kon worden verwacht, terwijl in het laatst van Augustus insgelijks het overlijden plaats vond van den candidaat civielingenieur J. A. Bloemkolk.

Het laboratorium voor anorganische scheikunde werd getroffen door het overlijden op 25 Mei van den laboratoriumbediende J. O. Bange, die bij velen in goede herinnering blijft.

Het getal der eere-doctoren werd verminderd door het overlijden op 13 Juli van Ir. N. Wing Easton, die op 6 December 1927 op grond van zijn baanbrekend werk op geologisch en mijnbouwkundig gebied, vooral in verband met den bodem van Nederlandsch Oost-Indië bij besluit van den Senaat het doctoraat honoris causa verwierf. De teraardebestelling had plaats op 15 Juli te Rijswijk.

Van einde November 1936 tot medio April 1937 was de president-curator Ir. J. F. de Vogel buitenslands. Gedurende zijne

afwezigheid trad de curator Mr. G. van Baren als voorzitter van het College van Curatoren op.

Het lid van het College van Curatoren Mr. Dr. D. A. P. N. Koolen, die aan de beurt van aftreding was, werd met ingang van 6 Juli 1937 herbenoemd.

Het lid de Heer Ch. J. T. M. Welter werd benoemd tot Minister van Koloniën en verkreeg bij Koninklijk Besluit van 5 Augustus 1937 eervol ontslag met dankbetuiging voor de in de betrekking van curator bewezen diensten. Namens den Senaat moge ik Zijne Excellentie het beste toewenschen in de hooge functie, waartoe hij geroepen is.

De Senaat onderging verschillende veranderingen door toetreding van nieuwe leden.

Prof. ir. E. R. Hondelink aanvaardde 22 October 1936 het hoogleeraarsambt in de afdeeling der weg- en waterbouwkunde, om onderwijs te geven in den aanleg en de exploitatie van wegen, met een rede, getiteld: „Transportvraagstukken”.

Dr. W. J. D. van Dijk, benoemd tot bijzonder hoogleeraar voor den leerstoel in de physische technologie, gevestigd door het Delftsch Hoogeschoolfonds, aanvaardde 29 October 1936 zijn ambt met een rede, getiteld: „Het vakgebied der physische technologie”.

Dr. E. C. Wiersma aanvaardde 23 November 1936 het hoogleeraarsambt in de afdeeling der algemeene wetenschappen, om onderwijs te geven in de theoretische en toegepaste natuurkunde, met een rede, getiteld: „Eenige punten uit de ontwikkeling van het temperatuurbegrip”.

Tot bijzonder hoogleeraar voor den leerstoel in de papierfabricage, gevestigd door het Delftsch Hoogeschoolfonds, werd benoemd Ir. E. L. Selleger, directeur van de N.V. Papierfabriek „Gelderland”.

Tot opvolger van Prof. J. C. Andriessen werd bij Koninklijk Besluit van 5 Juni 1937, No. 36, benoemd Prof. ir. E. C. von Pritzelwitz van der Horst, die reeds eerder, n.l. van 1922 tot 1927, als hoogleeraar in de werktuigbouwkunde aan de Technische Hoogeschool verbonden was.

Bij Koninklijk Besluit van 5 Juni 1937, No. 37, werd Dr. ir. H. G. Nolen, directeur van de N.V. Willem Smit & Co's Transformatorenfabriek te Nijmegen, benoemd tot opvolger van Prof. dr. ing. C. Feldmann.

Ter voorziening in de vacature van hoogleeraar in de Analytische scheikunde, ontstaan door het in 1936 aan Prof. dr. ir. H. ter Meulen verleende eervol ontslag, werd bij Koninklijk Besluit van 30 Juni 1937, No. 6, benoemd Dr. P. Karsten, conservator bij het Pharmaceutisch laboratorium der Rijksuniversiteit te Groningen.

Bij suppletoire begrooting zijn gelden aangevraagd voor de benoeming van een buitengewoon hoogleeraar in de textielindustrie.

Voorts onderging het doceerend personeel nog de volgende uitbreidingen.

Mr. J. H. J o n a s, benoemd tot lector in de afdeeling der weg- en waterbouwkunde, om onderwijs te geven in het burgerlijk recht en hypothecaire en kadastrale administratie, opende 12 October 1936 zijne lessen met een voordracht over „Lijdelijkheid”.

J. W. G o n g g r i j p, benoemd tot lector in de afdeeling der weg- en waterbouwkunde, om onderwijs te geven in de aardrijkskunde, ving 11 Februari 1937 zijne lessen aan, met een voordracht over „Gebruik van den bodem in Nederlandsch Indië”.

Aan Ir. J. T. T h i j s s e werd voor het studiejaar 1936—1937 het onderwijs opgedragen in de theoretische en practische hydraulica.

D. H a r t i n g, toegelaten als privaatsdocent in de afdeeling der bouwkunde om onderwijs te geven in „de grafische vakken” hield 17 October 1936 zijn eerste college.

Van twee hoogleeraren eindigde de ambtsperiode, n.l. van Ir. N. C. K i s t en van Dr. ing. C. F e l d m a n n, wien op hun verzoek met ingang van 7 September 1937 eervol ontslag verleend werd, met dankbetuiging voor de belangrijke in hunne betrekkingen bewezen diensten.

Prof. F e l d m a n n gaf op 8 Juni een afscheidscollege in Stads-Doelen, waarop eene grootsche huldiging zoowel uit het binnen- als uit het buitenland volgde, waarbij hem o.a. een gedenkboek werd aangeboden met wetenschappelijke bijdragen van een groot aantal electrotechnici. Eene drukbezochte receptie sloot zich hierbij aan, waarna een zeer geanimeerd diner den dag besloot.

Op 18 Juni volgde het afscheidscollege van Prof. K i s t in het Gebouw van Weg- en Waterbouwkunde, na afloop waarvan de scheidende hoogleeraar van vele zijden gehuldigd werd, waarbij hem zijn geschilderd portret werd aangeboden. Eene zeer welbezochte receptie volgde hierop.

De T. H. lijdt door het vertrek dezer beide hoogleeraren een gevoelig verlies. Nog vele goede jaren worden hun toegewenscht.

Op 30 September 1936 werd in beperkten kring afscheid genomen van den amenuensis voor de natuurkunde L. J. J. Olivier, die gedurende meer dan 38 jaar aan de P. S. en de T. H. verbonden was.

Een voorstel tot wijziging van de artikelen 8 en 14 regelende de examens aan de Technische Hoogeschool werd aanhangig gemaakt. De steeds verdergaande ontwikkeling van het onderwijs maakte eenige verschuiving en verandering van vakken voor de examens voor civielingenieur en mijnningenieur wenschelijk.

Het vraagstuk van de „bescherming van de titels van hoogleeraar en doctor” kwam opnieuw aan de orde door een door den Senaat der Rijksuniversiteit te Leiden tot H.M. de Koningin gericht verzoekschrift. Naar het oordeel van den Senaat der T.H. verdient de wettelijke bescherming der evengenoemde titels alleszins te worden toegejuicht, maar hij meent er de aandacht op te mogen vestigen, dat ook zoo spoedig mogelijk de titel van ingenieur wettelijk beschermd dient te worden.

Op 4 Juni 1937 herdacht Prof. Dr. A. M. A. A. Steger den dag, waarop hij gedurende 25 jaren aan de T. H. verbonden was, aanvankelijk als gewoon hoogleeraar en sedert 1918 als buitengewoon hoogleeraar. Dit jubileum werd in beperkten kring van in hoofdzaak vakgenooten herdacht. Daarbij werd den jubilaris zijn geschilderd portret aangeboden.

Voorts werd het zilveren jubileum in dienst der T.H. gevierd op 5 September 1936 door J. J. P. van der Meer, bediende 1e klasse bij de gebouwen aan de Jaffalaan, op 15 November door H. J. Mensert, laboratoriumbediende voor de analytische scheikunde, op 16 November door C. F. L. van Os, machinebankwerker 1e klasse bij het laboratorium voor werktuigbouwkunde en door P. van Baarle, laboratoriumbediende voor analytische scheikunde, op 1 Januari 1937 door H. W. Krijgsmann, vast assistent voor de scheepsbouwkunde, op 1 Februari door Mejuffrouw H. M. Steenhuis, schrijfster 1e klasse voor het Gebouw voor Mijnbouwkunde, op 16 Maart door A. M. Willige, bedrijfschef voor de mechanische technologie, door H. N. van de Vaart, technicus 1e klasse voor de werktuig- en scheepsbouwkunde, en door H. C. de Man, machinebankwerker voor de werktuigkunde, op 16 April door A. Rossel, amanuensis

voor de analytische scheikunde, op 1 Mei door L. B. van Ommen, technicus 1e klasse voor de scheepsbouwkunde, op 6 Augustus door Mejuffrouw G. Bruigom, administratief ambtenaar, op 1 September door L. H. Schalker, conciërge der gebouwen aan de Jaffalaan en door J. A. Grootte, laboratoriumbediende bij de Mijnbouwkunde.

Namens den Senaat werden de hoogleeraren Prof. Dr. ing. C. Feldmann op 14 Januari 1937, Prof. Ir. N. C. Kist op 24 Juli 1937, de oud-hoogleeraren Ir. G. J. van Swaay op 22 Juni 1937 en Dr. H. de Vries op 25 Augustus 1937 met het bereiken van den 70-jarigen leeftijd gelukgewenscht.

Ingelijks werden bij monde van den Rector de gelukwenschen aangeboden aan den oud-hoogleeraar, oud-president-curator en eere-doctor Dr. Ir. J. Kraus op 14 October 1936 bij het bereiken van den 75-jarigen leeftijd.

Voorts werden de oud-hoogleeraren Ir. W. H. L. Janssen van Raay op 6 Januari 1937, Ir. J. C. Dijkhoorn op 24 Februari 1937 en Dr. J. H. Valckenier Kips op 4 September 1937 met hun 75sten geboortedag gelukgewenscht.

Aan verschillende bij de T. H. betrokkenen vielen in het afgevoeren cursusjaar onderscheidingen ten deel.

Prof. dr. G. A. F. Molengraaff werd 11 November 1936, den dag waarop hij zijn 50-jarig doctoraat herdacht, benoemd tot commandeur in de orde van Oranje-Nassau. Rector en Secretaris maakten den jubilaris hunne opwachting.

In November 1936 werd Prof. ir. R. L. A. Schoemaker benoemd tot commandeur in de Orde van Verdienste van Hongarije.

5 December 1936 werd de bijzonder hoogleeraar Dr. J. van Loon benoemd tot ridder in de Orde van den Nederlandsche Leeuw.

Aan den eere-doctor Prof. dr. G. Holst werd in December 1936 de Conrad-premie van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs uitgereikt.

Prof. dr. ir. H. ter Meulen werd in Februari benoemd tot commandeur in de Kroonorde van België.

13 Maart 1937 werd de oud-hoogleeraar Dr. W. J. de Haas benoemd tot officier en de bijzonder hoogleeraar Dr. H. A. Kramers tot ridder in het Legioen van Eer van Frankrijk.

Aan Prof. dr. H. B. Dorgelo werd 23 April 1937 de eerepenning van de Universiteit van Luik uitgereikt.

Op 6 Juli 1937 werd Prof. Dr. Ir. J. Böeseken tot eere-lid van de Société Chimique de Belgique benoemd.

Prof. Dr. Ir. H. A. Brouwer, oud-hoogleraar aan de T.H., werd in Juli 1937 benoemd tot officier in het Legioen van Eer van Frankrijk.

Op 31 Augustus 1937 ter gelegenheid van den geboortedag van H.M. de Koningin werden Prof. Dr. ing. C. Feldmann en de oud-hoogleraar Ir. G. J. van Swaay tot commandeur in de Orde van Oranje-Nassau, Prof. E. J. Vossnack tot ridder in de Orde van den Nederlandsche Leeuw benoemd.

Bij dezelfde gelegenheid werd aan A. M. Willige, bedrijfschef in het Gebouw voor Werktuig- en Scheepsbouwkunde toegekend de eeremedaille in goud, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau, terwijl met deze medaille in zilver werden begiftigd L. J. Suyker, amanuensis bij het handteekenen en G. van de Beld, tuinman bij het laboratorium voor microbiologie.

Den 1sten September 1937 werd de oud-hoogleraar Ir. J. P. de Vooy benoemd tot commandeur in de Orde van Oranje-Nassau.

Op denzelfden dag werd ter gelegenheid van het 90-jarig bestaan van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs de oud-hoogleraar L. A. van Royen tot eere-lid van dit Instituut benoemd.

Aan Prof. ir. J. W. Thierry werd een verlengd ziekteverlof verleend van de zomervacantie tot en met 18 December 1936.

Aan Prof. mr. A. C. Josephus Jitta werd van 26 November tot en met 18 December 1936 ziekteverlof verleend.

Van 1 Januari tot en met 30 April 1937 was Prof. dr. J. G. Rutgers wegens ziekte afwezig. In verband hiermede werd Dr. W. L. van de Vooren gedurende dit tijdvak belast met het geven van onderwijs in de analytische en beschrijvende meetkunde.

Aan Prof. dr. C. H. van Os werd van 4 tot en met 31 Januari 1937 ziekteverlof verleend.

Het is mij een genoegen te kunnen vermelden, dat deze vier hoogleraren na afloop van het hun toegestane verlof geheel hersteld hunne werkzaamheden hebben hervat.

In den loop van dezen cursus werden talrijke buitenlandsche verloven gegeven, waarvan ik de volgende aanstip.

In de eerste plaats beoogde het verlof in vele gevallen de mogelijkheid tot bijwoning van congressen of bijeenkomsten van wetenschappelijken aard.

Van 30 September tot en met 8 October 1936 werd aan Prof. ir. R. L. A. S c h o e m a k e r verlof verleend teneinde als lid van de delegatie der Nederlandsche Regeering het tweede congres der „Association internationale des ponts et charpentes” te Berlijn bij te wonen.

Aan Prof. ir. N. C. K i s t werd voor hetzelfde doel van 1 tot 11 October 1936 verlof verleend.

Van 30 November tot en met 3 December 1936 werd aan Prof. M e y e r verlof verleend voor het deelnemen aan de door de „Verein deutscher Ingenieure” te Berlijn te houden „Wissenschaftliche Tagung, Prüfen und Messen”.

Van 19—24 April werd aan Prof. dr. ir. W. F. B r a n d s m a verlof verleend teneinde hem in de gelegenheid te stellen het te Londen te houden congres van den Internationalen Bond voor materialenkennis bij te wonen en de National Physical Laboratories te Teddington, in het bijzonder het laboratorium van Dr. G o u g h te bezoeken.

Van 19 tot en met 24 April 1937 was Prof. dr. C. Z w i k k e r met verlof afwezig voor het bijwonen van het te Londen te houden internationale congres voor materialenkennis.

Van 26 April tot en met 2 Mei 1937 werd aan Prof. dr. ir. G. v a n I t e r s o n J r. verlof verleend voor een reis naar Londen ter vertegenwoordiging van den natuurwetenschappelijken Raad voor Nederlandsch Indië op de aldaar te houden bijeenkomst van de „International Council of Scientific Unions”.

Aan Prof. dr. J. M. B u r g e r s, die naar dezelfde bijeenkomst werd afgevaardigd door de Koninklijke Akademie van Wetenschappen, werd van 26 April—4 Mei 1937 verlof verleend.

Van 18 tot en met 22 Mei 1937 werd aan Prof. dr. ir. C. J. v a n N i e u w e n b u r g buitenlandsch verlof verleend tot het bijwonen en als voorzitter leiden eener vergadering der Commission des nouveaux Réactifs van de Union Internationale de la Chimie en tot het houden van een voordracht voor de Société de Chimie Industrielle en voor de Société Géologique de France, een en ander te Parijs.

Aan Prof. E. J. V o s s n a c k is van 25 tot en met 29 Mei verlof verleend voor het bijwonen van een internationaal congres van directeuren van scheepsbouwkundige proefstations te Berlijn.

Prof. dr. ir. H. I. W a t e r m a n was van 14 tot en met 19 Juni 1937 met buitenlandsch verlof afwezig voor het bijwonen van het tweede Wereld Petroleum Congres en het deelnemen aan de vergadering der Internationale Standard Association te Parijs.

In verband met het bijwonen van de vergaderingen van het Comité Consultatif de Photométrie van het Bureau International des Poids et Mesures te Parijs werd aan Prof. dr. C. Zwick er buitenlandsch verlof verleend van 15 tot en met 19 Juni 1937.

Aan Prof. dr. ing. ir. H. S. H a l l o werd van 21—25 Juni 1937 verlof verleend voor een reis naar Parijs tot het bijwonen van een studievergadering van het „International Electrical Committee”.

Aan Prof. ir. C. L. v a n N e s werd verlof verleend van 25 Mei tot 20 Juni 1937 teneinde deel te kunnen nemen aan het Tweede Wereld Petroleum Congres te Parijs en de daaraan voorafgaande excursie naar Petroleumvelden, fosfaat- en ijzerertsminen in Fransch Marokko.

Voorts verkregen enkele hoogleeraren verlof tot het houden van wetenschappelijke voordrachten in het buitenland.

Gedurende de maanden September en October 1936 werd aan Prof. dr. J. M. B u r g e r s verlof verleend om zich in het buitenland op te houden. Z. H. G. was voornemens in Rusland eenige voordrachten over hydrodynamica te houden en een aantal universiteiten te bezoeken.

Aan Prof. dr. ir. G. H. v a n M o u r i k B r o e k m a n werd van 3—7 Maart 1937 verlof verleend voor het houden van voordrachten aan de Staatsuniversiteit te Gent.

Aan Prof. dr. H. B. D o r g e l o werd van 20 tot en met 24 April 1937 verlof verleend voor een reis naar Luik om aan de Universiteit aldaar een viertal voordrachten te houden over elektrische ontladingen door gassen.

Prof. ir. C. K. V i s s e r vertoefde 10 Maart 1937 te Leuven voor het houden van een voordracht en tot het houden van besprekingen met Prof. A. v a n H e c k e van de Universiteit aldaar over verrichte onderzoekingen in het laboratorium voor kennis en onderzoek van bouwstoffen aan de T. H. te Delft.

Tenslotte werd in verschillende gevallen verlof gegeven tot het maken van studiereizen.

Van 14 tot en met 19 December 1936 werd aan de hoogleeraren Dr. ir. W. F. B r a n d s m a en Dr. H. B. D o r g e l o verlof verleend voor het maken van een studiereis naar Düsseldorf en Berlijn teneinde zich op de hoogte te stellen van de praktische toepassingen van röntgenografisch onderzoek in de industrie.

Prof. dr. ir. W. T. B ä h l e r verkreeg van 14—18 December 1936 verlof in verband met het deelnemen als lid van de Televisie Commissie aan een excursie naar Engeland.

Aan Prof. dr. ir. C. B. Biezeno werd van 14—19 December 1936 verlof verleend voor het ondernemen van een reis naar Stuttgart voor het houden van wetenschappelijke besprekingen met Prof. dr. R. Grammel.

Van 20 Juni tot 1 Juli 1937 werd aan Prof. ir. A. J. ter Linden verlof verleend voor een reis naar Genève tot het deelnemen aan eene studiecmissie uitgaande van den Volkenbond, betreffende het vraagstuk van de klimaatregeling in gebouwen.

Van 19 December 1936 tot en met 28 Februari 1937 werd aan Prof. ir. W. Schermerhorn verlof verleend voor een bezoek aan China, teneinde de Nanking-regeering van advies te dienen in vraagstukken betreffende de uitvoering van een programma voor luchtkarteering in dat land.

Omtrent vertegenwoordiging van de T. H. moge het navolgende worden vermeld.

Prof. dr. F. Schuh nam op zich de Technische Hoogeschool te vertegenwoordigen bij de viering van het vierde eeuwfeest van de Universiteit te Lausanne van 3 tot 5 Juni 1937.

Prof. dr. ir. D. F. Slothouwer nam op zich de Technische Hoogeschool te vertegenwoordigen op de van 26 tot 28 Juli 1937 te Parijs te houden Conférence internationale d'enseignement supérieur.

Aan de uitnoodiging van den „Verein Deutscher Ingenieure“ om een vertegenwoordiger te zenden naar de 75e bijeenkomst van deze vereeniging van 28 Juni tot 2 Juli 1937 te Kiel werd geen gevolg gegeven, aangezien de T. H. zich bij 75-jarige jubilea niet pleegt te doen vertegenwoordigen.

Op het verzoek van den Franschen gezant te 's-Gravenhage om een vertegenwoordiger der Technische Hoogeschool aan te wijzen in een „Comité d'attribution des bourses“, betreffende de beurzen toegestaan door de Fransche regeering, werd Prof. dr. F. E. C. Scheffer bereid gevonden deze functie op zich te nemen.

22 Mei 1937 vond op de Markt te Delft eene Grotius-plechtigheid plaats van de Vereeniging voor Volkenbond en Vrede, waarbij de Rector aanwezig was.

De Senaat wees in zijne vergadering van 20 Mei 1937 tot lid van het College van Regenten voor de Stichting Nederlandsch Genootschap voor Verlichtingskunde Prof. dr. C. Zwicker aan.

De Nederlandsche Vereeniging voor Luchtbescherming deelde mede het op prijs te zullen stellen, indien een aantal hoogleraren

der T. H. zich beschikbaar stelde voor het zitting nemen in eene commissie van advies. Hiervoor stelden zich de hoogleeraren Zwikker, Visser, Landberg, Hallo, van Nieuwenburg en Grutterink beschikbaar.

Prof. dr. ir. G. van Iterson Jr., die aan de beurt van aftreding was als lid van den Hoogeschoolraad van het Delftsch Hoogeschoolfonds, werd in die hoedanigheid door den Senaat herbenoemd terwijl de Senaat ter vervanging van Prof. dr. ing. C. Feldmann, die in verband met zijn aftreden als hoogleeraar tusschentijds aftrad als lid van dien Hoogeschoolraad, aanwees Prof. dr. ing. ir. H. S. Hallo.

In plaats van Prof. dr. M. de Haas werd Prof. dr. J. G. Rutgers aangewezen als lid van de Algemeene commissie voor internationale studieaangelegenheden en in plaats van Prof. dr. ing. C. Feldmann, Prof. ir. F. Westendorp.

Den 2en September was de Rector tegenwoordig bij de plechtige ingebruikneming van de gerestaureerde Raadzaal in het Delftsche Stadhuis.

In den afgelopen cursus werden aan de T. H. verschillende voordrachten, leergangen en tentoonstellingen georganiseerd.

In de eerste week van September 1936 gaf Prof. dr. ir. C. J. van Nieuwenburg in het Laboratorium voor Analytische Scheikunde een vacantiecursus over „Systematische kwalitatieve analyse met behulp van Druppelreacties”.

2 en 3 October 1936 werd in het Laboratorium voor Technische Botanie een rubbersymposium gehouden.

28 October 1936 vond een door de bouwkundige afdeling van „Practische Studie” georganiseerde leergang plaats over „de positie van den architect”.

29 October 1936 werd in het laboratorium voor Technische Physica voor de Geluidstichting een congres gehouden over „hotelacoustiek”.

Op uitnoodiging van de Vereeniging tot het houden van wetenschappelijke voordrachten aan de Technische Hoogeschool hield Dr. A. Sizoo, hoogleeraar aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, een reeks wetenschappelijke voorlezingen over het onderwerp „De komst van het Christendom”.

Van 21 April—9 Mei 1937 werd in het Gebouw voor Bouwkunde eene tentoonstelling gehouden van teekeningen en cartons door Willem van Konijnenburg voor de vensters in de Nieuwe Kerk.

De Bond voor materialenkennis organiseerde eene door Prof. dr. ir. W. F. Brandsma gegeven cursus over „De materiaalkeuze bij de vervaardiging van machineonderdeelen en gereedschappen”.

Gedurende de Kerstvacantie werd in het gebouw voor bouwkunde eene schilderijtentoonstelling gehouden door „Kunst aan het Volk”.

Eene onder leiding van de hoogleeraren Luns en Lansdorp gehouden excursie naar Zierikzee gaf aanleiding tot eene tentoonstelling van reisschetsen, in het gebouw voor bouwkunde.

Voorts werd 12 November 1936 eene algemeene ledenvergadering gehouden van de Vereeniging van Delftsche Ingenieurs ter bespreking van „De toekomst der academisch gegradueerden”.

Door den Brusselschen hoogleeraar A. Dupret zouden in 1937 in verband met de intellectueele toenadering tusschen Nederland en België eenige voordrachten aan de Technisch Hoogeschool worden gehouden. Voordat Prof. Dupret gevolg kon geven aan de uitvoering van het plan, overleed hij.

13 Juli 1937 werd te Scheveningen het Vde Internationaal Technisch en Chemisch Congres van Landbouwindustrieën geopend.

In den afgelopen cursus ontving de T. H. een aantal bezoeken.

17 December 1937 bezocht de Gezant van Zweden eenige gebouwen der Technische Hoogeschool.

Ter gelegenheid van een bezoek aan Delft nam een 70-tal Zuid-Afrikaansche studenten op 24 Januari 1937 ook het Gebouw voor Bouwkunde in oogenschouw.

14 Juni 1937 opende Z. E. Prof. dr. ir. H. C. J. H. Gelissen, minister van handel, nijverheid en scheepvaart, in het Gebouw voor Werktuig- en Scheepsbouwkunde het Proefstation voor de Waschindustrie, dat in nauwe betrekking staat tot den in hetzelfde gebouw gevestigden Rijksvezeldienst.

3 Juli 1937 bezocht Prof. Vogt, Rektor van onze zusterinstelling te Trondheim enkele subafdeelingen in het Gebouw voor Werktuig- en Scheepsbouwkunde.

In Juli 1937 werden het gebouw voor Weg- en Waterbouwkunde, het Waterbouwkundig Laboratorium, het gebouw voor Werktuig- en Scheepsbouwkunde en het Laboratorium voor aëro- en hydrodynamica bezocht door den Heer J. F. Peck, B.Sc. van het Loughborough College.

De Centrale Organisatie T. N. O. organiseerde eene excursie naar de Landbouwhoogeschool te Wageningen op 15 April 1937, waaraan een 9-tal hoogleeraren deelnam.

Ten aanzien van de gebouwen en hulpmiddelen der T. H. kan het navolgende worden vermeld.

Zooals mijn ambtsvoorganger reeds memoreerde, kwam in den vorigen cursus in verband met de eventueele viering van het honderdjarig bestaan van het technisch hooger onderwijs te Delft in 1942 de vraag in welk gebouw de viering zou kunnen geschieden aan de orde. Een daartoe benoemde Senaatscommissie oordeelde dat een geschikt gebouw thans in Delft niet aanwezig is.

Inmiddels riep de Senaat in den afgelopen cursus eene commissie in het leven teneinde de mogelijkheid te onderzoeken het honderdjarig bestaan van het technisch onderwijs te Delft in 1942 op eenigszins plechtige wijze te vieren en deze eventueele viering voor te bereiden.

Als voorzitter van deze commissie werd benoemd Prof. dr. ir. G. van Iterson Jr. en als leden Prof. dr. J. G. Rutgers, Prof. ir. A. S. Keverling Buisman, Prof. ir. G. Diehl, Prof. ir. F. Westendorp, Prof. dr. ing. ir. H. S. Hallo, Prof. ir. J. A. Grutterink, terwijl de Secretaris van het College van Curatoren, de Heer Jhr. ir. H. Strick van Linschoten, zich bereid verklaarde als lid van deze commissie toe te treden.

Deze commissie zal o.a. ook het aulavraagstuk onder de oogen hebben te zien. Het ware zeer te wenschen, indien een weg zou kunnen worden gevonden teneinde dit met het oog op het aanstaande jubileum in 1942 brandende vraagstuk op eene met de waardigheid van de T. H. overeenkomende wijze op te lossen. Moge de Regeering ook in dit opzicht een open oog hebben voor de behoeften van de T. H.!

Het onderwijs van den bijzonder hoogleeraar van Dijk, dat door een 30-tal studenten, deels scheikundigen, deels natuurkundigen, zoomede door enkele werktuigkundigen wordt gevolgd, maakte eenige voorzieningen in het laboratorium voor technische physica noodig. O.a. werd een aanvang gemaakt met het opstellen van een experimenteele rectificeerkolonne, terwijl verschillende andere proefopstellingen op het gebied der physische technologie in voorbereiding zijn.

Bij suppletoire begrooting zijn gelden aangevraagd voor technisch-optische en technisch-röntgenographische onderzoekingen,

benevens voor grootere opstellingen op het gebied der rectificatieprocessen.

Het onderwijs in de textiel zal evenals de Rijksvezeldienst van het gebouw voor werktuig- en scheepsbouwkunde worden overgebracht naar het hulpgebouw in de Mijnbouwstraat 16A, tot voor enkele jaren in gebruik voor de kennis en het onderzoek van bouwstoffen.

De overbrenging van het resterende deel van het metallografisch laboratorium van het Oude Delft naar de Nieuwe Laan heeft nog steeds niet plaats gevonden.

De subafdeeling der Scheepsbouwkunde verwacht, dat de tank, waarin de problemen van den scheepsweerstand door middel van modelproeven kunnen worden onderzocht, vóór het einde van het kalenderjaar in bedrijf kan worden genomen. De totstandkoming van dit laboratorium is mogelijk geworden door de financiële samenwerking van de Regeering en den Raad van Beheer van het Nederlandsch Scheepsbouwkundig Proefstation te Wageningen. Het laboratorium dient uitsluitend voor onderwijs en researchdoeleinden, zal echter in bijzondere gevallen hulp kunnen verleen aan het proefstation te Wageningen. De hoogleeraren in de Scheepsbouwkunde verheugen zich, eindelijk de gelegenheid te verkrijgen zelfstandig mede te kunnen werken aan de oplossing der problemen van den scheepsweerstand. Voor de studenten zullen de resultaten van systematische onderzoekingen bijzonder leerrijk zijn. In enkele gevallen zal het eigen ontwerp op weerstand onderzocht en verbeterd kunnen worden.

Vermoedelijk zal in den herfst van dit jaar met den bouw van een hoogspanningslaboratorium, verbonden aan het bestaande laboratorium voor electrotechniek, begonnen worden. Daartoe maakte Prof. dr. ing. ir. H. S. Hallo en Ir. A. B. van Hamel, hoofdingenieur bij den Rijksvoorlichtingsdienst ten behoeve der Nijverheid en adviseur van den Rijksgebouwendienst, van 20 Januari tot en met 5 Februari 1937 een studiereis, waarbij o.m. hoogspanningslaboratoria te Aken, Keulen, Mühlheim, Brunswijk, Berlijn, Dresden, München, Zürich, Bazel, St. Louis en Karlsruhe werden bezocht. Voorts werd aan Prof. Hallo uitzicht geopend tot het in dienst nemen met ingang van 1 Januari 1938 van een hoofdassistent, die onder leiding van dien hoogleeraar met den dagelijkschen gang van zaken in het nieuwe hoogspanningslaboratorium zal worden belast.

17 September 1936 vond in het Laboratorium voor Technische Botanie eene buitengewone algemeene vergadering van de Internationale Vereeniging voor de Rubbercultuur in Nederlandsch-Indië plaats ter ingebruikneming van een semi-permanent laboratorium in den cultuurtuin voor technische gewassen.

De plannen voor een nieuw gebouw in den Wippolder, dat verrijzen zal op het terrein, dat aanvankelijk bestemd was voor een nieuw laboratorium voor de scheikundige technologie, waarin de organische, de anorganische en de physische scheikunde, zoomede de scheikundige technologie en de technologie der oliën en vetten zullen worden gehuisvest, zijn in een zeer ver gevorderd stadium van voorbereiding.

Op voorstel en door tusschenkomst van den Gezant van Frankrijk te 's-Gravenhage mocht de Bibliotheek onzer Hoogeschool van de Fransche regeering de toezegging ontvangen van eene belangrijke schenking wetenschappelijke boekwerken ter waarde van fr. 30.000,—.

Het is mij een genoegen te kunnen constateeren, dat de verstandhouding van den Senaat met de verschillende studentenorganisaties in het afgelopen jaar zeer aangenaam was, eene omstandigheid, waarvan de beteekenis zeker niet onderschat moet worden. De doelstelling van de T.H. kan toch slechts gebaat zijn door goede betrekkingen tusschen den Senaat en de studentenwereld.

Nadat op 8 September 1936 ter viering van de officiëel bekend gemaakte verloving van H.K.H. Prinses Juliana met Prins Bernhard van Lippe-Biesterfeld een ontvangst en een diner op de Sociëteit Phoenix waren gehouden, gevolgd door een rondgang door de stad en een kroegjool, waarbij verschillende vertegenwoordigers van de T. H. en van bevriende vereenigingen in Delft de gasten waren van het Delftsch Studenten Corps, organiseerde dit ter opluistering van de feestelijkheden bij gelegenheid van het Vorstelijk huwelijk een welgeslaagd Galaconcert met Galabal op 6 Januari 1937. Een groot aantal vertegenwoordigers van de Delftsche burgerij waren hierbij uitgenoodigd.

Op 7 Januari nam het Delftsch Studenten Corps deel aan de door het Julianacomité georganiseerde historische optocht.

Den 16en October 1936 hield de Delftsche Studenten Aëroclub den openingsdag van het vliegveld Ypenburg.

Op 30 October herdacht de Delftsche Vrouwelijke Studenten Vereeniging haar 6e lustrum.

Op 20 en 21 November vierde de Sociëteit Phoenix haar 18e lustrum, op 15 Januari de Delftsche Studenten Amateur Fotografen Vereeniging haar 9e lustrum, waarbij een filmavond werd georganiseerd.

Den 11en Februari had het jaarlijksche concert van het Delftsch Studenten Muziek Gezelschap „Apollo” ten bate van de vereeniging Ziekenhulp plaats.

Op 18 Februari vond het 15e lustrum van het Delftsch Studenten Debating Gezelschap „Vrije Studie” plaats, waarbij Prof. Dr. G. W. K e r n k a m p sprak over „de Vader des Vaderlands”, terwijl op 27 Februari het Delftsch Studenten Tooneel Gezelschap haar 11e lustrum herdacht met de opvoering van „La Vache qui Ronfle”.

Den 5en Maart hield het Delftsch Studenten Muziek Gezelschap „Apollo” en den 23en Maart de Studenten Carousel Vereeniging hunne jaarlijksche uitvoeringen.

In verband met te Delft georganiseerde interacademiale sportwedstrijden hield de Delftsche Studenten Bond 18 Maart 1937 een fakkeloptocht, waarbij den Rector-Magnificus een serenade werd gebracht.

Op uitnoodiging van de Centrale commissie voor studiebelangen hield Dr. Ir. F. P. A. T e l l e g e n een cursus over „Logica”.

In de voorafgaande rede heb ik de hoofdzaken vermeld omtrent de geschiedenis van de T. H. in den afgelopen cursus.

Het oogenblik is thans aangebroken, waarde B i e z e n o, waarop ik mij ontdoe van het teeken der rectorale waardigheid teneinde dit aan U over te dragen. In het jaar, dat achter ons ligt, heb ik het op hoogen prijs gesteld U aan mijne zijde te hebben als Secretaris van den Senaat. Deze samenwerking blijft bij mij in dankbare herinnering. Uwe hooge plichtsopvatting, gepaard aan Uwe scherpzinnigheid en zin voor critiek staan er mij borg voor, dat het rectoraat door U op uitstekende wijze zal worden vervuld.

Salve Rector, iterumque salve!

3. Ambtsaanvaarding van Hoogleraren.

Ir. E. R. Hondelink aanvaardde op 22 October 1936 het hoogleeraarsambt in de Afdeeling der Weg- en Waterbouwkunde, om onderwijs te geven in den aanleg en de exploitatie van wegen, met een rede, getiteld: „Transportvraagstukken”.

Engelbertus Rutgerus Hondelink werd 13 September 1890 te Dieren geboren. In 1907 verwierf hij het einddiploma der H.B.S. met 5-jarigen cursus. Hij studeerde aan de Technische Hoogeschool te Delft van 1907—1911 en behaalde 4 Juli 1911 het diploma van civiel-ingenieur. 1 September 1911 trad hij in dienst van de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij, later Nederlandsche Spoorwegen en doorliep de rangen van aspirant-adjunct-ingenieur, adjunct-ingenieur en ingenieur. Van 21 September 1921 tot 1 October 1925 was hij in dienst van de Staatspoorwegen in China, aanvankelijk als adjunct-hoofdingenieur, later als hoofdingenieur. Van laatstgenoemden datum af was hij werkzaam als adviseur voor spoor- en tramwegen, havens, wegen, publieke werken, organisatie, ontwerpen, financiering, enz. in het verre Oosten, Australië, Nieuw Zeeland, Canada, U.S.A., Engeland, Ierland, België en Griekenland.

Dr. W. J. D. van Dijk aanvaardde op 29 October 1936 het bijzonder hoogleeraarsambt in de Afdeeling der Algemeene Wetenschappen, om onderwijs te geven in de physische technologie, met een rede, getiteld: „Het vakgebied der physische technologie”.

Willem Johannes Dominicus van Dijk werd 11 Maart 1899 te Utrecht geboren. In 1918 verwierf hij het einddiploma der H.B.S. met 5-jarigen cursus. In de mobilisatiejaren werd hij in 1915 lid van den Vrijwilligen Landstorm. Als reservist diende hij actief van Augustus 1918 tot Januari 1919. Vervolgens studeerde hij in de wis- en natuurkunde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, alwaar hij op 22 October 1923 cum laude slaagde voor het doctoraal examen. 8 Juli 1927 promoveerde hij cum laude op het onderwerp: „Der Becquereleffekt an Kupferoxyd-Elektroden”. Gedurende zijn studie ontwierp hij een nieuwen galvanometer, in den handel thans als „Torsie-snaargalvanometer” bekend en publiceerde hij een nieuwe methode voor de absolute meting van stralingsinten-

siteit. In Augustus 1921 benoemd tot assistent van Prof. dr. L. S. Ornstein had hij een werkzaam aandeel in den bouw en de inrichting van het nieuwe natuurkundig laboratorium der Universiteit. In 1927 werd hij benoemd tot hoofdassistent. Gedurende de jaren 1924—1927 hield hij zich als lid van de Studie-Commissie voor warmte-isolatie, ingesteld door het Technisch Oeconomisch Genootschap, bezig met verschillende warmte-technische vraagstukken. In October 1924 werd hem door de Bataafsche Petroleum Maatschappij verzocht voor haar een physisch geologisch probleem te bestudeeren. Het contact met deze onderneming werd aanleiding tot zijn indiensttreding bij deze Maatschappij op 1 November 1927. Hier werd hij toegevoegd als eerste physicus aan de Afdeling Technische Adviezen, in welke functie hij zich in het bijzonder wijdde aan de berekening van de destillatie en rectificatie van mengsels uit verscheidene componenten bestaande, aan de techniek der hoogvacuumdestillatie en aan de ontwikkeling van de theorie en van de techniek der extractie.

Van zijn hand verscheen een aantal publicaties, ten deele in samenwerking met anderen, in binnen- en buitenlandsche wetenschappelijke tijdschriften.

Dr. E. C. Wiersma aanvaardde op 23 November 1936 het hoogleeraarsambt in de Afdeling der Algemeene Wetenschappen, om onderwijs te geven in de theoretische en toegepaste natuurkunde, met een rede, getiteld: „Eenige punten uit de ontwikkeling van het temperatuurbegrip”.

Eliza Cornelis Wiersma werd 29 September 1901 te Naaldwijk geboren. Hij behaalde in 1920 het einddiploma H.B.S. met 5-jarigen cursus en studeerde vervolgens aan de Rijksuniversiteit te Leiden, alwaar hij 8 October 1926 slaagde voor het doctoraal examen in de wis- en natuurkunde. 23 Februari 1932 promoveerde hij op een proefschrift, getiteld: „Eenige onderzoekingen over para-magnetisme”. Van 1 Januari 1924 af was hij assistent voor de natuurkunde aan de Rijksuniversiteit te Leiden, van 1 Augustus 1927 tot 1 Augustus 1928 trad hij op als waarnemend conservator. 1 Januari 1929 volgde zijne benoeming tot hoofdassistent en 1 Januari 1930 zijne benoeming tot conservator. Hij verrichtte tal van onderzoekingen tezamen met Prof. dr. W. J. de Haas, die hem brachten tot temperaturen, zeer veel lager dan ooit door anderen bereikt en wel door middel van de methode der adiabatische demagnetisatie.

Van zijn hand verschenen in wetenschappelijke periodieken talrijke publicaties.

4. Jaarverslag van de Commissie van Uitvoering van het Delftsch Hoogeschoolfonds over 1936—1937.

Op het cursusjaar 1936/1937 mogen we met groote voldoening terugzien door de voor de Technische Hoogeschool zoo belangrijke stichting van twee bijzondere leerstoelen, n.l. in de physische technologie en de papierfabricage.

Door de Bataafsche Petroleum Maatschappij was het voorstel tot ons gekomen om het daarheen te leiden, dat een harer bekwaamste wetenschappelijke medewerkers, Dr. W. J. D. van Dijk, speciale physische vraagstukken zou behandelen, die in Delft nog niet gedoceerd werden. Tevens was dit aanbod vergezeld van de mededeeling, dat zoo deze benoeming door H.M. de Koningin zou worden goedgekeurd, de Maatschappij ook voor een assistentsplaats zou zorgen.

Ook van de zijde der papierfabrikanten werd een zoodanige steun en medewerking verkregen, dat het voor het Delftsch Hoogeschoolfonds mogelijk was de noodige stappen te doen tot vestiging van een bijzonderen leerstoel in de papierfabricage.

De bijzondere belangstelling voor het onderwijs aan de Technische Hoogeschool van de zijde der techniek, waarop we in ons vorige jaarverslag reeds hebben gewezen, is voor onze Technische Hoogeschool van niet te onderschatten beteekenis.

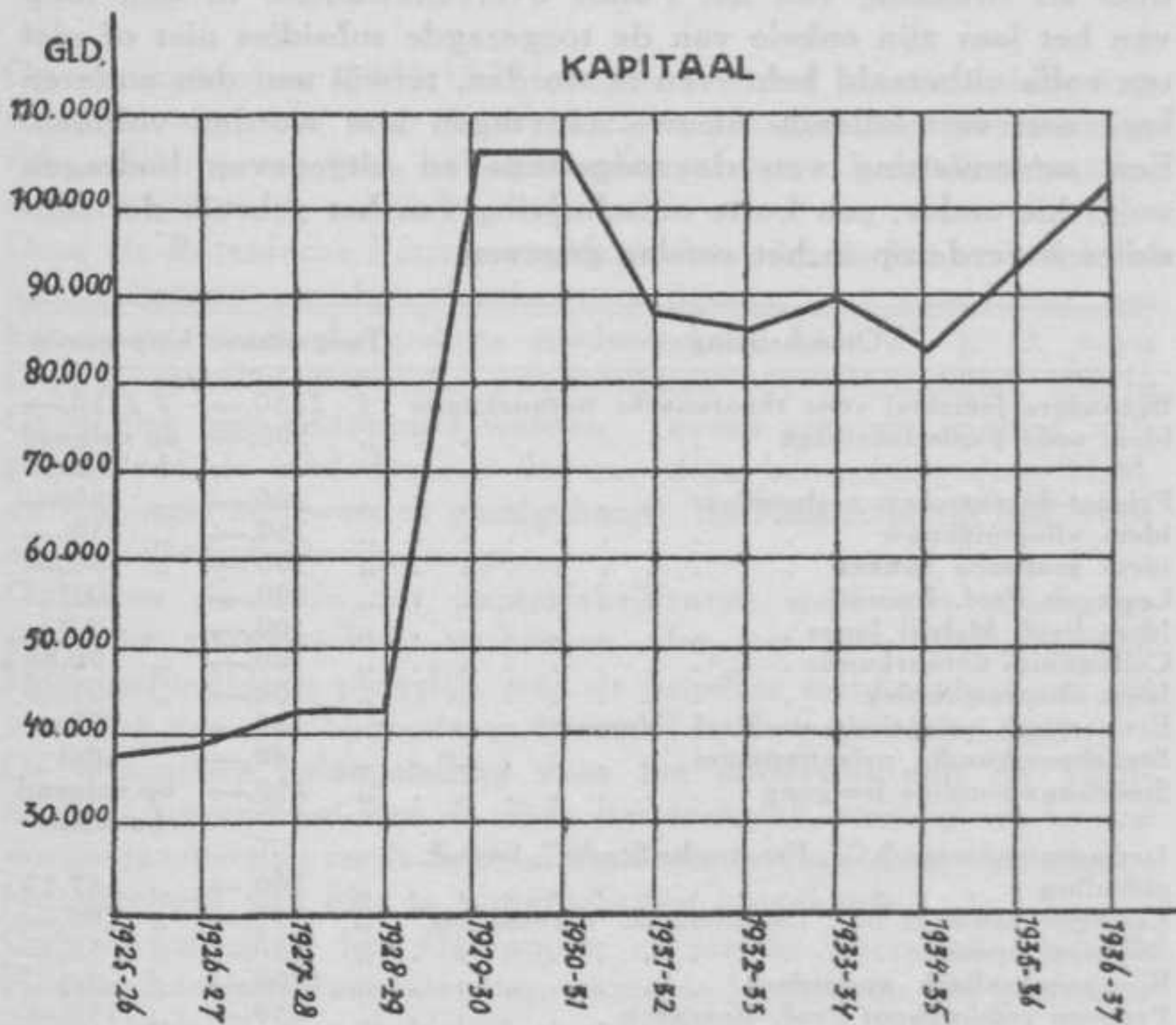
Ook financieel is het afgelopen cursusjaar voor het Delftsch Hoogeschoolfonds een jaar van voorspoed gebleken. De grafieken geven hiervan een duidelijk overzicht. Van de algemeene opleving hebben de fondsen van het Delftsch Hoogeschoolfonds mede geprofiteerd, zoodat het kapitaal het bedrag van f 102.000 bereikte. Ook de contributies en vrijwillige bijdragen stegen boven die van het vorige jaar, dank zij de belangstelling van de zijde der studenten, en voor een zeer belangrijk deel ook door de groote bijdrage van de Rubber-Stichting.

In de vergadering van de Commissie van Uitvoering tezamen met Gecommitteerden op 11 Juni 1936 is de besteding van de beschikbare gelden voor het cursusjaar 1936/37 vastgesteld. Vol-

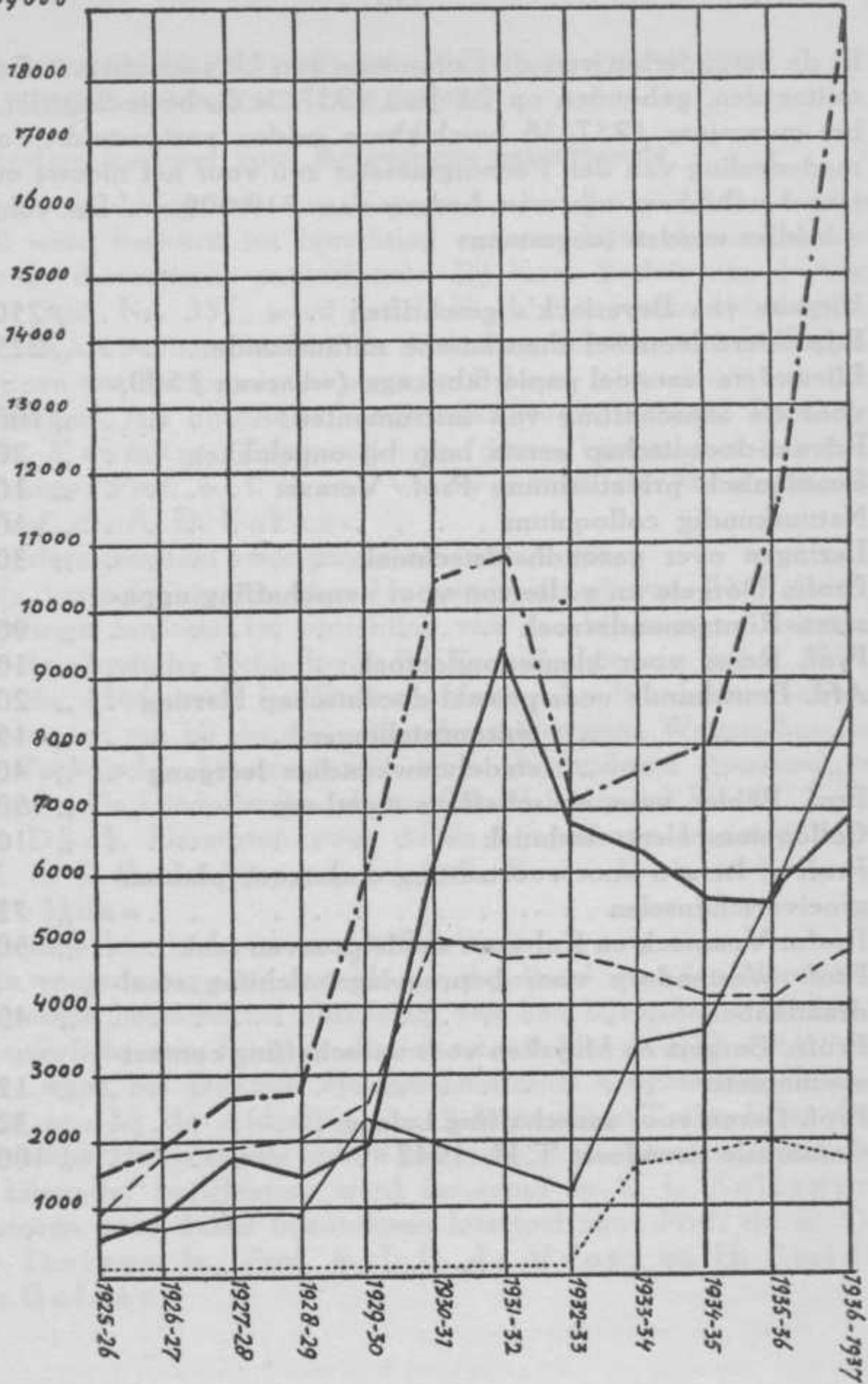
gens mededeeling van den Penningmeester van Gecommitteerden zou voor het boekjaar beschikbaar zijn een bedrag van *f* 13.900. Voor het nakomen van aangegane verplichtingen moest worden gereserveerd een bedrag van *f* 5400.—, zoodat een bedrag ad *f* 8500.— voor subsidies beschikbaar bleef. Er waren aanvragen voor subsidies ingekomen tot een bedrag van *f* 6065.—, aan welke aanvragen kon worden voldaan, voorzover deze met doel en strekking van het Fonds overeenkwamen. In den loop van het jaar zijn enkele van de toegezegde subsidies niet of niet ten volle uitbetaald behoeven te worden, terwijl aan den anderen kant aan verschillende nieuwe aanvragen kon worden voldaan. Een samenvatting van de toegestane en uitgegeven bedragen volgt hieronder; een korte omschrijving van het gebruik der subsidies is verderop in het verslag gegeven.

Omschrijving.	Toegestaan.	Uitgegeven.
Bijzondere leerstoel voor theoretische natuurkunde	<i>f</i> 2250,—	<i>f</i> 2250,—
Idem voor papierfabricage	„ 500,—	op volgend boekjaar
Privaat-docentschap verbandleer	„ 200,—	„ 200,—
Idem vliegtuigbouw	„ 250,—	„ 250,—
Idem grafische vakken	„ 500,—	„ 480,—
Lezingen Prof. Prandtl	„ 100,—	nihil
Idem Prof. Melvill Jones	„ 100,—	nihil
Colloquium natuurkunde	„ 100,—	„ 90,80 *)
Idem electrotechniek	„ 100,—	„ 27,60
Economisch privatissimum Prof. Veraart	„ 100,—	„ 100,—
Stedebouwkundig privatissimum	„ 40,—	nihil
Stedebouwkundige leergang	„ 250,—	op volgend boekjaar
Lezingen vanwege S.G. „Practische Studie“, bouw- afdeeling	„ 200,—	„ 167,53
Lezingen vanwege S.G. „Mijnbouw. Vereeniging“	„ 100,—	„ 100,—
Rubbersymposium	„ 50,—	„ 50,—
Röntgenografisch onderzoek	„ 1200,—	nihil
Proeven reddingboot Prof. Vossnack	„ 150,—	„ 150,—
Idem 2-takt motoren Prof. Meyer	„ 225,—	nihil
Onderz. plantengroeiverschijnselen Prof. v. Iterson	„ 750,—	„ 585,—
Idem gekleurd licht Prof. Rosse	„ 50,—	„ 50,—
Opmeten kasteelen Afd. Bouwkunde	„ 100,—	„ 100,—
Torsievermoeidheidsmachine Prof. Biezeno	„ 1000,—	„ 995,32
Veldseismograaf Prof. Mekel	„ 1000,—	nihil
Photogrammetrische instrum. Prof. Schermerhorn	„ 400,—	„ 400,—
Anemometer Prof. Muysken en Prof. Burgers	„ 150,—	„ 150,—
Binoculaire loupe Prof. v. Iterson	„ 300,—	„ 295,—
Cliché's Prof. Grondijs	„ 100,—	„ 100,—
Uitgave biografie en geschriften Prof. Beyerinck	„ 1500,—	„ 244,10
Tentoonstellingen Afd. Bouwkunde	„ 200,—	„ 54,66
	<i>f</i> 11965,—	<i>f</i> 6840,01

*) Uitbetaling heeft plaats gehad in het boekjaar 1937—1938.

GLD. 19000

- contributies.
- uitgekeerde subsidies.
- rente kapitaal.
- · - · - gelden ter beschikking a/h einde van den cursus.
- aantal leden.

In de vergadering van de Commissie van Uitvoering met Gecommitteerden, gehouden op 21 Juni 1937, is de besteding der voor het cursusjaar 1937/'38 beschikbare gelden vastgesteld. Volgens mededeeling van den Penningmeester zou voor het nieuwe cursusjaar beschikbaar zijn een bedrag van f 19.000,—. De volgende subsidies werden toegestaan:

Uitgave van Beyerinck's geschriften	f 2500,—
Bijzondere leerstoel theoretische natuurkunde	„ 2250,—
Bijzondere leerstoel papierfabricage (waarvan f 500,— voor de aanschaffing van instrumenten)	„ 1000,—
Privaat-docentschap eerste hulp bij ongelukken	„ 200,—
Economisch privatissimum Prof. Veraart	„ 100,—
Natuurkundig colloquium	„ 100,—
Lezingen over gezondheidstechniek	„ 300,—
Profn. Dorgelo en v. Iterson voor aanschaffing apparaten Röntgenonderzoek	„ 900,—
Prof. Rosse voor kleurenonderzoek	„ 100,—
Afd. Bouwkunde voor privaat-docentschap Harting	„ 200,—
„ „ „ tentoonstellingen	„ 150,—
„ „ „ stedenbouwkundige leergang	„ 400,—
Prof. Bähler voor aanschaffing meetbrug	„ 500,—
Colloquium electrotechniek	„ 100,—
Prof. v. Iterson voor voortzetting onderzoek plantengroeiverschijnselen	„ 720,—
Profn. Vossnack en Kal voor modelproeven tank	„ 500,—
Prof. Westendorp voor beproevingsinrichting staaldraadkabels	„ 450,—
Profn. Burgers en Muysken voor aanschaffing contactanemometer	„ 120,—
Prof. Caron voor aanschaffing balans	„ 325,—
Commissie eeuwfeest T. H. 1942	„ 1000,—

BIJZONDERE LEERSTOELN GESTICHT DOOR HET DELFTSCH HOOGESCHOOLFONDS.

Bijzondere leerstoel voor **theoretische natuurkunde.**

In de vergadering van den Hoogeschoolraad van 22 September 1930 werd besloten tot oprichting van een bijzonderen leerstoel voor de theoretische natuurkunde. Bij Kon. Besluit van 4 Aug. 1931, Stbl. No. 357, werd het Delftsch Hoogeschoolfonds aangewezen als bevoegd om bij de Afdeeling der Algemeene Wetenschappen der Technische Hoogeschool dezen bijzonderen leerstoel te vestigen. Als bijzonder hoogleeraar werd benoemd Prof. dr. H. A. Kramers. Curatoren voor dezen bijzonderen leerstoel zijn thans: Prof. ir. I. P. de Vooy, Prof. dr. M. de Haas en Prof. dr. A. D. Fokker.

Bijzondere leerstoel voor **physische technologie.**

In de vergadering van den Hoogeschoolraad van 27 Februari 1936 werd besloten tot oprichting van een bijzonderen leerstoel voor de physische technologie. Bij Kon. Besluit van 8 Juli 1936, Stbl. No. 1366, werd het Delftsch Hoogeschoolfonds aangewezen als bevoegd om bij de Afdeeling der Algemeene Wetenschappen der Technische Hoogeschool dezen bijzonderen leerstoel te vestigen. Als bijzonder hoogleeraar werd benoemd Dr. W. J. D. van Dijk. Curatoren voor dezen bijzonderen leerstoel zijn: Prof. ir. I. P. de Vooy, Ir. J. E. F. de Kok en Prof. dr. M. de Haas.

Bijzondere leerstoel voor **papierfabricage.**

In de vergadering van den Hoogeschoolraad van 21 September 1936 werd besloten tot oprichting van een bijzonderen leerstoel in papierfabricage. Bij Kon. Besluit van 6 Maart 1937, Stbl. No. 1361, werd het Delftsch Hoogeschoolfonds aangewezen als bevoegd om bij de Afdeeling der Scheikundige Technologie der Technische Hoogeschool dezen bijzonderen leerstoel te vestigen. Als bijzonder hoogleeraar werd benoemd Ir. E. L. Selleger. Curatoren voor dezen bijzonderen leerstoel zijn: Prof. dr. ir. G. van Iterson Jr., Prof. ir. I. P. de Vooy en H. Smidt van Gelder.

KORTE OMSCHRIJVING VAN HET GEBRUIK DER VOOR HET CURSUSJAAR 1936/'37 TOEGESTANE SUBSIDIES.

A. Subsidies voor bijzondere leerstoelen.

a. Theoretische natuurkunde.

Door Prof. Kramers werden gedurende dit cursusjaar twee college-cursussen van tezamen 37 colleges gegeven. De eerste cursus van 19 colleges, met gemiddeld 30 toehoorders, behandelde de elementaire theorie van den atoombouw (structuur der spectra, periodiek systeem) en werd ook door meerdere technologen gevolgd. De tweede cursus van 18 colleges, met gemiddeld 23 toehoorders, behandelde enkele hoofdzaken der quantumstatistica (Boltzmann-verdeeling van vele gelijksoortige onafhankelijke atoomsystemen; Saha-evenwicht tusschen vrije electronen en ionen; Fermi- en Bose-statistiek). Enkele studenten kozen de theoretische natuurkunde als onverplicht examenvak.

b. Fysische technologie.

Na aanvaarding van het ambt door Prof. dr. W. J. D. van Dijk op 29 October 1936 door het uitspreken van een rede over „Het vakgebied der fysische technologie”, werden in het tijdvak November tot en met Mei 7 colleges over het vakgebied der fysische technologie gehouden. Hierin werden behandeld de principes van het scheiden van twee fasen en de wijze, waarop deze principes in de techniek worden toegepast. Achtereenvolgens werden genoemd de scheidingen van een vaste stof, dispers in een vloeistof en dispers in een gas; een vloeistof, dispers in een vloeistof en dispers in een gas en gas, dispers in een vloeistof, door middel van zwaartekracht, door centrifugaalvelden, door filters en door elektrische krachten. Daarna werd een inleiding gegeven tot de fysische methoden voor het scheiden van homogene mengsels door middel van het opwekken van een tweede fase, welke toegelicht werd door enkele voorbeelden uit het gebied der destillatie. De colleges werden verduidelijkt door een ruim gebruik van lichtbeelden en door proeven. Het aantal toehoorders bedroeg gemiddeld 30.

Twee studenten gaven den wensch te kennen op een onderwerp uit de fysische technologie af te studeeren. Als onderwerpen werden gegeven het bestudeeren aan de hand van proeven van de adsorbtie aan actieve kool van binaire mengsels van koolwaterstofgassen en het verrichten van een experimenteel onderzoek over de belastbaarheid van verschillende schotelconstructies voor rectificeerkolommen, waarbij ter vereenvoudiging water en

lucht als bedrijfsmedia mochten worden gebruikt. Beide candidaten zijn gereed gekomen met het maken van hun experimentele opstellingen.

Een derde student uitte den wensch een scriptie te mogen maken, waarvoor in overleg met den betrokken hoogleeraar werd opgegeven het maken van een gedetailleerde warmtebalans van een speciaal vacuum-indampapparaat met multiple effect voor suikerstroop.

Met het afwerken en inrichten van de in het Laboratorium voor Technische Physica beschikbaar gestelde ruimten kon aan het einde van den cursus een aanvang worden gemaakt.

c. Papierfabricage.

Wegens het zeer laat in den cursus afgekomen Kon. Besluit (6 Maart 1937) kon dit jaar nog niet met de lessen in papierfabricage begonnen worden.

B. Subsidies voor privaat-docentschappen

a. Cursus eerste hulp bij ongelukken, door Dr. W. J. Loos. De cursus werd bezocht door een 16-tal studenten; aan zes hiervan werd een getuigschrift afgegeven.

Het ligt in de bedoeling het volgende jaar den cursus slechts te geven bij voldoende deelname.

b. Cursus vliegtuigbouw door Ir. J. Roosenschoon.

De cursus werd dit jaar uitvoeriger gegeven dan het vorige cursusjaar. Speciale aandacht werd gewijd aan de eischen gesteld aan verschillende constructies en aan de toepassing van verschillende materialen, vooral wat betreft het gebruik van metalen. Sterkte- en prestatieberekeningen zullen den volgenden cursus worden gegeven. Het college zal dan wekelijks worden gehouden voor het vierde studiejaar (1 uur per week) en een afzonderlijk college voor het vijfde studiejaar.

Het college werd in den afgelopen cursus door ongeveer 10 studenten gevolgd.

c. Privaat-docentschap D. Harting.

Hoewel de deelname aan de etslessen niet aan de verwachtingen heeft beantwoord, zal de cursus toch het volgende jaar worden voortgezet, echter met voor studenten belangrijke vermindering van de daaraan verbonden kosten. Reeds hebben zich dan ook nu meer studenten voor dezen cursus aangemeld.

C. Subsidies voor lezingen.

a. Lezingen vanwege het Civiel- en bouwkundig StudentengEZELSchap „Practische Studie“, bouwkundige afdeeling.

Op Woensdag 28 October 1936 werd in het gebouw voor Bouwkunde een leergang gehouden over de positie van den architect. Als sprekers traden op Ir. G. Friedhoff, Ir. A. Keppler, Ir. J. Gratama en Ir. A. J. van der Steur.

Ir. Friedhoff sprak over „De positie van den bouwkundig ingenieur en architect in de maatschappij en hun tewerkstelling“; Ir. Keppler over „Ontstaan van den revolutiebouw en opleving van de particuliere bouwnijverheid na den oorlog“; Ir. Gratama over „De taak der bouwpolitie en de schoonheidscommissie“ en Ir. van der Steur over „De titelbescherming van den architect“.

Deze leergang werd door een 60-tal deelnemers bijgewoond.

b. Lezingen over aero- en hydrodynamica.

Prof. Prandtl zoowel als Prof. Melvill Jones waren ook dit jaar weer verhinderd naar Delft te komen tot het houden van voordrachten.

c. Colloquim natuurkunde.

Als sprekers traden op:

Prof. dr. G. J. Sizoo (Amsterdam) over: Gammastralen van Uraan X.

Prof: dr. C. Zwikker (Delft) over: Warmtegeleidingensproblemen.

Dr. W. de Groot (Eindhoven) over: Potentiaalcurven van het twee-atomig molecuul en over het gebruik van potentiaalcurven bij problemen aangaande de bouw van de atoomkern.

Dr. J. H. de Boer (Eindhoven) over: Het gebruik van potentiaalcurven in de chemie.

Dr. J. R. van Wijk (Amsterdam) over: Viscositeit van vloeistoffen.

Dr. H. C. Burger (Utrecht) over: Intensiteitsmetingen in fijnstructuur van spectraallijnen.

Mej. ir. B. van Manen (Delft) over: Dissociatie van meeratomige moleculen.

Ir. Chr. van Geel (Delft) over: Positieve en negatieve karakteristieken van de 1e en de 2e soort.

Mej. dr. ir. A. E. Korvezee (Delft) en Dr. R. de Laer Kronig (Groningen) over: Actieveeringsenergieën.

Het natuurkundig colloquium had veel belangstelling van de zijde van studenten en docenten alsook van de zijde van verschillende industrieën. Het aantal bezoekers bedroeg ca. 35.

d. Colloquium electrotechniek.

Er werden dit jaar 4 voordrachten en besprekingen gehouden en wel door:

Ir. Brückman en Ir. Reynst over: Een torsiebalans voor het onderzoek van electriciteitsmeters.

Jhr. ir. Six over: Telefonie-versterkers.

Prof. ir. van Staveren over: Kortsluitgenerator.

Ing. W. Keller (Bern) over: De ontwikkeling der automatische telefonie in Zwitserland.

Deze laatste lezing vond plaats in samenwerking met de Electro technische Vereeniging.

Er bestond groote belangstelling voor deze colloquia, zoowel van de zijde van docenten en studenten als van ingenieurs in de praktijk werkzaam.

e. Economisch privatissimum van Prof. Veraart.

De volgende voordrachten werden gehouden:

28 Oct.: Prof. Veraart over „Nationale en internationale economische problemen van dezen tijd”.

25 Nov.: Dr. ir. P. Cohen Henriquez over „De Nederlandsche intellectueelen en industrialiseerend Latijnsch-Amerika”.

2 Dec.: E. A. J. Mol over „De economische beteekenis van de devaluatie voor Nederland”.

17 Dec.: Ir. J. A. G. M. Duyndam over „Het economisch systeem van Othmar Spann”.

10 Febr.: F. L. Stok over „Verbetering van binnenlandsche conjunctuur zonder verbetering van onze export-positie?”.

17 Febr.: J. van Ierland over „De financieele en economische toestand van Denemarken”.

24 Febr.: W. Hylkema over „Enkele beschouwingen over vraagstukken, die met de tarievenpolitiek van publiekrechtelijke lichamen samenhangen”.

3 Mrt.: P. Delgorge over „Het clearingsysteem”.

10 Mrt.: C. J. van Doeland over „De economische en financieele toestand van Polen”.

14 Apr.: E. van Emden over „Economische beschouwingen over de bewapening”.

28 Apr.: Mr. J. J. M. Veraart over „Uitvoering der Ongeval-
lenwet 1921 door bedrijfsverenigingen’.

5 Mei: E. A. Bierdrager over „Speculatie”.

f. Rubbersymposium.

In het Laboratorium voor Technische Botanie hield de Sectie voor Kolloidchemie der Ned. Chemische Vereeniging op 2 en 3 October 1936 een rubbersymposium, dat door een 100-tal belangstellenden werd bijgewoond. De eerste dag was uitsluitend aan voordrachten gewijd. De president-curator der Technische Hoogeschool Ir. J. F. de Vogel hield een korte toespraak, waarin hij deed uitkomen hoezeer het contact tusschen wetenschap en praktijk, tusschen Delft en industrie, dat door dit symposium ten zeerste bevorderd is geworden, door het bestuur der Technische Hoogeschool op prijs gesteld wordt.

Zaterdagmiddag 3 October na afloop van het symposium werden excursies gemaakt naar den Rijksrubberdienst te Delft en naar de Rubberfabriek Vredestein te Loosduinen.

Een uitvoerig verslag over dit symposium is gegeven in het „Chemisch Weekblad” deel 33 No. 44 (1936). Als sprekers traden op: Prof. dr. ir. G. van Iterson Jr. (Delft) over „Hevea brasiliensis als rubberproducent”.

Prof. dr. O. de Vries (Groningen) over „Latex en coagulum”.
Prof. dr. J. P. Wibaut (Amsterdam) over „De chemische structuur van de natuurlijke caoutchouc en kunstmatige caoutchoucsoorten”.

Dr. J. H. de Boer (Eindhoven) over „Röntgenspektroscopie van natuurlijke en synthetische rubber”.

Dr. A. van Rossem (Delft) over „Nieuwere inzichten in het wezen van het vulcanisatieproces”.

Ir. J. G. Fol (Den Haag) over „Toepassingen van Latex”.

Dr. R. Houwink (Eindhoven) over „De structuur van het rubbermacromolecuul in verband met de elastische eigenschappen van rubber”.

Dr. J. Hoekstra (Venlo) over „De samenhang tusschen plasticiteit en elasticiteit van rubber”.

Dr. A. J. Wildschut (Amsterdam) over „Electrische eigenschappen van technische rubbermengsels”.

Ir. C. J. Rondberg (Den Haag) over „Moderne arbeidsmethoden in de rubberindustrie”.

g. Lezingen voor de Mijnbouwkundige Vereeniging.

Prof. Pruvost hield op 23 November 1936 een lezing over

„Sédimentation et subsidence”; Mr. C. Hardy en de heer Corsten op 24 Febr. 1937 over „Luchtkarteering”.

Mr. Hardy behandelde in 't eerste gedeelte van zijn voordracht de meest gebruikelijke methoden van luchtkarteering, zooals in de V.St. van Noord-Amerika worden toegepast; wijst op de groote besparing aan tijd en geld voor de geologische karteering van een terrein en wijst op de bereikte resultaten in Nieuw-Guinea.

Deze geologische kaarten zijn naderhand bij een expeditie te land een buitengewone hulp bij de bestudeering der formaties en het opsporen van olie of ertsen.

Na afloop lichtte Mr. Hardy zijn lezing met eenige lichtbeelden toe.

Deze lezingen hadden groote belangstelling en werden door resp. 60 en 100 toehoorders bijgewoond.

h. Stedebouwkundige leergang en stedebouwkundig privatisimum.

Van de Afdeeling der Bouwkunde is bericht ontvangen, dat de leergang en ook het privatissimum niet hebben plaatsgehad.

D. Subsidies voor technisch-wetenschappelijke onderzoekingen.

a. Proeven genomen door Prof. Vossnack met motor-red-dingbooten.

De in Juni 1937 gedane proeven hadden ten doel de grootte, richting en verdeeling van den volgstroom vast te stellen in de tunnel, waarin de schroef draait, ter plaatse van de weggenomen propeller. Hierbij werd de boot slechts door de andere schroef voortgestuwd, echter tevens door haar zusterboot gesleept, ten-einde een voldoende snelheid te bereiken. De metingen, die voor zoover bekend voor het eerst bij een schip met schroeftunnel gedaan werden, en wel door middel van Pitot-bolletjes, leverden bevredigende resultaten.

b. Experimenten voor de praktische toepassing van kleuren (gekleurd licht zoowel als pigmenten) bij de decoratie van gebouwen.

Deze proeven werden genomen door Mej. ir. W. Jansen, onder leiding van prof. H. Rosse. Het onderzoek wordt voortgezet.

c. Het maken van cliché's van mikrofoto's van lood-, zink-, koperertsen van Mount Isa (Australië), Rammelsberg, Meggen en Mansfeld.

Deze foto's werden genomen om bepaalde structuren vast te leggen, die overtuigend voor metasomatose schijnen te zijn. De publicatie van deze foto's, gemaakt in het laboratorium van Prof. Grondijs, had vooral ten doel aan te toonen dat de ertsens, zooals ze in genoemde afzettingen voorkomen, epigenetisch zijn.

d. Onderzoekingen met een electrischen anemometer omtrent de prestaties van windmolens.

Door een commissie gevormd onder auspiciën van het Kon. Instituut van Ingenieurs te Den Haag, waarin zitting hebben Prof. dr. J. M. Burgers, Prof. ir. J. Muysken (beiden te Delft), Prof. ir. M. F. Visser te Wageningen, Ir. W. N. van Nooten te Rotterdam, en Ir. W. Coolen en Ir. J. F. van Weelderen te Den Haag, wordt een onderzoek ingesteld omtrent de prestaties van windmolens, met name van de Prinsenmolen te Hillegersberg, welke door het Hoogheemraadschap Schieland van nieuwe wieken zal worden voorzien. De resultaten van de metingen zullen worden neergelegd in de verslagen, welke de „Molen-Commissie” over haar werk zal publiceeren.

e. Onderzoek naar plantengroeiverschijnselen.

Deze onderzoekingen, het vorige jaar begonnen door Mej. ir. J. M. Diehl onder leiding van Prof. dr. ir. G. van Iterson, werden dit jaar voortgezet. De proefnemingen hadden o.m. betrekking op den invloed van de zwaartekracht en van licht op het transport van groeistof. Voorts leverden waarnemingen, omtrent de noodzakelijkheid van zuurstof voor de werking van groeistof, verrassende en ten deele nog onverklaarbare resultaten. Een publicatie van de verkregen resultaten is in voorbereiding.

f. Proeven met tweetactmotoren onder leiding van Prof. P. Meyer.

Deze proeven werden niet genomen, daar geen ingenieur beschikbaar was, aan wien deze proefnemingen konden worden opgedragen.

E. Subsidies voor aanschaffing van instrumenten.

a. Een binoculaire loupe van de firma Carl Zeiss aangeschaft ten behoeve van het Laboratorium voor Technische Botanie, dienende als leesapparaat voor microfotografische reproducties van wetenschappelijke verhandelingen.

b. De constructie van een calqueerstereoscoop door Prof.

Schermerhorn, in samenwerking met de firma G. de Koningh te Arnhem.

Het instrument beoogde na te gaan in hoeverre het mogelijk zou zijn uit stereoscopische beelden van luchtopnamen te calqueeren. Het is gebleken, dat met behulp van het ontworpen instrument het volledige onderscheidingsvermogen, dat het stereoscopische beeld ons geeft, behouden blijft, indien één van de beide beelden met kodatrace wordt bedekt en hierop de situatie wordt nageteekend. De nauwkeurigheid van het resulterende kaartwerk is daardoor belangrijk grooter geworden.

Resultaten over dit onderzoek zullen ter gelegener tijd elders worden gepubliceerd, benevens een beschrijving van deze stereoscoop.

c. Het bouwen van een torsievermoeidheidsmachine, onder leiding van Prof. Biezeno voor het laboratorium voor toegepaste mechanica.

Voor deze machine, die in eigen werkplaats van het laboratorium gebouwd werd, werden de zware stukken zooals het fundament, het vlieg wielhuis en een tandwielnaaf, van buiten besteld. Te verwachten is, dat de machine in het begin van den volgenden cursus in bedrijf kan worden gesteld.

d. Aanschaffing van veldseismografen voor het laboratorium voor geophysiek.

Van de toegestane subsidie groot *f* 1000,— kon geen gebruik worden gemaakt, aangezien het onmogelijk bleek het groote ontbrekende bedrag uit andere bronnen aan te vullen.

F. Subsidies voor andere doeleinden.

a. Voor de publicatie der nagelaten geschriften van Prof. Beyerinck.

Van de toegestane subsidie groot *f* 2000,— werd wederom slechts een klein bedrag, n.l. *f* 244,10 opgenomen, en wel ter bestrijding der kosten van de samenstelling van de registers op de reeds gepubliceerde deelen der Verzamelde Geschriften. De opstelling dezer registers is in het afgelopen cursusjaar gereed gekomen. Ook de bewerking der drie-deelig opgezette biografie is inmiddels zoover gevorderd, dat mag worden vertrouwd dat met het drukken van het ontworpen deel in het cursusjaar 1937/1938 een aanvang zal kunnen worden gemaakt. .

b. Voor het organiseeren van tentoonstellingen door de Afdeeling der Bouwkunde.

Van 21 April tot 8 Mei 1937 werd een tentoonstelling gehouden van teekeningen en kartons, door Willem van Konijnenburg gemaakt voor de vensters van de Nieuwe Kerk te Delft. Deze tentoonstelling heeft veel belangstelling getrokken.

c. Voor het doen van opmetingen van kasteelen.

De bouwkundige studenten J. B. baron van Asbeck en C. Pouderoyen hebben de kasteelen Renswoude en Fraeylemborg opgemeten en in 15 bladen geteekend. Dit werk is te beschouwen als een voorbeeld voor dergelijke opmetingen.

Van Gecommitteerden is het verslag ontvangen van het onderzoek naar de administratie, dat is ingesteld door het Accountantskantoor van R. A. Dijk er te Rotterdam.

Een afdruk der rekening en verantwoording is, ingevolge het bepaalde bij art. 14 der Statuten, toegezonden aan het College van Curatoren en den Senaat der T.H., de leden van den Hoogeschoolraad en de stichters, beschermers en donateurs van het Fonds.

Volgens rooster, bedoeld in de laatste alinea van art. 10 der Statuten, is voor aftreding als lid van onze Commissie in September 1937 aan de beurt Prof. dr. ir. G. van Iterson Jr., terwijl ook Prof. dr. ing. C. Feldmann in verband met zijn aftreden als hoogleeraar moet worden vervangen. Prof. van Iterson stelde zich wederom ter beschikking en werd door den Senaat der Technische Hoogeschool opnieuw benoemd; in de plaats van Prof. Feldmann heeft de Senaat aangewezen Prof. dr. ing. ir. H. S. Hallo.

Door het uittreden van Prof. dr. ing. C. Feldmann uit de Commissie is de functie van voorzitter vacant gekomen. In hare vergadering van 16 April 1937 wees de Commissie daarvoor aan Prof. dr. ir. G. van Iterson Jr., die de benoeming aanvaardde.

Een opgave van de samenstelling van den Hoogeschoolraad, het College van Gecommitteerden en de Commissie van Uitvoering, alsmede de namen der deelnemers aan het Fonds aan het einde van het cursusjaar 1936/1937 volgt hierna.

De Voorzitter: C. Feldmann.

De Secretaris: C. L. van Nes.

**Samenstelling van de Commissies en namen der deelnemers van
het Delftsch Hoogeschoolfonds, eind cursus 1936—1937.**

DE HOOGESCHOOLRAAD.

Ir. M. H. Damme Jr., Voorzitter.	Mr. dr. D. A. P. N. Koolen.
Ir. J. E. F. de Kok, Onder-Voorz.	J. C. L. van der Lande.
Prof. ir. C. L. van Nes, Secretaris, Oostplantsoen 25, Delft.	Ir. W. H. van Leeuwen.
Bataafsche Petroleum Mij., ver- tegenw. ir. J. E. F. de Kok.	Jhr. ir. H. Loudon.
S. van den Bergh Jr.	N.V. Machinefabriek „Reineveld“, vertegenw. ir. S. H. Stoffel.
Prof. dr. ir. C. B. Biezeno.	Prof. dr. G. A. F. Molengraaff.
Prof. ir. C. L. van der Bilt.	Mij. voor Scheeps- en Werktuig- bouw „Feijenoord“ N.V., ver- tegenw. Ir: J. H. H. Verloop.
Ir. G. J. Braat.	Ir. P. J. Ott de Vries.
Sir dr. H. W. A. Deterding.	Dr. ir. G. L. F. Philips.
Prof. ir. D. Dresden.	N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken, vertegenw. ir. P. F. S. Otten.
Ir. P. L. Dubourcq.	Prof. dr. W. Reinders.
Ir. E. C. W. van Dijk.	Dr. A. C. van Rossem.
N.V. Electrotechnische Industrie v.h. Willem Smit & Co., ver- tegenw. C. Pot.	Rubber-Stichting, vertegenw. Jhr. mr. W. J. de Jonge.
Prof. dr. ing. C. Feldmann.	Prof. dr. J. G. Rutgers.
Ir. A. Fokker.	B. E. Ruys.
Prof. dr. A. D. Fokker.	Prof. ir. W. Schermerhorn.
H. P. Gelderman.	Willem Smit & Co's Transfor- matorenfabriek N.V., vertegenw.
Prof. ir. M. J. Granpré Molière.	Dr. ir. H. G. Nolen.
Ir. B. M. Gratama.	N.V. Stoomvaart Mij. „Nederland“, vertegenw. ir. S. G. Visker.
Ir. A. Heldring.	Jhr. ir. A. S. C. Stoop.
Hengelosche Electriche en Mecha- nische Apparatenfabriek N.V., vertegenw. Ir. H. I. Keus.	Ir. C. T. Stork D. Wzn.
Prof. dr. G. Holst.	Ir. J. H. Telders.
Ir. J. L. Huysinga.	Prof. dr. ir. F. A. Vening Meinesz.
Prof. dr. ir. F. K. Th. van Iterson.	Ir. J. F. de Vogel.
Prof. dr. ir. G. van Iterson Jr.	Ir. F. G. Waller.
Ir. G. A. Kessler.	Werkspoor N.V., vertegenw. ir. M. H. Damme Jr.
Prof. ir. J. Klopper.	
Kon. Instituut van Ingenieurs, ver- tegenw. ir. M. H. Damme.	
N.V. Kon. Mij. „De Schelde“, ver- tegenw. ir. H. C. Wesseling.	

GECOMMITTEERDEN.

Ir. J. E. F. de Kok, Voorzitter.	Ir. M. H. Damme.
Ir. S. H. Stoffel, Secretaris-Penning- meester, Klein Vrijenban 1, Delft. Gironummer 101051.	Ir. J. L. Huysinga.
	Prof. ir. J. Klopper.

COMMISSIE VAN UITVOERING.

Prof. dr. ing. C. Feldmann, Voorz.	Prof. ir. M. J. Granpré Molière.
Prof. ir. C. L. van Nes, Secretaris. Oostplantsoen 25, Delft.	Prof. dr. ir. G. van Iterson Jr.
Prof. dr. ir. C. B. Biezeno.	Prof. dr. J. G. Rutgers.
	Prof. ir. W. Schermerhorn.

LEDENLIJST VAN HET DELFTSCH HOOGESCHOOLFONDS.

- J. Aarnoudse.
 A. Addicks.
 E. H. Adelaar.
 Afdeeling Werktuig- en Scheeps-
 bouw van het Kon. Instituut van
 Ingenieurs. donateur.
 J. H. Albarda.
 M. J. Aldenkamp.
 N.V. Algem. Kunstzijde-Unie. donateur.
 P. J. Allaart.
 H. J. A. Almoes.
 N. H. M. van Altena.
 P. H. van Altena.
 W. Altmann.
 E. E. van Andel.
 J. Andriessse.
 T. J. Anema.
 A. E. Ang.
 H. A. Ankersmit.
 J. E. J. Ankersmit.
 J. J. van Apeldoorn.
 J. G. Arends.
 D. A. Arkenbout.
 J. C. d'Arnaud Gerkens.
 J. B. baron van Asbeck.
 H. baron van Asbeck.
 Asharsoetedjo Moenandar.
 J. Asselbergs.
 J. B. Asselbergs.
 K. J. Asselbergs.
 T. C. J. Asselbergs.
 L. van Assendelft.
 W. J. J. M. van Asten.
 B. Aten.
 A. Auer.
 J. J. Augusteijn.
 L. G. Auping.
 H. G. Austermühle.
 J. C. Baan.
 Y. Baan.
 W. Baarda.
 J. van Baarda.
 J. G. Baas.
 A. L. Backer.
 Ir. W. Badon Ghijben. begunstiger.
 Prof. dr. ir. W. Th. Bähler.
 C. Bahnmüller.
 A. J. Bakker.
 H. Bakker.
 Prof. ir. J. A. Bakker.
 J. H. Bakker.
 R. Bakker.
 F. C. A. Bakkeren.
 T. H. Bakkers.
 K. Bärlein.
 J. F. L. Barthlema.
 J. G. F. Bast.
 T. F. Bastet.
 Bataafsche Petroleum Maatschappij.
 stichter en beschermer.
 C. M. van Battum.
 M. L. Bazen.
 C. C. T. de Beaufort.
 E. J. van Beek.
 P. P. van Beek.
 W. F. van Beek.
 C. L. Begemann.
 H. K. S. P. Begemann.
 S. H. A. Begemann.
 Ir. C. F. Bekink.
 J. M. Beltroid.
 Dr. ir. A. H. Belinfante.
 B. T. W. Bemer.
 P. J. Benjaminse.
 W. Benoist.
 J. P. Benthem.
 G. H. Berenschot.
 H. W. Berenschot.
 C. J. H. van den Berg.
 C. J. H. van den Berg.
 D. A. van den Berg.
 F. W. M. van den Berg.
 H. G. van den Berg.
 J. C. van den Berge.
 A. C. van den Bergen.
 S. van den Bergh Jr. beschermer.
 A. G. W. Berkemeier.
 K. R. Bes.
 J. Best.
 J. van Bethlehem.
 W. Beukema.
 F. K. T. Beukema toe Water.
 M. Beun.
 F. M. Beunke.
 L. Beyerinck.
 J. J. Bezem.
 F. H. E. Bicknese.
 A. de Bie.
 W. J. Bierens de Haan.
 T. Biegman.
 A. Bierman.
 Prof. ir. C. B. Biezeno.
 G. G. Biezeno.
 Ir. L. J. Biezeveld.
 Ir. B. van Bilderbeek.
 F. W. van Bilderbeek.

- Prof. ir. C. L. van der Bilt.
stichter en donateur.
- J. H. Birkhoff.
E. H. Birnbaum.
H. J. Bish.
J. M. M. Bitter.
W. S. Bitter.
J. R. Blaauw.
M. P. Blaauw.
Ir. P. L. Blanken.
Mej. H. Blankert.
J. Blankevoort.
W. N. Blankevoort.
V. J. M. de Blicck.
W. P. van den Blink.
J. G. Blitz.
Prof. mr. D. van Blom.
J. J. Blijdenstein.
R. J. Boddé.
T. A. H. Bodmer.
A. J. de Boef.
A. W. Boeke.
J. W. Boelen.
W. W. Boelens.
M. Boelhouwer.
W. G. Boenk.
P. Boer.
W. H. Boer.
D. W. N. de Boer.
H. de Boer.
H. F. de Boer.
J. de Boer.
K. de Boer.
J. A. M. den Boer
A. H. Boerdijk.
R. Boers.
G. Boersma.
Prof. dr. ir. J. Böeseken. begunstiger.
D. W. baron van Boetzelaer.
Mej. A. G. J. Boezaardt.
C. Bok.
F. J. Bok.
G. E. ten Bokkel Huinink.
J. Bolhuis.
J. A. Bolle.
H. J. Bolt.
M. Bolten.
W. G. Boltje.
R. P. J. Bomans.
J. M. T. Bongaerts.
R. J. V. Bongaerts.
P. Bongers.
H. W. F. Bonte.
Jhr. ir. H. L. Boogaerdt.
Ir. F. Boomstra.
G. J. W. Boomstra.
- E. F. Boon.
P. Boone.
Ir. C. Boot.
D. Boot J.zn.
J. van der Borden.
P. F. de Bordes.
J. A. Borggreve.
Mej. C. de Borst.
H. M. Bos.
J. Bos.
W. A. Bos.
K. L. L. van den Bos.
P. H. Bosboom.
H. H. Bosch.
J. A. A. Bosch.
J. T. Bosman.
G. Bossinga.
M. M. Bothenius Lohman.
S. O. Bottinga.
G. J. J. Both.
P. H. Boukema.
Ir. C. A. Bouman.
F. C. Bouman.
H. Bouman.
K. Bouman.
L. R. Bourgonjan.
J. A. Bouvy.
J. J. B. J. J. Bouvy.
D. J. Braak.
W. H. M. Braam.
Ir. G. J. Braat begunstiger.
M. C. Braat.
Ir. L. P. Brabers.
R. J. Brakema.
Mej. J. Brand.
Jhr. R. M. J. van den Brandeler.
M. van den Brandhof.
L. Brandts Buys.
H. L. Brasem.
H. I. den Breeje.
W. J. A. M. van Breen.
H. van der Breggen.
Mej. H. J. Bregman.
Prof. dr. H. Bremekamp. begunstiger.
M. Brinkgreve.
Mej. L. M. Brobbel.
Mej. ir. W. van den Broek d'Obrenan.
J. H. van den Broeke.
J. J. van den Broeke.
E. J. Broekers.
F. W. Broekveldt.
G. Broersma.
J. R. Bronsing.
Prof. dr. ir. H. A. Brouwer.
stichter en begunstiger.
J. de Bruin.

- J. A. de Bruin.
 G. H. M. de Bruïne.
 J. A. de Bruïne.
 R. F. de Bruïne.
 W. H. de Bruïne.
 B. J. Bruins.
 H. J. Brusse.
 W. de Bruyn.
 R. B. Buchner.
 A. F. Bunge.
 H. W. Bunschoten.
 F. van den Burg.
 F. A. W. van den Burg.
 A. H. J. L. van der Burg.
 D. Burger
 N.V. Burgerhout's Machinefabriek
 en Scheepswerf. stichter.
 Prof. dr. J. M. Burgers.
 Ir. O. K. F. Bussemaker.
 K. E. C. Buyn.
 M. Bijl.
 P. C. J. Bijl.
 L. A. N. Bijvoet.
 ir. L. W. Capel.
 Prof. ir. M. H. Caron. begunstiger.
 E. E. Carpentier.
 W. ten Cate.
 M. Caviët.
 M. de Ceuninck v. Capelle.
 J. H. Christmann.
 Ir. J. F. Clausen.
 P. H. Clay.
 C. de Cler.
 H. Cohen.
 J. P. M. Commandeur.
 P. J. G. van Coolwijk
 W. R. van Couwelaar.
 B. Cramer.
 C. J. Cramer.
 A. C. Cranendonk.
 H. Croll.
 C. J. A. Cuipers.
 Curaçaosche Petroleum Industrie
 Maatschappij. beschermer.
 E. A. van Daalen.
 J. H. van Daalen.
 M. C. van Daalen.
 H. Daams.
 E. A. M. F. Dahmen.
 W. J. L. Dalmijn.
 B. van Dam.
 W. J. ten Dam Ham.
 H. A. Damen.
 J. N. Dammering.
 Ir. D. N. Dammers.
 A. P. V. J. Dassen.
 J. A. Daum.
 A. Davidson.
 A. Deelder.
 P. A. M. Defoer.
 P. N. Degens.
 J. Dekker.
 H. H. van Delden.
 P. Delgorge.
 Ir. L. H. Derks.
 F. J. Dermont.
 Sir dr. H. W. A. Deterding. beschermer.
 F. van Deursen.
 E. H. Dey.
 J. Dhont.
 A. Dias Santilhano.
 Ir. H. A. Dicke.
 Prof. ir. G. Diehl. begunstiger.
 Mej. Ir. J. M. Diehl.
 M. Diehl.
 Ir. M. G. Diehl.
 A. A. B. van Diemen de Jel.
 B. N. van Diemen de Jel.
 G. A. M. Diepen.
 B. E. Dieperink.
 J. Dieperink.
 B. Diepeveen.
 W. van Diest.
 D. N. Dietz.
 W. F. Dil.
 A. M. Dingemans.
 O. E. V. Dingemans.
 J. Dinger.
 N. Dirkzwager.
 H. J. Dix.
 Djatikoesoeno.
 M. van Dobben de Bruyn.
 L. R. H. Dobbelman.
 E. Dobbinga.
 H. J. Doedens.
 H. van den Doel.
 O. J. van Doeland.
 Ir. C. A. Doets.
 J. S. van Dommelen.
 H. C. Doncan.
 J. Donker Duyvis.
 R. Dooper.
 Dordtsche Petroleum Maatsch. beschermer.
 J. van Dorp.
 P. A. van Dorp.
 J. R. Dorren.
 A. N. Dorsman.
 C. Dorsman.
 G. G. Douw.
 A. C. Douwes Dekker.
 T. Dragstra.
 Ir. E. E. Drenth.

- Prof. ir. D. Dresden. begunstiger.
 T. van Dreveldt begunstiger.
 A. van Driel.
 J. Driessen.
 J. M. F. Driesser.
 K. Droogleever Fortuyn.
 R. Droogleever Fortuyn.
 Ir. P. L. Dubourcq. donateur.
 J. C. Dudok.
 P. Duinker.
 M. F. van Dun.
 H. A. Duns.
 P. L. Dupain.
 H. van Dusschoten.
 J. J. van der Dussen.
 D. van Duuren.
 E. Duursema.
 J. A. G. M. Duyndam.
 H. van Duyneveldt.
 A. H. J. M. van Dijk.
 A. van Dijk.
 Mej. C. M. van Dijk.
 Ir. E. C. W. van Dijk. begunstiger.
 H. F. van Dijk.
 J. A. F. van Dijk.
 J. W. van Dijk.
 K. E. van Dijk.
 P. van Dijk.
 W. Dijken.
 R. W. Dijkhuis.
 R. Dijkshoorn.
 J. C. W. Dijkman.
 B. J. Dijkstra.
 H. J. van Ebbenhorst Tengbergen.
 T. van Eck.
 J. O. Eekhof.
 A. Egas.
 P. Egas.
 H. A. S. Egberts.
 C. G. Egeler.
 C. J. H. Eggink.
 H. J. Egmond.
 J. P. Ehrenburg.
 Ir. R. L. van Eibergen Santhagens.
 H. C. A. van Eldik Thieme.
 Electrotechn. Industrie v.h.
 Willem Smit & Co. stichter.
 Prof. Jhr. dr. G. J. Elias begunstiger.
 F. van Elten.
 J. J. Elzerman.
 E. van Emden.
 C. A. Emeis.
 P. J. M. van Empelen.
 R. van den Ende.
 F. W. Endert.
 K. G. d'Engelbronner.
 W. van Engelenburg.
 G. J. Engelsman.
 J. Enklaar.
 A. J. Ensink.
 W. S. van de Erve.
 G. L. M. van Es.
 L. J. C. van Es.
 R. G. Esser.
 P. H. Estourgie.
 J. C. van Eybergen.
 J. van den Eijk.
 J. G. H. van der Eyk.
 J. van Eysden.
 L. Eijssen.
 P. L. Fauël.
 N. Feis.
 Prof. dr. ing. C. Feldmann. stichter en donateur.
 C. J. A. Felpiralaan.
 W. Fenenga.
 J. W. Fennell.
 J. D. Ferman.
 ir. T. Ferwerda.
 J. Figuee.
 ir. J. G. Fikken.
 J. J. Finken.
 J. J. Flaming.
 G. J. Flim.
 J. L. Flipse.
 W. K. G. Floor.
 J. C. Fockens.
 C. Foeken.
 Ir. A. Fokker. stichter.
 Prof. dr. A. D. Fokker. stichter en beschermer.
 B. Fokkinga.
 W. A. Folmer.
 F. J. Fontein.
 W. F. Fontein.
 J. Frank.
 C. P. Franken.
 G. Franken.
 J. Franssen.
 Ir. G. P. Fries.
 A. A. Fritsch.
 H. T. Frijling.
 J. van Gaalen.
 ir. J. M. J. Gadiot.
 ir. J. G. Gaillard.
 H. P. H. Gans.
 A. van Ganswijk.
 J. S. Garrar.
 I. J. Gasille.
 T. F. Gebhard.
 Ir. C. van Geel.
 G. Geers.

- H. Geistdorfer.
 F. W. van Gelder.
 H. U. van Gelder.
 J. H. van Gelderen.
 H. P. Gelderman.
 Prof. dr. ir. H. Gelissen. begunstiger.
 G. J. L. van Gendt.
 S. J. van Gendt.
 M. J. H. Gerla.
 Mej. L. Gerlagh.
 P. C. Gerris.
 T. A. Gerritzen.
 R. E. van Geuns.
 W. Geurts.
 H. W. T. Geurtsen.
 H. G. J. A. de Geus.
 G. L. Geuvels.
 Jhr. M. Gevers.
 H. J. Geyl.
 J. J. Ghijsen.
 B. Giljam.
 K. H. van Ginneken.
 Prof. A. F. Gips. begunstiger.
 H. J. Gisolf.
 H. Glazenburg.
 E. Glazer.
 P. H. Godefroy.
 F. J. Godin.
 Ir. V. E. Gonsalves.
 J. G. Gooden.
 J. H. Goossens.
 J. M. Goppel.
 A. H. van Gorcum.
 A. Govers.
 E. de Graaf.
 F. de Graaf.
 P. M. de Graaf.
 J. J. de Graaff.
 J. Gramberg.
 Ir. B. M. Gratama. donateur.
 S. Gratama.
 J. F. Greup.
 S. I. van Griethuysen.
 P. C. Groenendijk.
 H. W. Groeneveld.
 W. Groeneveld.
 M. Groenewegen.
 Prof. Ir. H. F. Grondijs. begunstiger.
 G. J. F. Gröninger.
 C. de Groot.
 F. A. de Groot.
 J. H. de Groot.
 Ir. P. F. de Groot.
 P. J. de Groot.
 C. J. Groothoff.
 Prof. ir. J. A. Grutterink. begunstiger.
- P. M. Gunst.
 V. J. de Grijs.
 E. W. Gülcher.
 Mej. M. C. Guykens.
 C. W. van der Gijp Barendregt.
 G. van Gijn.
 N.V. Haagsche Buurtspoorwegen. stichter.
 A. A. de Haan.
 L. T. de Haan.
 K. de Haan.
 T. G. de Haan.
 Ir. P. J. den Haan.
 A. van Haaren.
 F. H. de Haas.
 H. A. C. de Haas.
 Dr. Ir. J. J. de Haas.
 Prof. dr. M. de Haas.
 Prof. dr. W. J. de Haas.
 A. H. de Haas van Dorsser.
 J. G. T. Habraken.
 H. L. J. Hack.
 A. J. van Haaften.
 A. W. van Haeften.
 W. W. van Haeften.
 G. P. H. de Haen.
 F. W. van der Haer.
 F. W. Haeseker.
 K. L. Hagemans.
 H. G. Hagens.
 Mej. N. E. M. Hagethorn.
 A. L. Haighton.
 F. G. Halang.
 P. P. Halberstadt.
 G. A. Hallenbach.
 Prof. dr. ing. H. S. Hallo.
 W. van der Ham.
 Mej. C. Hamakers.
 Dr. ir. L. Hamburger. stichter.
 A. W. van Hamel.
 Han Bing Yong.
 C. J. A. Hanegraaff.
 H. H. Hannesen.
 J. Hannewijk.
 H. K. Hansen.
 W. F. Happé.
 J. Hardeman.
 G. A. J. Harders.
 J. Hardonk.
 Prof. ir. J. Haringhuizen.
 F. W. Harmse.
 E. J. M. Harmsen.
 W. P. van Harreveld.
 H. Hartjens.
 ir. A. Hartman.
 H. den Hartog.
 L. E. W. den Hartog.
 W. C. den Hartog.

- F. Hartzema.
 J. B. F. van Hasselt.
 Ro. van Hasselt.
 C. I. van Hattem.
 W. van Hattem.
 J. T. van Hattum.
 C. D. ten Have.
 P. J. H. ten Have.
 A. M. Hazen.
 C. de Heer.
 ir. G. Hekket.
 H. Hekket.
 Ir. H. J. van Helden.
 B. J. Helders.
 Ir. A. Heldring. begunstiger.
 J. van Hellemond.
 H. M. A. Helvoort.
 H. W. F. C. Heman.
 J. H. Hemmes.
 K. Hemmes.
 A. J. T. Hendriksen.
 Hengelosche Electr. en Mecha-
 nische Apparaten Fabriek.
stichter en beschermer.
 J. F. Hengeveld Jzn.
 J. F. Hengeveld P. A.zn.
 ir. H. Hennink.
 E. O. Henny.
 R. J. Henrich.
 J. van Herk.
 H. Herklots.
 R. Herklots.
 S. R. Hermanidus.
 J. B. Hermans.
 K. M. Herweyer.
 H. W. Herwig.
 J. J. van Herwijnen.
 R. Hesselink.
 Ir. W. J. Hessels.
 A. B. van Hessen.
 H. N. van den Heuvel.
 A. van der Heyden.
 A. Hidding.
 D. Hiel.
 W. H. Hilhorst.
 J. J. Hillen.
 S. Hingst.
 P. Hinse.
 R. Hirschig.
 H. W. G. Hoek.
 T. J. J. Hoek.
 J. van den Hoek.
 H. A. van der Hoek.
 H. Hoekstra.
 A. 't Hoen.
 C. J. Hoenkamp.
 P. T. van der Hoff.
 P. H. A. Hoffmann.
 Mej. A. M. Hofman.
 H. M. Hofstede.
 G. J. Hogewind.
 P. W. Hollander.
 A. A. Holle.
 G. H. Hollenbach.
 Ir. J. Hollestelle.
 Prof. dr. G. Holst. begunstiger.
 G. Holst.
 J. Holst.
 Mej. ir. L. N. S. Homans.
 A. J. Honig.
 C. D. 't Hooft.
 H. 't Hooft.
 P. J. 't Hooft.
 P. Hooftman.
 J. Hoogendoorn.
 T. van Hoogevest.
 H. C. Hoolboom.
 G. H. van Hoolwerff.
 C. Hordijk.
 J. J. Hornstra.
 J. M. A. van der Horst.
 S. Hosang.
 ir. H. A. van der Hout.
 Ir. O. H. van der Hout.
 J. H. Houtman.
 J. P. W. Houtman.
 R. G. F. van Houtum.
 D. J. van Houweling.
 Jan Houwink.
 J. Houwink.
 C. C. M. baron van Hövell tot Westerflier.
 R. A. Hovenkamp.
 P. C. Hovius.
 E. P. Hoyer.
 T. F. Hubrecht.
 ir. J. Hudig.
 C. J. C. Hugenholtz.
 A. K. Huineman.
 L. Huisman.
 L. D. Huisman.
 K. E. Huizinga.
 M. H. Huizinga.
 T. H. Huizinga.
 P. Hulsbergen Henning.
 L. Hupkes.
 J. W. Husen.
 H. A. L. M. Hustinx.
 Ir. L. H. M. Huydts.
 Ir. J. L. Huysinga. donateur.
 W. Hylkema.
 Mej. W. M. Hylkema.
 P. Hijmans van Anrooy.

- M. Idema Greidanus.
 J. F. A. van Ierland.
 R. W. Ierschot.
 J. P. Ilmer.
 N. J. E. Imelman.
 A. M. Ingelse.
 J. Ingerman.
 F. J. Inkiriwang.
 C. T. de Jongh.
 A. C. van Iperen.
 Prof. dr. ir. F. K. Th. van Itersen
 Prof. dr. ir. G. van Itersen Jr.
 R. J. J. Jachl.
 J. Jacobs.
 B. H. Jacobson.
 L. H. Jacobson.
 A. Jager.
 A. E. Jager.
 C. Jager.
 F. van der Jagt.
 G. Jannink. donateur.
 B. Jansen.
 H. A. Jansen.
 J. M. L. Jansen.
 P. C. Jansen.
 W. Jansen.
 J. J. H. Jansen Maneschijn.
 R. Jansma.
 W. Jansma van der Ploeg.
 F. H. Janssen van Raay.
 Ir. H. Janssen van Raay. begunstiger.
 J. W. Janzen.
 N. B. de Jel.
 J. C. Johanknegt.
 R. Jonckheer.
 A. de Jong.
 A. H. de Jong.
 C. H. de Jong.
 G. de Jong.
 H. de Jong.
 J. de Jong.
 J. J. de Jong.
 H. de Jonge Mulock Houwer.
 Mej. J. E. Jongert.
 J. G. de Jongh.
 J. J. Jonker.
 P. N. Jonker.
 J. Jonkman.
 R. D. Jonkman.
 O. W. J. de Joode.
 W. P. Jorritsma.
 Prof. mr. A. C. Josephus Jitta. begunstiger.
 G. de Josselin de Jong.
 J. H. van Juchem.
 C. Kaaskooper.
 D. M. Kalis
 C. M. Kalkman.
 J. H. F. Kalkman.
 G. J. Kamerbeek.
 C. J. Kamp.
 K. L. Kamp.
 H. Kamps.
 P. Kamps.
 J. C. Kaptein.
 L. J. de Kanter.
 N. Kappelhoff.
 R. P. van de Kasteele.
 M. L. Kasteleijn.
 K. de Kat.
 J. L. ten Kate.
 J. A. van Kats.
 W. J. Kau.
 E. A. Kauffmann.
 H. P. Kelder.
 P. E. V. Kerkhof.
 Mej. J. Kerkum.
 G. A. Kersten.
 Ir. G. A. Kessler. begunstiger.
 P. Kessler.
 A. J. M. Keulemans.
 Prof. ir. A. S. Keverling Buisman.
 J. A. Keverling Buisman.
 G. M. Key.
 Khoe Tjee Hie.
 W. Kiel.
 P. J. Kien.
 H. L. Kiers.
 H. de Kiewit.
 J. G. der Kinderen.
 C. J. Kip.
 Prof. ir. N. C. Kist. stichter en begunstiger.
 H. H. Klamer.
 Ir. J. W. Klaren.
 H. Klarenbeek.
 ir. M. Klasema.
 J. B. Klaversteyn.
 J. H. M. van Kleef.
 A. J. Klein.
 A. Klein Haneveld.
 G. E. Kleingeld.
 P. J. Kleiweg te Zwaan.
 H. M. A. Klep.
 J. J. de Kler.
 J. W. Klinkenberg.
 H. J. G. Klinkert.
 J. F. Klinkhamer.
 J. N. Klinkhamer.
 J. A. van der Kloes.
 A. Klok.
 F. H. Klokke.
 Prof. ir. J. Klopper. begunstiger.
 Prof. dr. ir. A. J. Kluyver. begunstiger.

- G. D. A. Klijnstra.
 A. C. Knape.
 J. Kneppelhout.
 Ir. H. Knol.
 A. J. J. Koch.
 S. S. de Koe.
 Mej. C. C. Koeleman.
 Ir. G. J. Koelewijn.
 B. Koens.
 A. Koerselman.
 A. H. A. Koets.
 O. T. Koetse.
 J. J. de Koeyer.
 T. R. Koiter.
 W. T. Koiter.
 G. Kok.
 P. J. Kok.
 W. Kok.
 Ir. J. E. F. de Kok. beschermer.
 C. Kolff.
 T. Komor.
 J. de Koning.
 G. de Koningh.
 Koninklijk Instituut van Ingenieurs.
 donateur.
 Kon. Maatschappij „De Schelde“ stichter.
 J. de Koo.
 C. Kool.
 D. A. A. Koolen.
 Mr. dr. D. A. P. N. Koolen. begunstiger.
 N. Koomans.
 G. W. Koopman.
 H. D. E. M. Koopman.
 P. Koot.
 H. M. van Kooten.
 J. van der Kooy.
 A. W. Koppejan.
 L. C. Koppens.
 S. A. Korporaal.
 Mej. dr. ir. A. E. Korvezie.
 H. Koster.
 T. R. Koster.
 J. van Kou.
 T. W. Kout.
 T. Kouwenaar.
 H. Kramers.
 G. Kranen.
 C. R. Kras.
 Prof. dr. ir. J. Kraus. stichter.
 S. J. van Kregten.
 J. F. Kremer.
 R. Kreuger.
 ir. J. H. Kroemer.
 E. Kroeze.
 A. J. Kronenberg.
 B. W. te Kronnie.
- P. J. Kroon.
 N. J. Kruizinga.
 J. Kruijs.
 S. G. Kruytbosch.
 M. Krijgsman.
 H. J. Krijn.
 H. D. ter Kuile.
 H. J. Kuiper.
 J. R. Kuiper.
 W. F. Küpper.
 F. van Kuik.
 J. van der Kulk.
 A. Kuyl.
 C. A. J. Kuyl.
 C. C. F. Kuylaars.
 C. E. M. de Kuyper.
 C. A. Kuysten.
 D. W. Kwak.
 T. W. La Rivière.
 N. van der Laan.
 W. P. van der Laan.
 J. H. Laarman.
 A. Labriijn.
 H. J. M. Laeven.
 G. N de Laive.
 Ir. J. W. H. Lambach.
 Ir. N. T. Lambrechtsen.
 W. Lammers.
 F. L. J. van Lamoen.
 J. C. L. van der Lande. beschermer.
 J. J. de Lange.
 A. Langejan.
 G. Langelaar.
 P. J. E. M. van Langendonck.
 E. J. van de Lanschot.
 T. J. W. Lantermans.
 Ir. H. A. Lanting.
 P. A. W. Lanzing.
 P. O. Lap.
 Ir. J. H. M. Latoer.
 F. Latour.
 F. W. Laupman.
 A. B. van der Lee.
 A. C. van der Lee.
 H. W. van der Lee.
 A. L. J. Leeksma.
 W. P. van Leening.
 A. J. de Leeuw.
 H. J. van der Leeuw.
 J. A. van Leeuwen.
 J. W. W. van Leeuwen.
 Ir. W. H. van Leeuwen.
 stichter en beschermer.
 H. A. S. Leicher.
 A. Lekkerkerker.
 C. Lely.

- E. Lelyveld.
 H. van Lelyveld.
 V. C. L. Lemmens.
 P. A. Leupen.
 Lie Pik Tjiöe.
 J. L. Liebert.
 A. R. van Liempt.
 Ir. H. L. Ligtenberg.
 N. van der Linde.
 A. W. Lindenburger.
 J. Lindeboom.
 H. J. Lindenhovius.
 ir. M. J. W. Lint.
 P. J. de Lint.
 J. J. M. Lips.
 M. A. Lochmann van Königsfeldt.
 Ir. J. A. Lodewijks.
 J. Lohr.
 K. F. Lok.
 A. D. Loman.
 C. N. A. W. Loos.
 J. G. W. Loos.
 A. L. M. van Looveren.
 L. G. Looyen.
 Ir. M. Lopes Cardozo.
 Jhr. ir. H. Loudon. stichter en beschermer.
 J. A. Lucas.
 J. R. A. Ludert.
 M. van der Lugt.
 C. Lugthart.
 S. K. Luitse.
 R. K. van Lunzen.
 A. C. M. Luteyn.
 J. J. L. Luti.
 A. Luyten.
 J. Luyten.
 G. L. Lykles.
 H. B. van Maaren.
 M. C. Maars.
 M. M. Maas.
 H. M. van der Maas.
 A. F. H. Maaskamp.
 S. C. Maathuis.
 N.V. Maatschappij tot Exploitatie
 der Oliefabrieken Calvé-Delft. donateur.
 Maatschappij voor Scheeps- en
 Werktuigbouw „Feyenoord” stichter.
 N.V. Maatschappij voor Zwavel-
 zuurbereiding v.h. G. T. Ketjen
 & Co. donateur.
 N.V. Machinefabriek „Reineveld”. donateur.
 Machinefabriek Gebr. Stork.
 stichter en donateur
 K. J. Mackenzie.
 C. P. Malepaard.
 J. J. Manders.
 Mej. B. van Manen.
 Mej. M. P. J. Manifargea.
 A. A. van Mansum.
 J. P. J. Margry.
 W. van der Mark.
 H. van Marle.
 J. C. van Marle.
 Ir. W. H. van Marle.
 J. H. Martin.
 Ir. A. K. M. Martis.
 L. P. Masion.
 A. Masselink.
 A. van der Mast.
 D. C. Maters.
 Ir. J. Matthes.
 W. May.
 L. A. van Mechelen.
 W. H. C. van der Meer.
 ir. K. F. Meertens.
 R. A. Mees.
 Ir. R. H. Mees.
 Ir. G. L. Meesters.
 S. Meiboom.
 C. Meima.
 H. van Meines.
 M. P. Menalda.
 G. Menalda van Schouwenburg.
 H. M. G. Menkhorst.
 N.V. Metaaldraadlampenfabriek
 „Volt”. beschermer.
 J. A. Meter.
 K. J. Metman.
 J. A. Meulemans.
 Prof. ir. H. ter Meulen. begunstiger.
 A. J. H. van der Meulen.
 C. W. J. van der Meulen.
 H. B. van der Meulen.
 Ir. J. de Mey.
 C. A. Meyer.
 F. H. Meyer.
 Ir. H. Meyer.
 J. F. Meyer.
 N. J. Meyer.
 R. H. Meyer.
 Prof. P. Meyer.
 J. Meyer Cluwen.
 ir. J. A. Meylink.
 S. J. Meyn.
 N. J. Meysing.
 A. W. F. Middelberg.
 G. C. Milborn.
 Mej. C. H. de Minjer.
 H. A. Minkema.
 Ir. G. M. Minnema.
 J. C. B. Missel.
 Mej. J. K. Moermans.

- H. Moes.
 E. A. J. Mol.
 H. Mol.
 H. C. Molenaar.
 J. A. C. Molenaar.
 Prof. dr. G. A. F. Molengraaff. stichter.
 H. F. Moll.
 ir. W. M. J. Mols.
 J. Monster.
 H. Montagne.
 L. A. J. Monté.
 W. A. Mooyaert.
 J. A. E. G. Moreau.
 W. J. G. van Mourik.
 Prof. Dr. ir. G. H. van Mourik
 Broekman. begunstiger.
 H. Mous.
 A. C. Mulder.
 W. L. J. Mulder.
 L. A. van Mulder.
 J. S. A. Mullender.
 H. Muller.
 H. L. Muller.
 J. H. Mulock Houwer.
 K. A. de Munter.
 A. J. W. Muysen.
 Prof. ir. J. Muysken. begunstiger.
 Ir. N. Nanninga.
 T. H. Navis.
 A. Nawijn.
 A. J. Nederbragt.
 Nederlandsche Industrie- en
 Handelmaatschappij. beschermer.
 Nederlandsche Seintoestellenfabriek.
 beschermer.
 Prof. ir. J. Nelemans.
 J. E. Nelissen.
 Prof. ir. C. L. van Nes. begunstiger.
 H. van Nes.
 Mej. M. J. van Nes.
 R. van Nes.
 F. O. Neumann.
 J. J. Neurdenberg.
 J. A. Nicolaas.
 Ir. H. W. Nicolai.
 Ir. J. B. Nieman.
 M. Niermeyer.
 R. H. van Nierop.
 E. F. Nierstrasz.
 F. A. Niesen.
 K. H. P. Nieuwerkerke.
 Prof. dr. ing. C. J. van Nieuwenburg.
 begunstiger.
 P. E. A. van Nieuwland.
 H. D. van Nieuwkerk
 A. Niks.
- M. J. Nix.
 W. van Noord.
 D. Noordhof.
 A. Noorduyn.
 B. C. van Noordwijk.
 J. P. Noordijk.
 D. M. J. van Norden.
 Ir. W. Notenboom.
 E. van Nouhuys.
 W. J. Nijveld.
 V. Obermeyer.
 J. H. M. Ockels.
 Prof. A. W. M. Odé.
 J. A. Odé.
 Oei Ing Tjhing.
 Oei Kok Liang.
 M. W. Okker.
 J. M. Olthuis.
 H. Olij.
 P. Oom.
 W. J. van der Oord.
 A. M. van Oortmerssen.
 Ir. J. H. van Oosten.
 J. Oosterhoff.
 J. H. Oosterhuis.
 L. M. Oosterwijk.
 Jhr. L. H. Op ten Noort.
 J. J. H. van Oppen.
 Ir. H. F. Opwyrda.
 Prof. dr. C. H. van Os.
 O. K. Osinga.
 J. J. Ott de Vries.
 Ir. P. J. Ott de Vries. begunstiger.
 Ir. P. F. S. Otten. beschermer.
 W. M. Otten.
 L. den Ouden.
 M. J. den Ouden.
 F. J. Oudendal.
 J. P. Oudgenoeg.
 J. C. Oudshoorn.
 Mej. A. W. C. Overbeek.
 S. Overbosch.
 H. E. Overduyn.
 H. E. Oving.
 W. G. C. Oxenaar.
 C. J. van Oyen.
 A. Pabbruwe.
 A. K. W. Paling.
 P. J. Papenhuyzen.
 N.V. Papierfabriek „Gelderland”. stichter.
 H. Parmentier.
 J. Parree.
 H. J. E. Peeraer.
 A. J. Pekelharing.
 Ir. J. S. Pel.
 B. Pennekamp.
 J. W. H. Penning.

- Mej. H. E. Perelaar.
 Ir. G. H. Petit .
 Petroleum Assurantie
 Maatschappij. beschermer.
 Ir. J. A. Pezy.
 H. J. Phaff.
 N. R. J. Phaff.
 J. M. Pfauth.
 J. C. Pfeiffer.
 Dr. A. F. Philips. stichter en beschermer.
 Ir. F. J. Philips. beschermer.
 Dr. ir. G. L. F. Philips. stichter.
 N.V. Philips' Gloeilampen-
 fabrieken. stichter en beschermer.
 N.V. Philips' Radio. beschermer.
 Mej. E. J. Pilon.
 A. M. Pingen.
 G. Plantema.
 F. H. Plas.
 H. Plate.
 J. A. Pleyzier.
 A. J. van der Ploeg.
 F. O. van der Ploeg.
 R. van der Ploeg.
 J. Poel.
 Mej. M. van der Poest Clement.
 G. G. van Poeteren.
 J. N. A. van Poeteren.
 H. Polak.
 P. J. Polderman.
 W. Polderman.
 Mej. A. G. M. Polis.
 Ir. K. van der Pols.
 J. C. Poll.
 U. H. Polzer.
 W. A. M. Pompe.
 A. W. Poortman.
 N.V. Pope's Metaaldraadlampen-
 fabriek. beschermer.
 J. G. van Poppel.
 Mej. T. Popping.
 Ir. W. S. G. T. Post. begunstiger.
 H. Postel.
 W. Postema.
 F. Posthuma.
 S. A. Posthumus.
 T. A. P. Posthumus.
 P. L. Pot.
 Mevr. F. Pot—Canter Cremers.
 B. J. G. van der Pot.
 G. Pothoven.
 A. T. Potjer.
 C. Pouderoyen.
 H. Pouwels.
 W. Prey.
 A. Prins.
 E. J. Prins.
 J. J. Prins.
 Prof. ir. E. C. von Pritzelwitz van der
 Horst. begunstiger.
 F. J. D. Proper.
 P. G. Provoost.
 O. A. Prud'homme van Reine.
 F. A. Putman Cramer.
 L. A. van de Putte.
 T. de Pijper.
 H. E. Quanjel.
 J. Quanjel.
 A. F. L. de Quant.
 Mej. J. C. de Quant.
 P. A. Quist.
 S. C. Rademaker.
 A. C. Recourt.
 H. G. A. Reef.
 M. de Regt.
 A. Regoort.
 Prof. dr. W. Reinders.
 stichter en begunstiger.
 H. E. Reintjes.
 H. Reitsma.
 G. M. Renkema.
 J. R. Rens.
 J. C. Rentjes.
 M. Reuchlin.
 R. C. Reuhl.
 J. G. Reyers.
 H. Reynders.
 C. J. Rhemrev.
 A. E. A. van Rhijn.
 G. J. de Ridder.
 O. Riep.
 F. G. van Riet.
 G. van Riet.
 H. J. Ringers.
 Ir. J. Ringers.
 Mej. J. Rischen.
 J. Ritter.
 Ir. J. J. Rive.
 M. R. Robaard.
 A. A. H. Robb  Groskamp.
 H. B. Robers.
 K. Rodenhuis.
 H. A. Rodrigo.
 B. H. J. Roelofs.
 K. Roes.
 J. A. Roessingh van Iterson.
 A. J. Roest.
 J. Rol.
 Ir. J. H. Roldanus.
 J. Rombach.
 Ir. A. J. van Romondt.
 R. van Romunde.

- IJ. Roodenburg.
 J. B. Roos.
 R. de Roos.
 P. Roosch.
 J. P. Roosegaarde Bisschop.
 K. Roosendaal.
 C. C. J. Roothaan.
 P. C. de Rooy.
 A. F. Roozeveld van der Ven.
 J. F. Roozeveld van der Ven.
 J. C. Rosenstiel.
 Dr. A. C. van Rossem. begunstiger.
 P. van Rossen.
 J. S. Rotgans.
 J. Rouwerd.
 Prof. L. A. van Royen. stichter.
 C. B. H. Royer.
 Rubber-stichting beschermer.
 F. V. Rühl.
 G. E. Rumscheidt.
 P. C. Rus.
 J. H. Ruskamp.
 J. M. Ruskamp.
 Prof. dr. J. G. Rutgers. begunstiger.
 Ir. J. Rutten. begunstiger.
 B. E. Ruys. stichter en donateur.
 L. P. Ruys.
 A. J. F. de Rijck van der Gracht.
 W. J. F. de Rijck van der Gracht.
 A. L. van Rijckevorsel.
 C. J. de Rijk.
 Ir. C. J. Rijniere.
 W. E. van Rijswijk de Jong.
 B. M. Saljo.
 Ir. H. Salomonson.
 A. F. Sandbergen.
 J. Sandee.
 F. J. Sanders.
 H. Sanders.
 C. W. van Santen.
 G. Santing.
 J. C. Saul.
 Mej. M. S. van der Schaaf.
 H. Schaefer.
 Ir. J. C. Schagen van Soelen.
 Ir. J. C. Schalkwijk.
 F. Schalij.
 T. Schatborn.
 A. J. F. Scheephorst.
 Scheepsbouwkundig Gezelschap
 „William Fraude”. begunstiger.
 E. C. Scheffer.
 Prof. dr. F. E. C. Scheffer. begunstiger.
 P. C. Schell.
 G. H. L. Schepers.
 Prof. ir. W. Schermerhorn.
 Ir. E. L. C. Schiff. stichter.
 M. J. Schikker.
 M. G. W. Schiphouwer.
 W. Schlösser.
 A. W. Schmidt.
 H. J. Schoemaker.
 W. A. Schoenmaker.
 C. Scholten.
 J. W. Scholten.
 G. A. Schoonkind.
 R. J. Schor.
 W. P. C. A. Schotel.
 A. C. Schotel.
 H. Schotman.
 P. H. Schoute.
 Prof. dr. ir. J. A. Schouten.
 stichter en begunstiger.
 J. K. Schouten.
 H. C. F. Schram.
 Ir. J. L. Schram.
 O. B. Schrieke.
 E. Schrikkema.
 B. F. Schröder.
 J. Schröder.
 P. Schröder.
 O. B. Schruh.
 J. E. Schüller.
 K. Schulz.
 A. Schuringa.
 J. W. Schut.
 R. H. T. Schut.
 F. H. P. Schutz.
 Ir. A. Schweizer.
 G. E. F. Seckel.
 Ir. E. L. Selleger.
 L. N. de Setter.
 A. Semmelink.
 W. F. Seyerling.
 L. Sickler.
 K. Siderius.
 J. J. Siepman van den Berg.
 Prof. dr. L. H. Siertsema. donateur.
 A. W. Siewerts van Reesema.
 Ir. G. J. Siezen.
 E. H. Sigal.
 G. A. Silas.
 L. W. Sillevis.
 H. Simon Thomas.
 C. A. Simons.
 J. Sipkes.
 A. H. Sirks.
 M. G. Sirks.
 A. Sitzen.
 J. A. van Slee.
 P. A. W. M. Slegers.
 M. van der Sleen.

- J. A. baron v. Slingelandt.
 J. M. G. D. van Slingelandt.
 F. Sloof.
 J. K. P. Sloos.
 J. W. van Slooten.
 J. G. Slotboom.
 L. C. Sloth Blaauboer.
 Prof. dr. ir. D. F. Slothouwer. begunstiger.
 J. Sluiter.
 A. G. J. van der Sluys.
 J. F. Smies.
 A. Smit.
 D. L. M. Smit.
 Mej. M. J. Smit.
 P. Smit.
 N.V. Wm. Smit & Co's Transfor-
 matorenfabriek. begunstiger.
 A. de Smit.
 J. H. G. Smits.
 H. J. P. Snell.
 Mej. M. C. Snellen.
 J. H. Snellen van Vollenhoven.
 E. Snoek.
 Ir. L. Soberski.
 R. Soedoro.
 C. J. Soeters.
 W. H. Somermeyer.
 L. Songet.
 J. F. M. Sopers.
 H. Sorgdrager.
 P. J. Sorgedrager.
 Ir. A. Spakler. begunstiger.
 Ir. J. J. van der Spek.
 H. L. Spier.
 H. Spoor.
 Ir. J. F. Springer.
 P. H. G. J. Spuybroek.
 C. J. H. A. Staal.
 J. W. G. M. Staal.
 M. Staal.
 Staatsmijnen. beschermer.
 H. M. Stam.
 M. Stap.
 S. T. Stap.
 D. M. W. Staring.
 S. van Staveren.
 M. H. Steenbergen.
 S. F. Steeneken.
 D. Steenhuizen.
 N. H. van Steenwijk.
 H. M. Stein.
 J. B. Stek.
 H. H. N. Stel.
 A. van der Steld.
 W. G. Stephan.
 Prof. ir. J. A. G. van der Steur.
 stichter en begunstiger.
- H. M. Stiasny.
 J. F. Stieltjes.
 D. Stigter.
 N. A. Stigter.
 C. Stillebroer.
 H. van der Stoel.
 J. Stoffel.
 D. F. M. H. Stoll.
 N.V. Stoomv. Mij. „Nederland”. stichter.
 Stoomvaart-Maatschappij
 „Rotterdamsche Lloyd”. stichter.
 Jhr. ir. A. S. C. Stoop. donateur.
 P. A. J. Stoop.
 J. C. Stoppelenburg.
 Ir. C. T. Stork D.Wzn.
 J. A. Stoutjesdijk.
 Ir. L. C. Stoutjesdijk J.Wzn.
 Ir. L. C. Stoutjesdijk P.G.zn.
 C. van Straaten.
 F. W. H. van Straaten.
 T. G. M. van Straaten.
 D. B. Streefkerk.
 H. Streefkerk.
 Mej. C. Strumphler.
 H. Stuurman.
 H. Sutterland.
 Ir. J. J. Suyver.
 H. Swart.
 J. Swart.
 E. Sweep.
 W. R. Sweep.
 A. A. Swenne.
 Ir. A. H. Sweys.
 H. W. Swijter.
 A. D. Sijbesma.
 Synbad Joenoës.
 M. P. D. Sijnja.
 E. W. Taconis.
 E. W. Tadema Wielandt.
 Ir. J. Tak. donateur.
 W. Tak.
 J. Talen.
 Tan Koen Hiok.
 Tan Tek Bouw.
 Ir. P. A. Taselaar.
 J. J. M. Taudin Chabot.
 Technologisch Gezelschap. begunstiger.
 J. C. Teekens.
 L. J. M. Teepe.
 A. M. Teitel.
 Ir. J. H. Telders. begunstiger.
 J. W. C. Tellegen.
 J. J. Terwen.
 E. C. Teunissen.
 L. van Teyn.
 J. C. Theron Mulder.
 W. L. Thieme.

- A. L. Thierens.
 Prof. ir. E. J. F. Thierens. begunstiger.
 Prof. ir. J. W. Thierry. begunstiger.
 P. H. van der Tholen.
 G. J. van ter Tholen.
 H. O. Thomas.
 B. G. Tiekstra.
 W. F. Tiemeyer.
 J. G. Timmer.
 J. Timmerman.
 Mevr. J. C. Tinbergen—v. d. Vloodt.
 Ir. J. A. Tirion.
 L. Tissot van Patot.
 Ir. R. A. Tjalkens.
 A. J. Tjeenk Willink.
 F. D. Tollenaar.
 J. A. Tönjes.
 W. H. van den Toorn.
 D. van Toornenburg.
 P. M. Tordoir.
 E. J. G. Toxopeus.
 H. G. Treep.
 A. W. Tresling.
 E. A. H. van Trigt.
 W. J. J. van Troostenburg de Bruyne.
 J. W. Tuininga.
 D. Tuinstra.
 K. H. Tusenius.
 H. Tutein Nolthenius. donateur.
 M. Twijnstra.
 P. H. Tydeman.
 J. W. van Tijen.
 H. van Tijn.
 J. E. Tijssen.
 H. R. S. Tijssens.
 G. L. Uljee.
 Prof. dr. J. H. F. Umbgrove begunstiger.
 B. Uysterlinde.
 M. Vader.
 Ir. R. Val.
 J. W. van der Valk.
 P. J. van der Valk.
 W. A. van Vark.
 Ir. W. M. Veen.
 B. van Veen.
 Prof. H. J. van Veen.
 R. van Veen.
 B. M. van der Veen.
 H. J. G. van der Veen.
 N. van der Veen.
 R. Veenhoven.
 P. A. van de Velde.
 G. Veldhuyzen.
 F. B. Veldkamp.
 Mej. B. R. N. Vellenga.
 J. van Velzen.
 Prof. dr. ir. F. A. Vening Meinesz. stichter.
 J. Venselaar.
 Prof. dr. J. A. Veraart.
 D. A. Verburg.
 Vereeniging van Assistenten
 aan de T.H. begunstiger.
 Vereeniging van Delftsche
 Ingenieurs. stichter.
 C. F. Verhage.
 C. Verhagen.
 W. Verhelst.
 Ir. J. Verheus.
 J. Verhey.
 L. Verhoef.
 M. Verhoef.
 W. Verhoeven.
 G. M. Verloo.
 R. Verloren.
 Ir. R. VerLoren van Themaat. begunstiger.
 W. J. Vermaase.
 C. Vermande.
 C. A. W. Vermeulen.
 W. H. Verschoor.
 M. J. N. Verschoor van Nisse.
 J. J. Verschuur.
 L. C. Verspoor.
 C. Versteeg.
 A. A. S. Verwey.
 H. van der Vet.
 L. C. Viëtor.
 Jhr. H. L. van Vierssen Trip
 W. C. Vis.
 H. M. Viskoop.
 B. Visser.
 Prof. ir. Chr. K. Visser. begunstiger.
 J. A. Visser.
 H. J. Visser.
 P. C. Visser.
 P. J. Visser.
 H. H. Vlasbloem.
 W. F. G. L. van Vliet.
 W. Voerman.
 Ir. P. W. Voet.
 G. A. J. Voetelink.
 Ir. J. F. de Vogel. stichter en beschermer.
 C. A. Vogelaar.
 L. A. Vogelaar.
 P. N. Vogelaar.
 C. W. L. Vogelesang.
 Ir. S. G. E. J. L. Voitus van Hamme.
 A. Volker.
 L. G. Volker.
 T. M. Vollebregt.
 J. D. Volmer.
 A. I. van de Vooren.
 B. H. Voorendt.

- C. Voormolen.
 R. G. M. baron van Voorst tot Voorst.
 A. A. van der Voort.
 Mej. J. M. L. van der Voort.
 Prof. ir. I. P. de Vooy.
 Mej. W. J. van der Vorm.
 G. A. Vorster.
 A. Vos.
 A. S. Vos.
 E. A. Vos.
 G. J. Vos.
 J. A. W. Vos.
 J. N. Vos.
 A. de Vos.
 Ir. H. D. de Vos.
 Prof. E. J. Vossnack. stichter en lid.
 S. C. de Vreede.
 G. Vries.
 H. G. de Vries.
 J. de Vries.
 Ir. J. de Vries.
 Mej. M. de Vries.
 Ir. R. W. P. de Vries.
 Prof. ir. G. H. de Vries Broekman.
 N.V. de Vries Robbé & Co. beschermer.
 T. J. Vrins.
 A. K. Vroege.
 F. A. W. Vroom.
 L. Vroom.
 J. J. H. Vrijdaghs.
 L. de Waal.
 W. J. van der Waals.
 J. H. C. van Waart.
 H. J. van Waes.
 L. van Wagtendonk.
 H. Wagter.
 J. van der Wal.
 H. L. A. van de Wall Bake.
 Ir. J. A. Walland.
 Ir. F. G. Waller. beschermer.
 H. F. Waller. beschermer.
 P. M. Waszink.
 Prof. dr. ir. H. I. Waterman.
 A. van Weel.
 Ir. A. J. van der Weele.
 J. D. Weevers Stous.
 A. K. van der Weg.
 P. A. Wegelin.
 F. C. de Weger.
 A. F. Weidema.
 Jhr. ir. G. L. W. C. von Weiler.
 L. J. H. Weinberg.
 R. L. Weitzenböck.
 W. J. Weitzenböck.
 A. van der Wel.
 S. J. van Welie.
 A. L. Welter.
 Ir. H. C. Wentink.
 J. P. Wepster.
 Ir. D. H. van der Werf.
 W. M. J. Werker.
 J. G. van Werkhoven.
 Werkspoor N.V. beschermer.
 H. J. Werner.
 W. Werner.
 Ir. H. C. Wesseling. donateur.
 E. G. Wesselink.
 H. van Wessem.
 Dr. ir. H. A. van Westen.
 Prof. ir. F. Westendorp. begunstiger.
 Ir. G. Westendorp.
 Mej. F. A. J. Westerhof.
 J. W. van de Wetering.
 C. E. Wevers.
 E. D. H. Wicherlink.
 M. H. Wevers.
 W. A. Wichers Hoeth.
 W. A. Wiebenga.
 A. Wieberdink.
 A. van de Wiel.
 T. D. Wielinga.
 H. Wiemans.
 J. L. Wiemans.
 J. Wientjes.
 Mej. T. G. Wierda.
 R. K. Wiesebron.
 W. Wieske.
 D. Wigman.
 W. Wigman.
 H. W. Wildeboer.
 J. F. Wilkens.
 Ir. T. Willemink.
 E. J. Willems.
 H. L. J. Willemsen.
 J. E. Willemsen.
 C. M. J. Willeumier.
 L. A. van der Willigen.
 H. van Willigenburg.
 F. E. Wilmer.
 Ir. W. Wilson.
 B. Wilton.
 A. C. Wind.
 W. Winkelman.
 C. Winkler.
 D. F. Winnen.
 E. M. Wintgens.
 P. Wintgens.
 J. L. Wispelwey.
 G. D. Withagen.
 H. J. Witkamp.
 B. Witsen Elias.
 Ir. A. J. E. Witsenburg.

J. J. de Witte.
 M. C. de Witte.
 J. v. Woerden.
 J. S. Woldringh.
 Ir. I. G. Wolf.
 M. A. J. Wolf.
 Dr. ir. E. B. Wolff.
 A. F. de Wolff.
 P. M. de Wolff.
 W. J. Wolfson.
 J. F. G. M. Wolsky.
 J. E. Woltjer.
 Ir. I. Wouters.
 B. G. Wttewaal.
 P. F. A. Wulff.
 D. W. van Wulfften Palthe.
 J. J. van Wulfften Palthe.
 R. Wijatt.
 P. J. Wijga.
 B. van Wijk.
 D. J. van Wijk.
 F. van Wijk.
 A. P. van Wijnen.
 O. A. E. Wijnmalen.
 J. J. de Wijs.

donateur.

J. A. Wijsman.
 B. Wijsman.
 M. G. Ijdo.
 J. Ijlstra.
 Ir. J. Zaayer.
 Mej. ir. M. Zaayer.
 W. van der Zalm.
 B. Zandveld.
 C. A. Zanen.
 G. J. R. Zeegers.
 F. E. Zekveld.
 H. K. Zoetelief Norman.
 Mej. P. M. van Zon.
 L. C. Zonneveld.
 H. F. Zuiderbaan.
 D. van Zuilen.
 Ir. J. Zuurdeeg.
 W. Zuurmond.
 H. N. van der Zwaal.
 J. A. de Zwaan.
 J. Zwart.
 W. F. G. L. van Zijl.
 J. Zijlstra.
 J. D. Zijp.
 J. C. M. van Zijp.

5. Delftsch Excursiefonds.

(Voor het huishoudelijk reglement en het reglement voor de besteding van gelden, toegewezen aan de Afdeelingen der Technische Hoogeschool, wordt verwezen naar het Jaarboek van de Technische Hoogeschool 1934, bldz. 94).

Kort verslag van de besteding der gelden, die in het afgelopen kalenderjaar aan de Afdeelingen werden toegewezen.

Afdeeling der Algemeene Wetenschappen.

Op 1 Januari 1936 was een saldo aanwezig van *f* 176,77; van het Delftsch Excursiefonds werd ontvangen *f* 320,—, terwijl aan rente werd gekweekt *f* 4,96.

In Juni 1936 werd eene excursie naar Stuttgart en München gehouden, waarbij onder leiding van de hoogleeraren Dr. H. B. Dorgelo en P. Meyer aan een groot aantal laboratoria door studenten, ingeschreven voor natuurkundig ingenieur, een bezoek werd gebracht. Het aantal deelnemers bedroeg ruim 30. Aan 6 hunner werd eene toelage verstrekt tot een totaal bedrag van *f* 330,—; aan kleine onkosten werd *f* 1,— betaald. Het batig saldo over 1936 bedraagt alzoo *f* 170,73.

Afdeeling der Weg- en Waterbouwkunde.

Het saldo bedroeg op 1 Januari 1936 *f* 858,08; van het Delftsch Excursiefonds werd ontvangen *f* 520,—; aan rente werd gekweekt *f* 16,82. Van 2—6 Maart 1936 werd onder leiding van Prof. ir. J. G. Wattjes een excursie, uitgaande van het studenten-geselschap „Practische Studie”, gehouden naar Parijs, waaraan door 46 studenten werd deelgenomen; ter gedeeltelijke bestrijding der kosten werd uit de excursiekas aan dat gezelschap eene bijdrage van *f* 520,— verleend, terwijl nog aan twee studenten eene bijdrage van *f* 25,— in totaal werd verstrekt.

Voor de excursie welke in April 1936 door de Afdeeling der Bouwkunde naar Parijs werd ondernomen, werd ten behoeve van één student, ingeschreven voor civiel-ingenieur, eene bijdrage van *f* 22,50 verleend.

In November 1936 werd onder leiding van Prof. ir. E. R. Hondelink eene excursie naar Amsterdam gehouden, waarvoor aan studenten uit de excursiekas een bedrag van pl.m. f 75,— werd verleend, dat echter nog niet is uitgekeerd.

Aan het einde van het jaar was nog een bedrag van f 827,40 in kas, dat echter nog met evenbedoeld bedrag moet verminderd worden.

Afdeeling der Bouwkunde.

Op 1 Januari 1936 was een saldo aanwezig van f 326,09; van het Delftsch Excursiefonds werd ontvangen f 320,—, terwijl de gekweekte rente f 4,08 bedroeg.

Voor de in Maart 1936 onder leiding van Prof. ir. J. G. Wattjes naar Parijs gehouden excursie, genoemd onder de Afdeeling der Weg- en Waterbouwkunde, werd voor één student, ingeschreven voor bouwkundig ingenieur, eene bijdrage van f 15,— verleend.

Op 1, 2 en 3 April 1936 werd onder leiding van Prof. dr. ir. D. F. Slothouwer eene excursie gehouden naar Utrecht, Gelderland en Overijssel, welke georganiseerd werd door het studentengeselschap „Practische Studie” en waaraan werd deelgenomen door 26 studenten; voor 19 hunner werd aan dat gezelschap een bedrag van f 150,— beschikbaar gesteld.

Van 14—24 April 1936 hield de Afdeeling eene excursie naar Noord-Frankrijk onder leiding van laatstgenoemden hoogleeraar waaraan elf mannelijke en vrouwelijke studenten deelnamen; een bedrag van f 285,— werd voor deze excursie besteed.

In de maand September 1936 werd eene schetsexcursie met 20 studenten naar Zierikzee gehouden onder leiding van de hoogleeraren N. Lansdorp en H. M. Luns, waarvoor een bedrag van f 103,40 werd beschikbaar gesteld.

Het saldo op 31 December 1936 bedroeg f 96,77.

Afdeeling der Werktuigbouwkunde en Scheepsbouwkunde.

Het saldo in de excursiekas der Afdeeling bedroeg op 1 Januari 1936 f 2020,31; aan uitkeering uit het Delftsch Excursiefonds werd ontvangen f 760,—; aan rente werd gekweekt f 52,64.

Aan de excursie naar Twente, genoemd aan het slot van het verslag der Afdeeling over het jaar 1935, werd deelgenomen door 55 studenten; zij ging uit van het gezelschap „Leeghwater” en werd van 16—29 December 1935 gehouden onder leiding van de hoog-

leeraren J. C. Andriessen, Dr. ir. W. F. Brandsma, P. Meyer, Ir. J. Muysken, Ir. P. Landberg, Ir. A. J. ter Linden en Ir. F. Westendorp naar een aantal fabrieken in den Achterhoek, het Rijn-Twentekanaal en de Nederlandsche Zoutindustrie. Aan genoemd gezelschap werd eene bijdrage van f 454,40 uitgekeerd, terwijl aan den bedrijfsingenieur en een viertal assistenten, die mede deelnamen, in totaal een bijdrage van f 118,04 werd verleend. Aan een proefrit met een gestroomlijnde locomotief der Nederlandsche Spoorwegen op 22 Januari 1936 onder leiding van Prof. ir. F. Westendorp werd deelgenomen door 18 studenten; eene bijdrage uit de excursiekas in totaal van f 43,20 werd hiervoor verleend.

Op 27 Februari 1936 hield het gezelschap „Leeghwater” een excursie naar de Machinefabriek van „Werkspoor” en naar de werf der Nederlandsche Scheepsbouwmaatschappij, beiden te Amsterdam; aan de vijf begeleidende assistenten werd uit de excursiekas als vergoeding der reiskosten in totaal een bedrag van f 14,20 uitgegeven.

In Maart 1936 organiseerde evengenoemd gezelschap eene excursie naar het Hoogovenbedrijf te Velsen onder leiding van Prof. dr. ir. W. F. Brandsma; 56 studenten namen daaraan deel; aan het gezelschap werd eene bijdrage van f 37,40 verstrekt.

Op 4 April 1936 werd onder leiding van de hoogleeraren N. Kal en E. J. Vossnack met acht studenten in de scheepsbouwkunde, te Amsterdam een bezoek gebracht aan de Jachtwerf der firma de Vries Lentsch en de tentoonstelling „Hiswa”; eene tegemoetkoming van f 14,—werd uit de excursiekas aan die studenten verleend. Van 28 Juni—15 Juli 1936 werd door de Afdeeling in samenwerking met het gezelschap „Leeghwater” eene excursie met 29 studenten naar Zweden georganiseerd. Zij stond onder leiding van de hoogleeraren Ir. P. Landberg, Ir. J. Muysken en Ir. F. Westendorp. Een groot aantal fabrieken, elektrische- en waterkrachtcentrales, zoomede mijnen in tal van plaatsen van Zweden werd bezocht. Als bijdrage in de kosten dezer excursie werd aan het gezelschap een bedrag van f 1200,— verleend.

Het Scheepsbouwkundig gezelschap „William Froude” hield van 11—26 September 1936 eene excursie naar Bremen en Hamburg, waarbij op de heenreis tevens de Gutehoffnungshütte te Oberhausen werd bezocht. De leiding berustte bij de hoogleeraren N. Kal en E. J. Vossnack; ten behoeve der elf deelnemende studenten verleende de excursiekas aan het gezelschap eene bijdrage van f 300,—.

Op 17 December 1936 bracht hetzelfde gezelschap een bezoek aan de Nederlandsche Dok Maatschappij en aan de Nederlandsche Scheepsbouw Maatschappij te Amsterdam, waaraan door 28 studenten werd deelgenomen en aan wie eene tegemoetkoming van *f* 45,08 werd verstrekt, terwijl bovendien aan een assistent, een teekenaar en een technicus van de scheepsbouwkunde eene kostenvergoeding in totaal van *f* 8,13 werd verleend.

In verband met de inrichting van een sleeptank voor scheepsmodellen in het museum der Scheepsbouwkunde werd door Ir. H. Vegter een bezoek gebracht aan het Stevens Institute of Technology te Hoboken (U.S.A.), waar zulk een tank in gebruik is, ten einde zich van verschillende onderdeelen betreffende de inrichting en de werkwijze van deze tank op de hoogte te stellen. De excursiekas stelde voor deze reis een bedrag van *f* 100,— beschikbaar. Aan kleine onkosten werd *f* 1,— uitgegeven.

Het saldo op 31 December 1936 bedroeg *f* 497,50.

Afdeeling der Electrotechniek.

Op 1 Januari 1936 was een saldo aanwezig van *f* 1411,59, waaraan als rente over het jaar 1935 nog een bedrag van *f* 36,05 moest worden toegevoegd; in 1936 werd uit het Delftsch Excursiefonds ontvangen *f* 280,—; aan rente werd over dat jaar gekweekt *f* 36,29, terwijl door een student werd teruggestort een bedrag van *f* 10,—.

Van 22 September—4 October 1936 werd door de Electrotechnische Vereeniging eene excursie naar Zwitserland gehouden onder leiding van de hoogleeraren Dr. ir. W. Th. Bähler, Dr. ing. ir. H. S. Hallo en Ir. E. J. F. Thierens. Het aantal deelnemende studenten en assistenten bedroeg 26. Aan genoemde vereeniging werd eene bijdrage van *f* 1125,68 en aan de assistenten in totaal eene bijdrage van *f* 305,90 verleend.

Aan kleine onkosten werd *f* 0,50 uitgegeven.

Mitsdien bedroeg het saldo op 31 December 1936 *f* 341,85.

Afdeeling der Scheikundige Technologie.

Het saldo op 1 Januari 1936 bedroeg *f* 345,13; als bijdrage van het Delftsch Excursiefonds werd ontvangen *f* 480,—, terwijl de gekweekte rente *f* 8,12 bedroeg. Voor de excursie naar Twente, gehouden op 16 en 17 December 1935, genoemd aan het slot van het verslag der Afdeeling over het jaar 1935, werd aan het organi-

seerende Technologisch Gezelschap een bedrag van *f* 200,— uit de excursiekas verstrekt.

Op 2 April 1936 werd onder leiding van Prof. dr. A. M. A. A. Steger eene excursie gehouden naar Jutfaas met 20 deelnemers; aan twee hunner werd uit de excursiekas als vergoeding van reiskosten in totaal een bedrag van *f* 6,50 uitgegeven.

Van 13—25 April 1936 werd onder leiding van de hoogleeraren Dr. ir. W. F. Brandsma en Dr. ir. C. J. van Nieuwenburg door het Technologisch Gezelschap eene excursie gehouden naar Tsjecho Slowakije, waaraan door 25 studenten werd deelgenomen; aan het gezelschap werd eene bijdrage van *f* 300,— verstrekt. Onder leiding van Prof. dr. ir. H. I. Waterman werd op 29 en 30 October 1936 eene excursie met 20 studenten naar de Staatsmijnen in Limburg gehouden; aan vier deelnemers werd in totaal eene tegemoetkoming van *f* 30,— verleend. Op 15 en 16 December 1936 werd door 17 studenten een excursie naar Brabant gehouden onder leiding van de hoogleeraren Dr. ir. A. J. Kluyver en Dr. ir. C. J. van Nieuwenburg; aan een tweetal studenten werd in totaal een bedrag van *f* 12,50 verstrekt.

Het saldo op 31 December 1936 bedroeg *f* 284,25.

Afdeeling der Mijnbouwkunde.

Het saldo in de excursiekas der Afdeeling bedroeg op 1 Januari 1936 *f* 415,28; aan uitkeering uit het Delftsch Excursiefonds werd ontvangen *f* 1040,—; aan rente werd gekweekt *f* 31,08.

Onder leiding van Prof. ir. H. F. Grondijs werd van 11—26 Juni 1936 eene excursie gehouden naar Bretagne, waaraan 21 studenten deelnamen. Zes hunner ontvingen eene toelage uit de excursiekas tot een totaalbedrag van *f* 300,—.

Van 12—21 Juli 1936 werd onder leiding van Prof. dr. J. H. F. Umbgrove eene geologische excursie naar Schotland gehouden, waarvoor ten behoeve van een zevental studenten een bedrag van *f* 420,42 werd besteed.

Het saldo op 31 December 1936 bedroeg *f* 765,94.

6. Lijst van rector en secretarissen van den senaat sedert de oprichting der Technische Hoogeschool.

Studiejaar.	Rector magnificus.	Secretaris v.d. Senaat.	Opmerkingen.
1905—1906	Dr. ir. J. Kraus.		Wegens benoeming tot Minister van Waterstaat op 17 Augustus 1905 afgetreden als rector magnificus.
1905—1907	Dr. S. Hoogewerff.	Mr. B. H. Pekelharing.	
1907—1910	Ir. S. G. Everts.	Ir. I. Franco.	
1910—1913	Dr. ir. J. Cardinaal.	Dr. M. de Haas.	
1913—1916	Ir. W. K. Behrens.	Ir. C. L. van der Bilt.	
1916—1919	Ir. J. C. Dijkhoorn.	Dr. L. H. Siertsema.	
1919—1920	Dr. M. de Haas.	Ir. J. Nelemans.	
1920—1921	Ir. J. Nelemans.	Ir. J. A. G. v. d. Steur.	
1921—1922	Ir. J. A. G. v. d. Steur.	L. A. van Royen.	
1922—1923	L. A. van Royen.	Dr. ing. C. Feldmann.	
1923—1924	Ir. C. L. van der Bilt.	Dr. ir. G. v. Iterson Jr.	
1924—1925	Dr. ing. C. Feldmann.	Dr. G. A. F. Molengraaff.	
1925—1926	Dr. ir. G. v. Iterson Jr.	Ir. W. H. L. Janssen van Raay.	
1926—1927	Ir. W. H. L. Janssen van Raay.	Ir. N. C. Kist.	
1927—1928	Ir. N. C. Kist.	T. K. L. Sluyterman.	
1928—1929	T. K. L. Sluyterman.	P. Meyer.	
1929—1930	Ir. F. Westendorp.	Dr. ing. ir. H. S. Hallo.	
1930—1931	Dr. ing. ir. H. S. Hallo.	Dr. ir. H. ter Meulen.	
1931—1932	Dr. ir. H. ter Meulen.	Ir. J. A. Grutterink.	
1932—1933	Ir. J. A. Grutterink.	Dr. J. G. C. Volmer. } Dr. J. G. Rutgers. }	In verband met zijn aftreden als gewoon hoogleeraar op 1 Januari 1933 werd Dr. J. G. C. Volmer op 7 December 1932 vervangen als secretaris van den Senaat door Dr. J. G. Rutgers.
1933—1934	Dr. J. G. Rutgers.	Ir. G. H. de Vries Broekman.	

Studiejaar.	Rector magnificus.	Secretaris v.d. Senaat.	Opmerkingen.
1934—1935	Dr. W. Reinders.	Ir. G. Diehl.	
1935—1936	Ir. G. Diehl.	Dr. F. E. C. Scheffer. Jhr. dr. G. J. Elias.	Wegens gezondheidsredenen werd Dr. F. E. C. Scheffer met ingang van 1 Maart 1936 vervangen als secretaris van den Senaat door Jhr. dr. G. J. Elias.
1936—1937	Jhr. dr. G. J. Elias.	Dr. ir. C. B. Biezeno.	

7. Eere-doctoraten, verleend sedert de oprichting der Technische Hoogeschool.

Datum van het Senaats- besluit.	NAAM.	PROMOTOR.	Opmerkingen.
19 Dec. 1906.	† Dr. A. Kuyper. † Dr. J. Bosscha. † Ir. G. van Diesen. Prof. ir. J. Kraus. † Ir. C. Lely. † Dr. P. J. H. Cuypers.	Dr. S. Hoogewerff. Ir. S. G. Everts. Ir. J. F. Klinkhamer.	Toespraken tot de eere- doctoren op 8 Januari 1907.
20 Dec. 1907.	† Prof. dr. ir. J. H. van 't Hoff.		Gezondheidsredenen verhinderden den be- noemde het eere-di- ploma persoonlijk in ontvangst te nemen.
17 Dec. 1908.	† Ir. R. D. M. Verbeek.	Dr. G. A. F. Molengraaff.	Toespraak tot den eere- doctor 8 Januari 1909.
16 Dec. 1911.	† Dr. J. Lorié.	Dr. H. G. Jonker.	Toespraak tot den eere- doctor 8 Januari 1912.
20 Juni 1913.	† Ir. J. L. Cluysenaer.	Ir. W. K. Behrens.	Toespraak tot den eere- doctor 19 September 1913.
8 Dec. 1916.	† Ir. A. C. C. G. van Hemert. Ir. G. W. van Heukelom. Ir. G. L. F. Philips.	Ir. J. Nelemans. Dr. W. Reinders.	Toespraken tot de eere- doctoren op 8 Januari 1917.
23 Jan. 1918.	† Prof. dr. H. A. Lorentz.	Dr. M. de Haas.	Toespraak tot den eere- doctor 7 Maart 1918.
16 Dec. 1918.	Ir. J. Schroeder van der Kolk.	Ir. N. C. Kist.	Toespraak tot den eere- doctor 8 Januari 1919.
28 Nov. 1919.	† Prof. dr. H. Kamerlingh Onnes.	Dr. L. H. Siertsema.	Toespraak tot den eere- doctor 8 Januari 1920.
26 Mei 1922.	† Prof. C. P. Holst Gzn.	Ir. J. A. G. v.d. Steur.	Toespraak tot den eere- doctor 2 Juni 1922.
8 Dec. 1924.	† Dr. H. P. Berlage.	Ir. J. A. G. v.d. Steur.	Toespraak tot den eere- doctor 8 Januari 1925.
25 Mei 1925.	† Dr. ir. F. G. Waller.	J. G. C. Volmer.	Toespraak tot den eere- doctor 6 October 1925.

Datum van het Senaatsbesluit.	NAAM.	PROMOTOR.	Opmerkingen.
6 Dec. 1927.	Ir. N. Wing Easton. †	Dr. G. A. F. Molengraaff.	Toespraak tot den eeredoctor 9 Januari 1928.
3 Dec. 1928.	† Ir. C. F. Stork. Sir H. W. A. Deterding.	L. A. van Royen. Dr. J. G. C. Volmer.	Toespraken tot de eeredoctoren op 13 Maart 1929.
16 Juni 1930.	Prof. ir. F. K. T. van Iterson. Ir. P. Joosting. Ir. J. A. Ringers.	Ir. A. J. ter Linden. Ir. N. C. Kist. Ir. G. H. van Mourik Broekman.	Toespraken tot de eeredoctoren op 22 September 1930.
5 Dec. 1933.	Prof. G. Holst.	Dr. M. de Haas.	Toespraak tot den eeredoctor 8 Januari 1934.

8. Lijst van de in 1936—1937 voor het eerst
ingeschreven studenten.

NAAM.	GEBORTEPLAATS EN DATUM.	Inge- schreven voor.
Abas, L.	Poerworedjo, 29 Januari 1917.	N ₁
Amstel, D. van	Amersfoort, 22 Februari 1918.	W ₁
Apeldoorn, J. J. van	Koetaradja, 11 Juli 1917.	B ₁
Auer, A.	Vlissingen, 25 Januari 1920.	C ₁
Auping, L. G.	Deventer, 7 Augustus 1917.	E ₁
Baan, IJ.	Vlissingen, 1 November 1919.	T ₁
Bahn Müller, C.	Rotterdam, 29 Maart 1919.	W ₁
Bakker, C.	's-Gravenhage, 6 Februari 1917.	T ₁
Bakker, J. H.	Schoterland, 30 September 1917.	E ₁
Bakker, J. P.	Sprang, 4 April 1919.	T ₁
Bakkers, T. H.	Leerdam, 9 Juni 1915.	E ₁
Bast, J. G. F.	Bandoeng, 29 Augustus 1918.	M ₁
Beek, G. S. C. van	Eindhoven, 29 Mei 1918.	L ₁
Beek, R. H. van	's-Gravenhage, 19 Februari 1919.	E ₁
Beek, W. F. van	Alkmaar, 29 September 1918.	M ₁
Bemer, B. T. W.	Ruurlo, 24 Augustus 1919.	E ₁
Benthem, J. P.	's-Gravenhage, 10 October 1918.	S ₁
Berg, C. J. H. van den	Soerakarta, 24 Augustus 1919.	E ₁
Berg, D. van den	Delft, 11 December 1918.	E ₁
Bergen van der Grijp, N. C. van	Amsterdam, 16 October 1908.	E.L.
Biegman, R.	Zwolle, 11 Januari 1918.	W ₁
Bierens de Haan, W. J.	Bussum, 14 April 1918.	M ₁
Bish, H. J. R.	Soengei Liat, 18 Februari 1915.	S ₁
Blonk, N. H. M.	Veur, 10 November 1917.	T ₁
Boot, R.	Beverwijk, 29 Januari 1917.	L ₁
Boot-Stolp, Mevr. C.	Zutphen, 30 Mei 1910.	E.L.
Bordes, P. F. de	's-Gravenhage, 31 Augustus 1917.	B ₁
Borger, G.	Langsa, 28 Januari 1918.	C ₁
Both, G. J. J.	Arnhem, 3 Januari 1918.	W ₁
Bothenius Lohman, M. M.	Bergum, 23 October 1916.	C ₁
Böttcher, C. J. F.	Rotterdam, 17 October 1915.	A.L.
Boutelje, W.	Steenwijk, 8 Maart 1919.	W ₁
Brakema, R. J.	Den Helder, 20 Maart 1918.	C ₁
Breggen, H. van der	Semarang, 27 Augustus 1916.	W ₁
Brinkgreve, M.	Utrecht, 7 November 1903.	W ₁
Broeke, J. H. van den	Semarang, 19 Juli 1918.	E ₁
Bruckman, H. W. L.	Delft, 14 October 1916.	M ₁
Bruin, P. H. de	Rotterdam, 20 December 1919.	T ₁
Bruïne, R. F. de	Tjepoe, 21 Februari 1918.	M ₁
Buchta, L. H. O.	Weenen, 30 Juli 1913.	B ₁
Bult-Switters, Mevr. C. B.	Groningen, 17 Augustus 1878.	E.L.
Burema, H. J.	Winschoten, 20 Juli 1918.	W ₁
Buren, H. J. van	Goes, 15 September 1909.	A.L.
Bijl, J.	Vlaardinger-Ambacht, 22 September 1917.	M ₁

NAAM.	GEBORTEPLAATS EN DATUM.	Inge- schreven voor.
Bijvoet, L. A. N.	Bloemendaal, 29 Augustus 1917.	W ₁
Christmann, J. H.	San Isidro (Z.-Am.), 19 Augustus 1915.	C ₁
Cohen, M.	Altona, 6 Maart 1905.	E.L.
Crince Le Roy, C. L.	Madioen, 20 Juni 1918.	E ₁
Custers, M. T. J.	Swalmen, 22 December 1906.	A.L.
Dassen, A. P. V. J.	Maastricht, 18 April 1916.	T ₁
Dekker, H.	's-Gravenhage, 15 December 1919.	M ₁
Dil, W. F.	Krommenie, 29 Juni 1917.	E ₁
Djatikoesoemo, Bandoro Kandjeng Pangeran Harjo	Soerakarta, 1 Juli 1917.	C ₁
Dommering, J. N.	Soengei Boeloe, 20 Juni 1918.	E ₁
Doncan, H. C.	Rijswijk (Z.-H.), 28 Juni 1913.	W ₁
Douwenga, P. H.	's-Gravenhage, 20 Februari 1917.	T ₁
Douwes Dekker, A. C.	Soerakarta, 16 Februari 1918.	E ₁
Drevelde, T. van	a.b. S.S. „Sindoro” i.d. Z.-Ind. Oceaan, 17 Juni 1916.	E ₁
Duinen, J. R. van	Groningen, 21 Augustus 1917.	E ₁
Dursema, E.	Borger, 7 Mei 1918.	W ₁
Dijk, J. W.	Ermelo, 21 April 1919.	T ₁
Dijk, K. E. van	Leeuwarden, 7 September 1918.	E ₁
Dijkgraaf, A. F. J.	Rotterdam, 11 Januari 1919.	W ₁
Dijkhoff, P.	's-Gravenhage, 15 December 1919.	E ₁
Dijkstra, R.	Den Helder, 26 Januari 1918.	L ₁
Eggink, C. J. H.	Harderwijk, 19 Juni 1914.	T ₁
Enserinck, N. W.	Hoorn, 4 April 1918.	E ₁
Est, L. J. van der	Bandoeng, 30 April 1918.	E ₁
Eijck, J. W. M. van	Rotterdam, 1 December 1918.	T ₁
Faber, A. von	's-Gravenhage, 12 September 1915.	M ₁
Felperlaan, C. J. A.	Rotterdam, 20 Juni 1911.	C ₁
Finken, J. J.	Eschweiler, 10 Maart 1918.	W ₁
Fortgens, C.	Haarlem, 4 Augustus 1918.	C ₁
Frijling, H. T.	Makassar, 12 April 1917.	C ₁
Geluk, J. J. A.	Noordgouwe, 10 Maart 1919.	W ₁
Gendt, S. J. van	Dordrecht, 21 Mei 1918.	C ₁
Geuvels, G. L.	Dordrecht, 20 September 1916.	S ₁
Gideonse, Mej. E. M.	Almelo, 7 Februari 1918.	B ₁
Giltjes, J. C.	Apeldoorn, 6 Februari 1909.	A.L.
Godefroy, P. H.	Mocara Aman, 7 Augustus 1916.	C ₁
Goppel, J. M.	Rotterdam, 8 April 1918.	N ₁
Graaf, F. de	Amsterdam, 23 October 1917.	W ₁
Grooss, S.	Jogjakarta, 8 Juli 1915.	E ₁
Groothoff, C. J.	Princenhage, 20 Augustus 1915.	M ₁
Grosjean, J. A.	Langsa (Atjeh), 29 Juli 1918.	E ₁
Grijs, V. J. de	Batavia, 1 Juni 1918.	E ₁
Gulbrandsen, Mej. A. J. G. J.	Delft, 15 April 1919.	E.L.
Gutzwiller, A.	Therwil b. Basel, 10 Januari 1894.	E.L.
Haag, V. H.	's-Gravenhage, 2 Januari 1918.	T ₁
Haan, A. A. de	Brandwijk, 18 Februari 1915.	W ₁
Haan, K. de	Aarlanderveen, 18 Augustus 1917.	C ₁
Haarsma, M.	Leeuwarden, 12 Juni 1917.	L ₁
Haas, A. de	Sneek, 15 Juni 1901.	E ₃

NAAM.	GEBORTEPLAATS EN DATUM.	Inge- schreven voor.
Haas, H. A. L. de	Delft, 12 Maart 1919.	W ₁
Hajenius, W. H.	Palembang, 5 Januari 1919.	W ₁
Hamel, A. W. van	's-Gravenhage, 9 Juli 1919.	E ₁
Hammacher, J.	Amsterdam, 27 Augustus 1905.	E.L.
Hardeman, J.	Tegal, 11 Augustus 1918.	M ₁
Harmse, F. H.	Garoet, 22 Mei 1916.	W ₁
Hartog, W. C. den	Dordrecht, 24 Maart 1916.	S ₁
Hartzema, F.	Uithuizen, 30 Juli 1918.	T ₁
Hattum, J. T. van	Rijswijk (Z.-H.), 21 Maart 1917.	C ₁
Have, C. D. ten	Pankalan Brandan, 17 Februari 1919.	T ₁
Hazeloop, L. G.	's-Gravenhage, 30 September 1918.	E ₁
Hellendoorn, E. W.	's-Gravenhage, 20 September 1910.	A.L.
Henning, P. H.	Nijmegen, 1 September 1915.	W ₁
Hermans, Mej. M. M.	Leiden, 23 April 1918.	E.L.
Hessen, A. B. van	Amsterdam, 6 Februari 1917.	W ₁
Heijbroek, W.	Bussum, 6 Mei 1919.	N ₁
Hezik, A. E. Q. van	's-Hertogenbosch, 9 December 1918.	C ₁
Hiel, D.	Rotterdam, 12 Maart 1918.	N ₁
Hinse, P.	Den Helder, 18 November 1917.	W ₁
Hofman, P. A.	's-Gravenhage, 3 Mei 1912.	E.L.
Hollander, P. W.	Delft, 14 Juni 1918.	W ₁
Honert, J. T. H. van den	Rantau Pandjang, 24 Februari 1915.	M ₁
Hoolboom, H. C.	Djakakarta, 30 October 1918.	E ₁
Hörchner, T. M.	Batavia, 4 September 1918.	E ₁
Horst, J. M. A. van der	Hilversum, 22 September 1918.	T ₁
Houwink, J.	Batavia, 13 Februari 1918.	T ₁
Huisman, L.	Meppel, 26 Maart 1918.	E ₁
Huisman, L.	's-Gravenhage, 30 October 1918.	C ₁
Hupkes, L.	Bussum, 25 Februari 1917.	N ₁
Hylkema, T. T.	's-Gravenhage, 14 December 1915.	C ₁
Ierschot, R. W.	's-Gravenhage, 13 Juli 1916.	W ₁
Jackl, R. J.	Garoet, 6 Februari 1915.	C ₂
Jacobs, A.	Den Helder, 7 Februari 1918.	N ₁
Jansen, A. C.	Bussum, 22 Februari 1918.	E ₁
Jansen, W. J.	's-Gravenhage, 5 Februari 1918.	E ₁
Jong, A. de	Ambt Hardenberg, 20 November 1916.	S ₁
Jong, A. de	Rotterdam, 8 Januari 1919.	T ₁
Jong, C. H. de	Terschelling, 9 April 1919.	C ₁
Jong, G. J. de	Boskoop, 31 October 1919.	W ₁
Jong, S. de	Zaltbommel, 18 April 1919.	W ₁
Jonge Mulock Houwer, H. de	Semarang, 25 Januari 1919.	E ₁
Kanter, P. de	Haarlem, 8 Januari 1876.	E.L.
Kappelhoff, A.	Dordrecht, 12 April 1918.	T ₁
Kasteleijn, M. L.	Hilversum, 22 September 1917.	N ₁
Katz, L.	Weenen, 19 Mei 1919.	W ₁
Kerkhof, J. C. van	Amsterdam, 2 Maart 1911.	A.L.
Kersten, G. A.	Amsterdam, 12 October 1918.	B ₁
Kessler, P.	's-Gravenhage, 17 Juni 1917.	B ₁
Kinderen, J. G. der	Tjimahi, 14 October 1918.	E ₁
Klaassen, W. J.	Rotterdam, 21 Augustus 1907.	T ₁
Klinkert, H. J. G.	Tjepoe, 11 September 1916.	W ₁ en E ₁

NAAM.	GEBORTEPLAATS EN DATUM.	Inge- schreven voor.
Klinkhamer, J. N.	Valburg, 17 Januari 1919.	C ₁
Klomp, G. J.	Arnhem, 22 Januari 1919.	W ₁
Knape, A. C.	Delft, 6 Juli 1917.	W ₁
Koetse, O. T.	Hengelo (O.), 30 October 1916.	W ₁
Kok, P. A. J.	De Lier, 2 October 1910.	E.L.
Koning, Mej. M. T. H.	Strijp, 24 Augustus 1918.	B ₁
Kool, C.	Arnhem, 6 Februari 1916.	M ₁
Koolen-van Hecking Colen- brander, Mevr. M. J. M.	's-Gravenhage, 7 Januari 1907.	E.L.
Koot, P.	Donggala, 1 Januari 1918.	E ₁
Koppen, H. T.	Vlissingen, 17 Februari 1912.	E.L.
Koppen, L. C.	Djombang, 16 Januari 1915.	W ₁
Kramer, G. M.	's-Gravenhage, 12 April 1918.	M ₁
Kranen, G.	Makassar, 22 Augustus 1916.	W ₁
Krevelen, D. W. van	Rotterdam, 8 November 1914.	A.L.
Krevelen, R. H. van	Rotterdam, 20 September 1919.	T ₁
Kruithof, P.	Kampen, 4 November 1917.	W ₁
Krijt, G.	Zaandijk, 30 Augustus 1915.	T ₁
Kuiper, H.	Hellendoorn, 1 Maart 1919.	E ₁
Küpper, W. F.	Vlissingen, 1 April 1917.	E ₁
Kuijk, F. van	Hengelo (O.), 26 December 1916.	W ₁
Kuijl, A.	Groot-Ammers, 19 Februari 1918.	T ₁
Kuijl, C. A. J.	Vlissingen, 27 September 1918.	T ₁
Kwee Kiem Lien	Soerakarta, 16 Januari 1918.	T ₁
Laan, E. van der	Kertosono, 26 Mei 1918.	S ₁
Lammeren, A. H. van	Voorburg, 15 Juni 1911.	W ₁
Le Poole, A. C.	Heerlen, 7 Augustus 1916.	W ₁
Lee, Dr. J. van der	Koudekerk a.d. Rijn, 13 Juli 1901.	A.L.
Leeksa, A. C. J.	Semarang, 27 Februari 1919.	M ₁
Lely, D.	Tandjong Pandan, 4 Juni 1917.	C ₁
Liesveld, J.	Rotterdam, 28 November 1915.	C ₁
Lips, J. J. M.	Dordrecht, 8 April 1919.	W ₁
Loon, W. van	Dordrecht, 4 Februari 1919.	T ₁
Loos, J. G. W.	's-Gravenhage, 12 December 1917.	W ₁
Lorenz, C. F. G. W.	Amsterdam, 25 Mei 1909.	E.L.
Louw, C. J.	's-Gravenhage, 25 Mei 1918.	C ₁
Loweij, J. J.	Semarang, 1 Augustus 1913.	W ₁
Lugthart, C.	Rotterdam, 25 Mei 1918.	W ₁
Lunshof, H. J.	Djokjakarta, 26 November 1918.	T ₁
Luteijn, A. C. M.	Heinenoord, 13 November 1918.	S ₁
Luijten, A.	Rotterdam, 15 April 1918.	T ₁
Luijten, J.	Semarang, 10 November 1917.	E ₁
Makkink, J. P.	Leiden, 2 December 1914.	B ₁
Masselink, A.	Zoetermeer, 14 Juni 1914.	C ₁
Masselink, C.	Arnhem, 8 Juni 1915.	C ₁
Mathol, H.	's-Gravenhage, 9 Februari 1918.	E.L.
Mayer, A. W. K.	Prenzlau, 29 Juni 1915.	B ₁
Mees, R. A.	Rotterdam, 17 December 1916.	N ₁
Meeuse, A. D. J.	Soekaboemi, 18 October 1914.	A.L.
Menalda, M. P.	Medan, 9 April 1917.	S ₁
Meulemans, J. A.	Medan, 14 October 1917.	E ₁

NAAM.	GEBORTEPLAATS EN DATUM.	Inge- schreven voor.
Meijer, B.	Schoonhoven, 16 October 1918.	L ₁
Meijer Cluwen, J.	Nijmegen, 25 Juli 1918.	N ₁
Moll, H. F.	Batavia, 4 Juni 1918.	S ₁
Mooijaart, W. E.	Djatiroto, 23 Mei 1915.	W ₁
Moreau, J. A. E. G.	Arnhem, 1 April 1919.	W ₁
Mourik Broekman, Mej. J. G. van	Territet, 23 September 1920.	E.L.
Mulder, A. C.	Paree, 26 December 1917.	C ₁
Mulder, W. L. J.	Amersfoort, 23 November 1919.	S ₁
Mullender, J. S. R.	Amsterdam, 26 November 1912.	C ₁
Nelissen, J. E.	Soerabaia, 3 April 1920.	E ₁
Nes, R. van	Boskoop, 20 November 1916.	E ₁
Niermeijer, H. J.	Amsterdam, 25 Juli 1910.	E ₁
Nierop, F. A. van	Rotterdam, 27 Mei 1917.	C ₁
Niessen, F. A.	Koetaradja, 18 Augustus 1918.	E ₁
Nieuwenburg-van Kleeff, Mevr. C. C. van	's-Gravenhage, 29 Juli 1892.	E.L.
Nieuwkerk, H. D. van	Rotterdam, 23 Juli 1908.	W ₁
Oei Ing Tjhing	Soerabaja, 17 October 1917.	E ₁
Oepkes, D. J.	Terschelling, 21 December 1912.	E.L.
Oord, W. J. van der	Haarlemmermeer, 27 September 1919.	C ₁
Oosterholt, G. A.	Lonneker, 26 September 1919.	C ₁
Otten, W. M.	Soerabaja, 23 Juni 1918.	M ₁
Ouden, L. C. den	's-Gravenhage, 11 October 1918.	C ₁
Oudendal, F. J.	Wieringerwaard, 25 September 1916.	S ₁
Oudes, J.	Amsterdam, 31 October 1915.	C ₁
Paardekooper, A. H. J.	Zoeterwoude, 11 April 1918.	B ₁
Pekelharing, A. J.	Utrecht, 2 April 1916.	W ₁
Peteri, H. B.	Rotterdam, 7 Mei 1918.	N ₁
Pingen, A. M.	Rotterdam, 7 Augustus 1918.	W ₁
Plas, F. H.	Utrecht, 7 Maart 1919.	E ₁
Ploeg, A. J. van der	Lemsterland, 12 Juni 1915.	E ₁
Poll, J. C.	Dordrecht, 26 November 1918.	C ₁
Popping, Mej. T.	Bandoeng, 27 Maart 1917.	T ₁
Posthuma, F.	Goënga, 14 September 1913.	C ₁
Pot, B. J. G. van der	Oostkapelle, 26 Mei 1918.	E ₁
Pouwer, J.	Tholen, 10 Januari 1913.	C ₁
Raalte, H. J. van	's-Gravenhage, 23 Januari 1919.	N ₁
Rademaker, S. C.	Rotterdam, 12 Juni 1918.	T ₁
Reef, H. G. A.	Oldenzaal, 19 Juni 1913.	C ₁
Regoort, A.	Hellevoetsluis, 25 Augustus 1918.	E ₁
Reilingh, H.	Leerdam, 7 Mei 1918.	E ₁
Reitsma, W. D.	Utrecht, 29 November 1909.	E.L.
Reuhl, R. C.	Amsterdam, 1 Mei 1918.	C ₁
Reuser, H. T. M.	Nijmegen, 31 Mei 1913.	E.L.
Revallier, L. J.	's-Gravenhage, 7 Juni 1918.	T ₁
Reijen, L. L. van	Breda, 25 Februari 1920.	N ₁
Riel, W. J. van	Dordrecht, 8 Februari 1918.	M ₁
Riep, O.	Hilversum, 9 April 1917.	N ₁
Rieter, L. J. V.	Venlo, 21 Maart 1918.	W ₁
Ritter, J.	's-Gravenhage, 4 November 1918.	C ₁
Rodenhuis, K.	Maastricht, 28 Juli 1919.	E ₁

NAAM.	GEBORTEPLAATS EN DATUM.	Inge- schreven voor.
Roep, M. J. H.	's-Gravenhage, 26 Juni 1918.	M ₁
Rol, J.	Amsterdam, 18 Februari 1915.	C ₁
Roosegaarde Bisschop, J. P.	Haarlem, 31 December 1915.	C ₁
Roothaan, C. C. J.	Nijmegen, 29 Augustus 1918.	E ₁
Roozendaal, K.	Zutphen, 20 Juni 1917.	W ₁
Rossum, J. H. J. van	Hof van Delft, 26 Maart 1912.	E.L.
Sala, J. A.	Leiden, 13 Augustus 1918.	W ₁
Sandee, J.	Rotterdam, 9 December 1919.	T ₁
Sanders, F. J.	Dordrecht, 31 October 1918.	M ₁
Saijers, P. H. J.	Blitar, 26 April 1918.	T ₁
Schoenmaker, B. J.	's-Gravenhage, 2 Mei 1918.	M ₁
Schrikkema, E.	Noordbroek, 24 Januari 1910.	L ₁
Schröder, J.	Palembang, 15 Januari 1918.	T ₁
Schutz, F. H. P.	Dordrecht, 8 Juli 1918.	C ₁
Seijerling, W. F.	Hellevoetsluis, 25 October 1919.	T ₁
Seyp, Mej. F. A. van de	Delft, 17 December 1915.	E.L.
Siedhianho, A. L.	Soerakarta, 23 December 1915.	E ₁
Siepman van den Berg, J. J.	Hilversum, 2 Mei 1916.	W ₁
Silas, G. A.	Pankalan Brandan, 29 October 1918.	E ₁
Simon Thomas, C. A.	Amsterdam, 2 Januari 1919.	C ₁
Simonsz, J.	Zaandam, 11 Februari 1916.	W ₁
Sleen, M. van der	Heemstede, 25 November 1915.	M ₁
Slegt, H.	Amsterdam, 29 Juli 1917.	T ₁
Slooten, J. W. van	Rotterdam, 12 Mei 1917.	M ₁
Slot, G. J.	Weltevreden, 13 Maart 1918.	E ₁
Smies, J. F.	Voorburg, 8 September 1918.	T ₁
Smit, A. de	Voorburg, 20 Maart 1917.	W ₁
Snoek, A.	Rotterdam, 30 Augustus 1919.	C ₁
Soehartono, Raden	Soemoro, 14 December 1915.	W ₁
Somermeijer, W. H.	Utrecht, 19 April 1919.	N ₁
Stam, H. M.	Utrecht, 12 Juli 1910.	W ₁
Stein Callenfels, G. W. van	Dussen, 26 October 1917.	N ₁
Steijnis, W. J. K.	Woerden, 22 November 1917.	N ₁
Stiasny, H. M.	Leiden, 11 October 1919.	N ₁
Stigter, N. A.	Amsterdam, 26 Januari 1918.	M ₁
Stoop, P. A. J.	's-Gravenhage, 13 Maart 1917.	E ₁
Streefkerk, H.	Amersfoort, 5 Mei 1918.	E ₁
Strick van Linschoten, Jhr. C. J.	Rijswijk (Z.-H.), 27 Juni 1916.	W ₁
Stuyt, P. M. J.	's-Gravenhage, 26 Januari 1919.	T ₁
Suurmond, W. J.	Sloten, 21 Januari 1919.	M ₁
Swart, H.	Kendal, 14 October 1915.	C ₁
Synbad Joenoes	Kota Gedang, 5 October 1914.	T ₁
Tan Kian Hok	Batoe, 15 Mei 1918.	E ₁
Tan Tek Bouw	Buitenzorg, 30 December 1916.	B ₁
Teeuwisse, W. P.	's-Gravenhage, 30 Maart 1918.	E ₁
Tempelaar, W. F.	Almelo, 30 October 1917.	M ₁
Ter Tholen, G. J. van	Rotterdam, 21 Maart 1919.	T ₁
Thierens, E. J. F.	Hilversum, 11 April 1917.	E ₁
Thijssse, J.	Heemstede, 28 Juni 1919.	E ₁
Tjeenk Willink, A. J.	Batavia, 14 Maart 1919.	C ₁
Tol, M. van	Rotterdam, 12 Juni 1919.	C ₁
		N ₁

NAAM.	GEBORTEPLAATS EN DATUM.	Inge- schreven voor.
Tordoir, P. M.	Rotterdam, 20 Mei 1918.	C ₁
Treep, H. G.	Zwolle, 1 Februari 1916.	B ₁
Tresling, A. W.	Groningen, 7 November 1915.	C ₁
Tuynenburg Muijs, G.	Rotterdam, 30 October 1917.	T ₁
Tijssen, J. E.	Dordrecht, 22 September 1919.	L ₁
Uijterlinde, B.	Zegwaard, 8 December 1917.	B ₁
Vader, M.	's-Gravenhage, 10 December 1919.	N ₁
Veen, Mej. E. van	Rijswijk (Z.-H.), 15 April 1917.	E.L.
Veldhuijzen, G.	Haarlem, 27 Juni 1919.	S ₁
Velt, S. B.	Laren (N.-H.), 30 September 1916.	C ₁
Veraart, Mej. M. C. D. L.	's-Gravenhage, 29 October 1915.	E.L.
Verhelst, W.	Salatiga, 23 Januari 1913.	W ₁
Verhoeven, W.	Boxtel, 11 Maart 1918.	T ₁
Vermaase, W. J.	Rotterdam, 13 September 1918.	T ₁
Verschoor van Nisse, M. J. N.	Petoemboekan, 18 Juni 1918.	S ₁
Viëtor, L. C.	Weltevreden, 24 Augustus 1918.	W ₁
Vis, J. C. C.	Malang, 5 Februari 1918.	N ₁
Visser, P. C.	Voorburg, 19 Maart 1917.	E ₁
Vogelaar, P. N.	Gorinchem, 14 Juli 1918.	W ₁
Vogelesang, C. W. L.	Malang, 25 Januari 1909.	W ₁
Vollebregt, T. M. C. M.	's-Hertogenbosch, 19 Januari 1918.	W ₁
Vos, T. A.	Vlaardingen, 10 Juni 1906.	W ₃
Vossen, L. A. M. van der	Tandjang Balei, 5 Augustus 1917.	E ₁
Vries, N. F. de	Delft, 3 September 1906.	A.L.
Vries, R. A. de	Buitenzorg, 7 Juli 1918.	N ₁
Waard, P. de	Vlaardingen, 30 October 1919.	E ₁
Wagner, D. J.	Rotterdam, 2 April 1919.	N ₁
Wal, J. van der	Leeuwarden, 19 Januari 1918.	W ₁
Warffemius, Mej. J. G.	Delft, 19 November 1918.	T ₁
Weidema, A. F.	Hilversum, 30 Juni 1906.	W ₁
Weitzenböck, W. J.	Mödling, 4 December 1918.	N ₁
Wepster, J. P.	Rotterdam, 9 November 1918.	T ₁
Wessem, H. van	Zaandam, 30 Juni 1918.	W ₁
Wevers, C. E.	Hengelo (O.), 26 Februari 1916.	W ₁
Wevers, M. H.	Soerabaia, 21 December 1916.	B ₁
Wieberdink, A.	Batavia, 23 Juli 1917.	E ₁ en W ₁
Wiechen, Mej. E. M. van	Amsterdam, 5 Juli 1913.	E.L.
Wiel, A. van de	Rotterdam, 23 Maart 1919.	E ₁
Wiemans, H.	Soerabaja, 15 Juni 1916.	N ₁
Wiesebron, R. K.	Hilversum, 8 Juli 1919.	T ₁
Wigman, D.	's-Gravenhage, 9 Februari 1919.	T ₁
Willemse, Mej. C. M. A.	Eijgelshoven, 22 April 1920.	T ₁
Willemze, F. G.	Amsterdam, 28 Mei 1918.	W ₁
Willigen, V. L. A. van der	Rotterdam, 24 September 1917.	N ₁
Winnen, D. F.	Poerworedjo, 30 Maart 1915.	W ₁
Witte, J. J. de	Nijehaske, Gem. Haskerland, 28 Juli 1918.	M ₁
Witte, M. C. de	Bergen op Zoom, 11 November 1919.	T ₁
Wolff, P. M. de	Bandoeng, 23 Juli 1919.	N ₁
Woudenberg Hamstra, E. van	Zutphen, 24 December 1915.	E.L.
Wulff, P. F. A.	Rotterdam, 31 Januari 1918.	W ₁
Wijk, D. J. van	Geldermalsen, 7 Januari 1916.	E ₁

NAAM.	GEBORTEPLAATS EN DATUM.	Inge- schreven voor.
Wijsman, B. IJzerman, R. Zant, D. K. Zanten, O. van Zeeuw, H. de Zon, J. van Zwaal, H. N. van der Zwaan, J. A. de Zwarenstein, S. C. Zijp, J. C. M. van	Charenton-le-Pont (Fr.), 14 Oct. 1914. Amsterdam, 1 October 1901. Hilversum, 28 September 1918. Brakel, 9 December 1917. Axel, 11 Februari 1918. 's-Gravenhage, 24 Maart 1919. Amsterdam, 29 Mei 1918. 's-Gravenhage, 20 Januari 1919. Semarang, 21 Juni 1918. 's-Gravenhage, 26 April 1918.	T ₁ A.L. C ₁ E ₁ N ₁ C ₁ C ₁ T ₁ E ₁ T ₁

9. Overzicht van het aantal der in 1935—1936 en in 1936—1937 voor het eerst ingeschreven studenten.

	Studiejaar 1935—1936.			Studiejaar 1936—1937.		
	Mann.	Vrouw.	Samen.	Mann.	Vrouw.	Samen.
Civil-ingenieur	54	—	54	51	—	51
Bouwkundig ingenieur	7	1	8	12	2	14
Werktuigkundig ingenieur	83	—	83	68	—	68
Scheepsbouwkundig ingenieur	10	—	10	13	—	13
Electrotechnisch ingenieur	49	—	49	65	—	65
Scheikundig ingenieur	53	5	58	47	3	50
Mijn ingenieur	18	—	18	25	—	25
Natuurkundig ingenieur	17	—	17	26	—	26
Civil-Landmeter	17	—	17	7	—	7
Ijker	1	—	1	0	—	0
Alle lessen	11	4	15	11	—	11
Enkele lessen	17	8	25	15	11	26
	337	18	355	340	16	356

10. Overzicht van het totale aantal der in 1935—1936 en in 1936—1937 ingeschreven studenten.

	Studiejaar 1935—1936.			Studiejaar 1936—1937.		
	Mann.	Vrouw.	Samen.	Mann.	Vrouw.	Samen.
Civil-ingenieur	356	—	356	348	—	348
Bouwkundig ingenieur	118	8	126	100	9	109
Werktuigkundig ingenieur	411	—	411	390	—	390
Scheepsbouwkundig ingenieur	31	—	31	37	—	37
Electrotechnisch ingenieur	289	3	292	293	1	294
Scheikundig ingenieur	288	26	314	274	20	294
Mijn ingenieur	87	—	87	86	—	86
Natuurkundig ingenieur	89	5	94	112	4	116
Civil-Landmeter	19	—	19	23	—	23
Ijker	4	—	4	1	—	1
Alle lessen	89	19	108	90	15	105
Enkele lessen	24	16	40	19	19	38
	1805	77	1882	1773	68	1841

11. Lijst van de in 1936—1937 met goed gevolg geëxamineerden.

A. PROPAEDEUTISCHE EXAMENS.

NAAM.	Datum.	Diploma.	NAAM.	Datum.	Diploma.
Almoes, H. J. A.	19-6-'37	T	Dekker, J.	19-6-'37	E
Andriessse, J.	18-6-'37	W	Diemen de Jel,		
Arends, J. G.	15-12-'36	E	A. A. B. van	15-12-'36	C
Assendelft, L. van	18-6-'37	W	Diest, W. van	18-6-'37	W
Baerts, J. W. R.	18-6-'37	W	Doveren, C. P. L. van	19-6-'37	E
Bakker, J. C.	18-6-'37	W	Dijck, A. H. J. M. van	1-10-'36	C
Bast, J. G. F.	19-6-'37	M	Dijk, H. F. van	29-9-'36	W
Bastet, T. F.	16-11-'36	T	Dijk, P. van	15-12-'36	C
Bastian, W. L.	5-10-'36	W	Eck, J. van	5-10-'36	W
Battum, C. M. van	6-10-'36	T	Eck, T. van	5-10-'36	E
Beckmann, J. H.	18-6-'37	W	Egas, A.	5-10-'36	C
Beek, W. F. van	19-6-'37	M	Egas, P.	29-12-'36	M
Benjaminse, P. J.	19-6-'37	T	Elenbaas, F.	19-6-'37	E
Beukema, W.	19-6-'37	E	Eijbergen, J. C. van	29-9-'36	W
Bezem, J. J.	19-6-'37	T	Faber, A. von	19-6-'37	M
Bicknese, F. H. E.	19-6-'37	E	Frank, J.	5-10-'36	E
Blaauw, J. R.	5-10-'36	W	Gadiot, Ir. J. M. J.	5-10-'36	E
Bodaan, A. H.	18-6-'37	W	Geerlings, D. T.	19-6-'37	E
Bodmer, T. A. H.	6-10-'36	T	Geers, G.	5-10-'36	N
Boef, A. J. de	15-12-'36	C	Gooden, J. G.	18-6-'37	C
Boeke, A. W.	15-12-'36	W	Gorter, S.	5-10-'36	W
Boelen, J. W.	18-6-'37	C	Groenendijk, P. C.	5-10-'36	W
Boers, R.	19-6-'37	E	Gijn, G. van	19-6-'37	N
Bolhuis, J.	20-9-'36	W	Haan, L. T. de	15-12-'36	C
Bolt, H. J.	5-10-'36	W	Haas, A. de	5-10-'36	E
Borggreve, J. A.	30-12-'36	W	Haas, L. A. de	19-6-'37	B
Bos, H. M.	18-6-'37	C	Haeften, A. W. van	19-6-'37	M
Bos, J.	19-6-'37	M	Haeften, W. W. van	19-6-'37	T
Bosboom, P. H.	18-6-'37	C	Haeseker, F. W.	18-6-'37	W
Bouman, F. C.	18-12-'36	C	Hagemans, K. L.	20-9-'36	W
Braak, D. J.	20-9-'36	E	Hannesen, H. H.	19-6-'37	E
Braam, W. H. M.	29-12-'36	B	Hanskamp, S.	18-6-'37	W
Broekers, E. J.	14-1-'37	C	Hartog, H. den	19-6-'37	E
Bruïne, G. H. M. de	5-10-'36	N	Hattem, W. van	5-10-'36	C
Bruïne, R. F. de	19-6-'37	M	Hazen, A. M.	18-6-'37	W
Buchta, L. H. O.	19-6-'37	B	Helders, B. J.	5-10-'36	W
Burg, F. A. W. van den	5-10-'36	E	Hemmes, J. H.	29-9-'36	W
Bijl, M.	18-6-'37	C	Hemminga, G. A.	15-12-'36	C
Claassen, P. H. J.	18-6-'37	C	Herweijer, K. M.	5-10-'36	W
Colk, G. C. van der	20-9-'36	W	Heuven, E. W. van	5-10-'36	N
Daalen, E. A. van	15-12-'36	E	Hoek, J. van den	20-9-'36	W
Defoer, P. A. M.	5-10-'36	E	Hoekstra, H.	19-6-'37	E
Dekker, H.	19-6-'37	M	Hoën, A. 't	5-10-'36	E

NAAM.	Datum.	Diploma.	NAAM.	Datum.	Diploma.
Hoenkamp, C. J.	20-9-'36	E	Nederbragt, A. J.	15-12-'36	W
Hoeven, P. A. van der	19-6-'37	E	Nes, H. van	22-1-'37	C
Hols, A.	19-6-'37	M	Neurdenburg, J. J.	18-6-'37	W
Hosang, S.	19-6-'37	E	Niet, J. de	26-11-'36	W
Houtman, J. H.	19-6-'37	N	Nieuwenhuizen, W.		
Houtman, J. P. W.	6-10-'36	T	F. C. van	18-6-'37	W
Houweling, D. J. van	18-6-'37	W	Nix, M. J.	1-10-'36	T
Hövell van Wezeveld en Westerflier, C. C.	18-6-'37	C	Nouhuys, E. van	21-10-'36	E
M. baron van			O Hong Djie	19-6-'37	E
Huet, H. D.	8-12-'36	W	Parmentier, H.	5-10-'36	W
Hugenholtz, C. J. C.	5-10-'36	C	Peeraer, H. J. E.	5-10-'36	E
Huineman, A. K.	9-10-'36	C	Peteri, W. H.	5-10-'36	E
Ilmer, J. P.	18-6-'37	W	Prior, W. J.	18-6-'37	C
Iperen, A. C. van	6-10-'36	T	Quanjel, H. E.	6-10-'36	T
Jacobs, J.	6-10-'36	T	Quist, P. A.	29-9-'36	C
Jansen Manenschijn, J. J. H.	29-9-'36	N	Rees, J. van	19-6-'37	B
Janssen, J. M. L.	19-6-'36	N	Rentjes, J. C.	19-6-'37	B
Jong, H. de	5-10-'36	C	Riel, W. J. van	19-6-'37	M
Jong, H. C. J. de	19-6-'37	E	Riem Vis, A. P.	5-10-'36	E
Jongh, J. G. de	19-6-'37	E	Riet, G. van	19-6-'37	T
Kerkwijk, R. P. van	5-10-'36	C	Rischen, Mej. J.	19-6-'37	T
Kiderlen, H.	19-6-'37	E	Robbé Groskamp, A. H. H.	5-10-'36	W
Kiers, H. L.	30-12-'36	C	Roelofs, B. H. J.	5-10-'36	C
Kleef, J. H. M. van	18-12-'36	C	Rombouts, W. C. M.	18-6-'37	C
Koe, S. S. de	19-6-'37	T	Romunde, R. van	19-6-'37	E
Koerselman, A.	18-12-'36	C	Rother, H. O.	29-9-'36	W
Koets, A. H. A.	15-12-'36	C	Rijk, C. J. de	30-12-'36	T
Koiter, T. R.	18-12-'36	C	Sanders, F. J.	19-6-'37	M
Komor, T.	6-10-'36	T	Santing, G.	18-6-'37	C
Koopman, G. W.	20-9-'36	C	Schaefer, H.	15-12-'36	W
Kout, T. W.	5-10-'36	W	Scheephorst, A. J. F.	5-10-'36	E
Kramer, G. M.	19-6-'37	M	Schiphouwer, M. G. W.	5-10-'36	C
Kramer, P. J.	5-10-'36	E	Schlösser, J. C.	18-6-'37	C
Kwik Hok Tiang	6-10-'36	T	Schmit, G.	5-10-'36	T
Laan, W. P. van der	18-6-'37	C	Scholten, E.	19-6-'37	E
Lammers, W.	30-12-'36	T	Schotman, H.	18-6-'37	C
Leeuwen, J. W. W. van	5-10-'36	T	Schut, J. W.	5-10-'36	W
Lindeboom, J.	6-10-'36	T	Sevenhuijsen, F.	29-12-'36	B
Lindenburg, A. W.	18-6-'37	W	Sirks, A. H.	5-10-'36	E
Looveren, A. L. M. van	15-12-'36	N	Sleegers, P. A. W. M.	5-10-'36	E
Lugten, C. M.	18-12-'36	C	Sleen, M. van der	19-6-'37	M
Manifarges, Mej. M. P. J.	23-9-'36	B	Slinkers, J.	18-6-'37	C
May, W.	19-6-'37	T	Slotboom, J. G.	18-6-'37	W
Menkhorst, H. M. G.	5-10-'36	W	Sluijs, A. G. J. van der	29-9-'36	W
Meijer, C. A.	20-9-'36	W	Snell, H. J. P.	6-10-'36	T
Meijsing, H. J.	30-9-'36	B	Snijder, J.	18-6-'37	C
Meijsing, N. J.	19-6-'37	N	Spitz, A. A.	18-6-'37	W
Mulder, W.	5-10-'36	C	Spuijbroek, P. H. G. J.	18-6-'37	W
Muller, W.	2-11-'36	E	Staal, J. W. G. M.	19-6-'37	T
Munter, K. A. de	29-9-'36	E	Stap, S. T.	5-10-'36	N
			Stoel, H. van der	19-6-'37	T

NAAM.	Datum.	Diploma.	NAAM.	Datum.	Diploma.
Stoppelenburg, J. C.	6-10-'36	T	Vreden, L. G. van	18-6-'36	W
Taal, J.	5-10-'36	W	Vries, R. J. de	1-10-'36	M
Tacoma, A.	18-6-'37	W	Wagtendonk, L. van	18-6-'37	C
Teeuwisse, W. P.	19-6-'37	M	Weeda, J. J.	18-6-'37	W
Terwen, J. J.	30-9-'36	B	Weitzenböck, R. L.	19-6-'37	E
Toxopeus, E. J. G.	19-6-'37	N	Wesenhagen, H. F.	18-6-'37	W
Velden, W. van der	15-12-'36	W	Wesselink, C. H. F.	18-6-'37	W
Venselaar, J.	20-9-'36	E	Willemsen, J. E.	18-6-'37	C
Verloo, G. M.	8-9-'36	B	Wilmer, F. E.	19-6-'37	B
Vermande, C.	30-12-'36	T	Wilton, B.	5-10-'36	W
Vet, H. van der	19-6-'37	T	Winkler, C.	29-9-'36	C
Vis, W. C.	29-9-'36	E	Witsen Elias, Jhr. W.	29-9-'36	E
Vogelesang,			Wyatt, R.	16-11-'36	T
P. W. C. A. L.	15-12-'36	E	Zandveld, B.	5-11-'36	W
Voorst tot Voorst,			Zanen, C. A.	18-6-'37	C
R. G. M. van	29-9-'36	W	Zijlstra, K. C.	18-6-'37	C
Vos, E. A.	6-10-'36	T	Zijp, J. D.	5-10-'36	E
Vos, H. H.	18-6-'36	C			

B. CANDIDAATS-EXAMENS.

NAAM.	Datum.	Diploma.	NAAM.	Datum.	Diploma.
Addicks, A.	10-11-'36	C	Dionisius, C. H. B.	28-6-'37	B
Adelaar, E. H.	9-6-'37	M	Djie Han Sien	28-6-'37	C
Adelaar, H. H.	3-7-'37	E	Dobben de Bruijn, M. van	3-7-'37	E
Aldenkamp, M. J.	24-6-'37	W	Donker, O. L.	3-7-'37	E
Baan, J. C.	2-2-'37	T	Doorninck, A. van	28-6-'37	C
Baas, J. G.	28-6-'37	C	Douwes Dekker,		
Bakker, A. J.	28-6-'37	C	G. H. W.	25-6-'37	T
Beek, P. P. van	24-6-'37	W	Driessen, J.	28-6-'37	C
Begemann, H. K. S. P.	28-6-'37	C	Duns, H. A.	28-6-'37	C
Berg, C. F. van den	3-7-'37	E	Dusschoten, H. van	28-6-'37	C
Berg, C. J. H. van den	3-7-'37	E	Duuren, D. van	2-2-'37	T
Berg, H. G. van den	24-6-'37	W	Duuren, H. van	20-4-'37	T
Bergsma, B. P.	28-6-'37	C	Dijk, A. van	3-7-'37	E
Beunke, F. M.	28-6-'37	C	Ebbenhorst Tengbergen,		
Bierman, A.	1-2-'37	N	H. J. van	25-11-'36	W
Bilderbeek, F. W. van	24-6-'37	W	Edelkoort, C.	28-6-'37	C
Binkhorst, I.	28-6-'37	C	Emden, E. van	24-6-'37	W
Bloemkolk, J. A.	10-11-'36	C	Ende, R. van den	25-6-'37	T
Boddé, R. J.	28-6-'37	C	Engeler, M. J. J. H. M.	3-7-'37	E
Boelhouver, M.	6-11-'36	C	Engelhard, Dr. F. J. W.	2-2-'37	T
Boer, D. W. N. de	28-6-'37	C	Etten, W. C. van	24-6-'37	W
Boer, H. F. de	24-6-'37	W	Euwe, G. E.	24-6-'37	W
Boersma, G.	14-6-'37	N	Eijk, W. van	3-7-'37	E
Boezaardt, Mej. A. G. J.	25-6-'37	T	Fauël, P. L.	24-6-'37	W
Bomans, R. P. J.	28-6-'37	C	Ferguson, H. A.	28-6-'37	C
Bongers, P.	24-6-'37	W	Flameling, J. J.	18-11-'36	W
Boon, J.	28-6-'37	B	Floor, W. K. G.	24-6-'37	W
Boot Jzn., D.	24-6-'37	W	Fockens, J. C.	28-6-'37	C
Booij, M. L.	24-6-'37	W	Fontein, W. F.	28-6-'37	B
Bos, K. L. L. van den	10-11-'36	E	Gans, H. P. H.	24-6-'37	W
Bosch, J. A. A.	24-6-'37	W	Geurtsen, H. W. T.	28-6-'37	C
Bourgonjon, L. R.	3-7-'37	E	Greup, J. F.	25-6-'37	T
Braun, W. J.	28-6-'37	C	Groenevelt, W.	28-6-'37	B
Breukelen, L. L. van	25-6-'37	T	Haarman, A. W. T.	24-6-'37	W
Breij, H. de	1-2-'37	N	Ham, W. van der	28-6-'37	C
Broeke, J. J. van den	3-7-'37	E	Hartjens, H.	9-6-'37	M
Broekhuizen, L. A. P.	10-11-'36	C	Hattem, C. I. van	18-12-'36	B
Bruin, J. A. de	2-2-'37	T	Hengeveld P.A.zn., J. F.	24-6-'37	W
Bruine, J. A. de	1-2-'37	N	Hermans, J. B.	28-6-'37	B
Buttinger, H. J.	3-7-'37	E	Hofwegen, J. A.	28-6-'37	C
Bijl, P. C. J.	10-11-'36	E	Hogewind, G. J.	2-2-'37	S
Calisch, F. D.	24-6-'37	W	Hooft, P. J. 't	28-6-'37	B
Cate, W. ten	24-6-'37	W	Hornstra, J. J.	16-3-'37	C
Coster, A. G. J.	24-6-'37	W	Houtum, R. G. F. van	3-7-'37	E
Cramer, C. J.	28-6-'37	B	Hovenkamp, R. A.	3-7-'37	E
Cranendonk, A. C.	6-10-'36	T	Huisman, L. D.	28-6-'37	C
Davidson, A.	26-10-'36	W	Hylkema, H. T.	3-7-'37	E
Diemen de Jel, B. N. van	13-3-'37	W	Hylkema, W.	17-3-'37	E
Diepeveen, B.	24-6-'37	S	Jansen, B.	28-6-'37	C
Dingemans, A. M.	28-6-'37	C	Jong, A. H. de	2-11-'36	W
Dingemans, O. E. V.	2-2-'37	T	Jongh, J. J. de	27-11-'36	W

NAAM.	Datum.	Diploma.	NAAM.	Datum.	Diploma.
Kaaskooper, C.	28-6-'37	C	Poeteren, G. G. van	3-7-'37	E
Kalkman, C. M.	6-11-'36	C	Poeteren, J. N. A. van	26-10-'36	E
Kamerbeek, G. J.	17-3-'37	E	Poppel, J. G. van	28-6-'37	B
Kamp, K. L.	28-6-'37	C	Potjer, A. T.	11-12-'36	E
Keulemans, A. I. M.	25-6-'37	T	Provoost, P. G.	3-7-'37	E
Khoe Tjee Hie	3-7-'37	E	Reitsma, H.	24-6-'37	W
Kiewit, H. de	28-6-'37	C	Rhijn, A. E. A. van	25-6-'37	T met lof
Kler, J. J. de	24-6-'37	W	Roessingh van		
Klinkhamer, J. F.	1-2-'37	N	Iterson, J. A.	2-2-'37	T
Klooster, P. B. J.	3-7-'37	E	Roos, J. B.	2-2-'37	T
Klijnstra, G. D. A.	2-2-'37	T	Roosdorp, H. J.	26-10-'36	E
Knop, G.	24-6-'37	W	Rosen Jacobson, R. R. M.	28-6-'37	C
Koens, B.	24-6-'37	S	Rossen, P. van	20-10-'36	W
Kolkman, H. J.	24-11-'36	W	Rühl, I. V.	3-7-'37	E
Koster, J. P.	3-7-'37	E	Rumscheidt, G. E.	2-2-'37	T
Kouwenaar, T.	3-7-'37	E	Ruskamp, J. H.	28-6-'37	C
Krijn, H. J.	28-6-'37	C	Santen, C. W. van	3-7-'37	E
Kuijper, C. E. M. de	3-7-'37	E	Schaeffer, A. J. M.	29-9-'36	W
Lalleman, C. H.	24-6-'37	W	Schepel, K.	30-9-'36	W
Landweer, G. E.	26-10-'36	E	Scholten, J. W.	3-7-'37	E
Langendonck,			Schor, R. J.	28-6-'37	C
P. J. E. M. van	24-6-'37	W	Schotel, W. P. C. A.	15-10-'36	W
Langendijk, R.	3-7-'37	E	Schrieke, O. B.	2-2-'37	T
Lans, J. G. van der	15-10-'36	W	Schüller, J. E.	28-6-'37	C
Lap, P. O.	27-4-'37	M	Sipkes, J.	2-2-'37	T
Leicher, H. A. S.	20-10-'36	S	Slot, H. J.	8-12-'36	W
Liempt, A. R. van	24-6-'37	W	Smit, Mej. M. J.	2-2-'37	T
Lobatto, F. A.	24-6-'37	W	Snijder, J. G. F.	28-6-'37	C
Lüdert, J. R. A.	2-2-'37	T	Soedoro, Raden	3-7-'37	E
Maarschalk, J.	24-6-'37	W	Sorgdrager, H.	28-6-'37	C
Mackenzie, K. J.	28-6-'37	C	Speerstra, A.	3-7-'37	E
Malepaard, C. P.	26-10-'36	E	Stap, M.	2-2-'37	T
Manders, J. J.	2-2-'37	W	Staveren, S. van	28-6-'37	C
Meter, J. A.	28-6-'37	C	Stillebroer, C.	24-6-'37	W
Meulen, C. W. J. van der	2-2-'37	T	Stoop, Jhr. F.	24-6-'37	S
Meulen, J. van der	28-6-'37	C	Straaten, F. W. H. van	24-6-'37	W
Meijer, Jhr. A.	2-2-'37	T	Streefkerk, D. B.	28-6-'37	C
Middelberg, A. W. F.	25-6-'37	T met lof	Teekens, J. C.	28-6-'37	C
Mol, H.	3-7-'37	E	Teijn, L. van	25-6-'37	T
Mourik, W. J. G. van	28-6-'37	B	Thomas, H. O.	24-6-'37	W
Niet, J. M. D. de	1-10-'36	W	Til, K. van	28-6-'37	C
Nieukerke, K. H. P.	14-6-'37	N	Tönjes, J. A.	24-6-'37	W
Niks, A.	25-6-'37	T	Triezenberg,		
Osinga, O. K.	28-6-'37	C	T. M. A. E. H.	24-6-'37	W
Ouden, M. J. den	26-10-'36	E	Tuinstra, D.	19-2-'37	B
Over, K.	25-6-'37	T	Veen, R. van der	3-7-'37	E
Pennekamp, B.	2-2-'37	T	Veldkamp, T. B.	28-6-'37	C
Pfauth, J. M.	25-6-'37	T	Veldkamp, J.	19-10-'36	W
Phaff, H. J.	25-6-'37	T	Verhage, G. F.	3-7-'37	E
Plantema, G.	28-6-'37	C	Verschuur, J. J.	3-7-'37	E
Poest Clement,			Verschuur, M. E.	3-7-'37	E
Mej. M. van der	28-6-'37	B	Vles, S. J.	3-7-'37	E

NAAM.	Datum.	Diploma.	NAAM.	Datum.	Diploma.
Vliet, W. F. G. L. van	3-7-'37	E	Wintgens, P.	22-10-'36	M
Vogelaar, C. A.	24-6-'37	W	Wuite, P. J.	14-6-'37	N
Volmüller, J.	28-6-'37	C	Wijbrans, F. W. R.	2-2-'37	T
Voort, Mej. J. M. L. van der	1-2-'37	N	Wijnmalen, O. A. E.	28-6-'37	C
Vos, A. S.	25-6-'37	T	Wijs, J. J. de	3-7-'37	E
Vrins, T. J.	9-6-'37	M	Ydens, R. A.	12-7-'37	T
Waart, J. H. C. van	19-10-'36	W	Zalm, W. van der	25-6-'37	T
Weinberg, L. J. H.	28-6-'37	C	Zuilen, D. van	24-6-'37	W
Wiersum, J. H.	3-7-'37	E	Zwet, J. van	24-6-'37	W

C. INGENIEURS-EXAMENS.

NAAM.	Datum.	Diploma.	NAAM.	Datum.	Diploma.
Altena, P. H. van	25-6-'37	T	Engelenburg, W. van	14-6-'37	N
Althuisius, F.	25-6-'37	T	Enklaar, J.	28-6-'37	B
Andel, E. E. van	2-2-'37	T	Erve, W. S. van de	29-1-'37	B
Andriessen, J. J.	23-3-'37	C	Etten, W. C. van	24-6-'37	W
Ankersmit, J. E. J.	3-7-'37	E	Ferwerda, Ir. T.	24-6-'37	W
Asharsoetedjo			Fikken, J. G.	28-9-'36	C
Moenandar	3-7-'37	E	Fokkinga, J. D.	14-6-'37	N
Asselbergs, K. J.	2-2-'37	T met lof	Fransen, J.	3-7-'37	E
Augusteijn, J. J.	30-10-'36	M	Gaillard, J. G.	23-3-'37	C
Bakker, H.	2-2-'37	T	Gelder, F. W. van	14-6-'37	N
Bakker, R.	2-2-'37	T	Gevers, Jhr. M.	14-6-'37	N
Bendegom, L. van	18-12-'36	C	Goekoop, G. J.	30-10-'36	M
Bender, T. O. D.	8-12-'36	W	Gonggrijp, J. H.	25-6-'37	T
Bergen, A. C. van den	14-6-'37	N	Gool, L. G. H. M. van	18-12-'36	C
Bethlehem, J. van	24-6-'37	W	Gouwentak, C. J.	18-12-'36	M
Beukema toe Water,			Grashuis, H. A.	16-2-'37	W
F. K. T.	25-6-'37	T	Groeneveld, H. W.	24-6-'37	S
Bierman, A.	14-6-'37	N	Groot, F. A. de	3-7-'37	E
Biezeveld, L. J.	24-6-'37	W	Gruyter, Ir. P. J. de	26-6-'37	C
Bilderbeek, B. van	23-3-'37	C met lof	Haas van Dorsser,		
Binnendijk, J. B.	28-9-'36	C	A. H. de	14-6-'37	N
Blok, L.	3-7-'37	E	Haer, F. W. van der	3-7-'37	E
Blom, P. H.	20-4-'37	W	Hanegraaff, C. J. A.	20-4-'37	T
Bockel, O. van	20-4-'37	T	Hasselt, R. van	2-2-'37	T
Boer, K. de	14-6-'37	N	Hekker, T.	25-6-'37	T
Boomstra, F.	23-3-'37	C	Hekket, G.	26-6-'37	C
Borst, Mej. C. de	1-10-'36	T	Hellemans, A.	14-6-'37	N
Bos, K. L. L. van den	17-3-'37	E	Hellemans, R.	2-2-'37	T
Bout, R. van den	26-6-'37	C	Hellemond, J. van	28-9-'36	C
Bouwens, H. S. V.	1-10-'36	T	Hengeveld Izn., J. F.	24-6-'37	W
Breedveld, M. P.	26-10-'36	E	Hennink, H.	23-3-'37	C
Bregman, Mej. H. J.	3-7-'37	E	Heringa, P. M.	25-6-'37	T
Bron, J. D.	24-6-'37	W met lof	Hoek, T. J. J.	2-2-'37	T
Bruin, J. de	28-6-'37	B	Hoffmann, P. H. A.	17-3-'37	E
Bruyn, W. de	28-6-'37	B	Hollestelle, J.	23-3-'37	C
Buchner, R. B.	3-7-'37	E	Hoogenhuijze, W. J. van	26-10-'36	E
Buis, J. C.	3-7-'37	E	Hoornenborg, J. C.	28-9-'36	C
Capel, L. W.	1-10-'36	T	Horseling, J. J.	28-9-'36	C
Coerman, J. G.	20-4-'37	T	Hout, H. A. van der	26-6-'37	C
Colijn, J. V.	20-4-'37	W	Hudig, J.	2-2-'37	T met lof
Coster, W. A.	16-3-'37	M	Hulkema, W.	3-7-'37	E
Cramer, B.	24-6-'37	W	Hulkema, Mej. W. M.	1-10-'36	T
Cranendonk, A. C.	25-6-'37	T	Inkiriwang, F. J.	3-7-'37	E
Croese, J. J.	20-4-'37	W	Jacobson, B. H.	20-4-'37	W
Dalmijn, W. J. L.	17-3-'37	E	Jong, A. H. de	24-6-'37	W
Davidson, A.	24-6-'37	W	Jongh, J. J. de	24-6-'37	W
Delfos, Ir. A.	24-6-'37	W	Jorritsma, W. P.	26-10-'36	E
Dingemans, P. H.	8-12-'36	B	Kamerbeek, G. J.	3-7-'37	E
Dorsman, A. N.	30-10-'36	M	Kate, J. L. ten	3-7-'37	E
Drenth, E. E.	28-9-'36	C	Kau, W. J. C.	29-1-'37	M
Dijkman, J. C. W.	25-6-'37	T	Kerkum, Mej. J.	14-6-'37	N

NAAM.	Datum.	Diploma.	NAAM.	Datum.	Diploma.
Keij, G. M.	25-6-'37	T	Rooij, P. C. de	26-10-'36	E
Klamer, H. H.	16-2-'37	W	Royen, S. F. J. van	2-2-'37	T
Klasema, M.	23-3-'37	C	Rus, P. C.	20-4-'37	W
Klein Haneveld, A.	3-7-'37	E	Rijck van der Gracht,		
Kleingeld, K.	8-12-'36	W	W. J. F. de	20-4-'37	T
Koiter, W. T.	8-12-'36	W met lof	Saljo, Raden Mas	3-7-'37	E
Kok, G.	28-9-'36	C	Schaar, L. van der	28-9-'36	C
Koopmann, H. D. E. M.	28-6-'37	B	Schotel, W. P. C. A.	16-2-'37	W
Krietemeijer, J. H.	2-2-'37	S	Schoute, P. H.	29-6-'37	M
Krikke, A. F.	28-9-'36	C	Schram, H. C. F.	25-6-'37	T met lof
Kroemer, J. H.	23-3-'37	C	Schuil, A. O.	28-6-'37	B
Krijgsman, M.	25-6-'37	T	Schulz, K. J.	24-6-'37	W met lof
Laan, N. van der	13-5-'37	B	Sleen, N. van der	30-10-'36	M
Laive, G. N. de	29-1-'37	M	Sloet van Oldruitenborgh		
Landweer, G. E.	3-7-'37	E	J. W. G. baron	25-6-'37	C
Lans, J. G. van der	20-4-'37	W	Sluiter, J.	28-6-'37	B
Lanting, H. A.	28-9-'36	C	Smit, C. C.	8-12-'36	B
Leeuw, A. J. de	25-6-'37	T	Smit, P.	3-7-'37	E
Leeuwen, J. A. van	20-4-'37	T	Smitt, J. G.	2-2-'37	T
Liebert, J. L.	1-10-'36	T	Spoor, H.	8-12-'36	B
Lint, M. J. W. de	28-9-'36	C	Sporry, J. R.	3-7-'37	E
Maaren, H. B. van	24-6-'37	W	Springer, J. F.	26-6-'37	C
Maas, M. M.	26-10-'36	E	Steenbergen, M. H.	29-9-'36	W
Malepaard, C. P.	3-7-'37	E	Stek, J. B.	24-6-'37	W
Meijer, G. H.	18-12-'36	C	Struyk, Mej. A.	28-6-'37	B
Missel, J. C. B.	14-6-'37	N	Taselaar, P. A.	26-6-'37	C
Mol, E. A. J.	25-6-'37	T	Thierens, A. L.	26-10-'36	E
Mols, W. M. J.	28-9-'36	C	Tiekstra, B. G.	3-7-'37	E
Naerssen, E. J. van	29-6-'37	M	Tinbergen-van der Vloodt,		
Nierop, R. H. van	30-10-'36	M	Mevr. J. C.	1-10-'36	T
Noorduijn, A.	20-4-'37	T	Tjalkens, R. A.	18-12-'36	C
Nijveld, W. J.	30-10-'36	M	Trigt, E. A. H. van	17-3-'37	E
Oosterhoff, J.	2-2-'37	T	Valeton, I. M. J.	1-2-'37	N
Ooijkaas, G. A. P.	28-9-'36	C	Valk, J. W. van der	24-6-'37	W
Ouden, M. J. den	3-7-'37	E	Vegter, Ir. H. J.	8-12-'36	W met lof
Oijen, C. J. van	28-6-'37	B	Veld, F. A. in 't	1-10-'36	T
Pabst, K. W.	28-9-'36	C	Vellenga, Mej. B. R. N.	1-10-'36	T
Papenhuijzen, P. J.	14-6-'37	N	Verheus, J.	1-10-'36	T met lof
Parree, J.	16-2-'37	W	Verlee, P. J.	17-3-'37	E
Pels, T. J. M.	11-3-'37	W	Visser, J. A.	3-7-'37	E
Perelaër, Mej. H. E.	25-6-'37	T	Voet, P. W.	23-3-'37	C
Pfeiffer, J. C.	20-4-'37	T	Voets, J. P. H.	26-6-'37	C
Piers, D. F.	28-9-'36	C	Voitus van Hamme,		
Plusje, M. H. R. J.	25-6-'37	T	G. E. J. S. L.	28-9-'36	C
Poelma, J.	16-2-'37	W	Volker, L. G.	28-9-'36	C
Polis, Mej. A. G. M.	2-2-'37	T	Vos, H. D. de	26-6-'37	C
Posthumus, T. A. P.	20-4-'37	T	Vries, A. L. de	2-2-'37	T
Pouwels, H.	3-7-'37	E	Wagter, H.	8-12-'36	W
Prins, F. H.	28-9-'36	C	Walland, J. A.	26-6-'37	C
Prins, J. J.	29-6-'37	M	Waszink, P. M.	1-10-'36	T
Riet, F. G. van	2-2-'37	T	Weel, A. van	14-6-'37	N
Roosdorp, H. J.	3-7-'37	E	Weele, A. J. van der	18-12-'36	C

NAAM.	Datum.	Diploma.	NAAM.	Datum.	Diploma.
Weerd, W. J. van der	29-9-'36	W	Wijs, J. M.	23-3-'37	C
Wentink, H. C.	18-12-'36	C	Ijdo, M. G.	8-12-'36	W
Westerveld, D.	18-12-'36	C	Ijspeert, H.	18-12-'36	C
Wiemans, J. L.	20-4-'37	T	Zaaijer, J.	23-3-'37	C
Willeumier, C. M. J.	8-12-'36	W met lof	Zurhaar, J. W.	9-6-'37	M
Witsenburg, E. C.	3-7-'37	E	Zijlstra, J.	20-4-'37	W
Wijnholds, W. H. J.	20-4-'37	W			

12. Overzicht van het aantal geslaagden voor examens gedurende het studiejaar 1936—1937.

		Civiel- ing.	Bouwk. ing.	Werkt. ing.	Scheeps- bouwk. ing.	Electro- techn. ing.	Scheik. ing.	Mijn- ing.	Natuurk. ing.	Totaal.
Propaedeutisch examen	m.	47	10	57	—	45	30	15	11	215
	vr.	—	1	—	—	—	1	—	—	2
	tez.	47	11	57	—	45	31	15	11	217
Candidaats-examen	m.	53	11	53	5	46	34	5	7	214
	vr.	—	1	—	—	—	2	—	1	4
	tez.	53	12	53	5	46	36	5	8	218
Ingenieurs-examen	m.	47	12	38	2	35	42	14	13	203
	vr.	—	1	—	—	1	6	—	1	9
	tez.	47	13	38	2	36	48	14	14	212

13. Promotiën gedurende het studiejaar 1936—1937.

Datum van de promotie tot doctor in de technische wetenschap.	Naam.	Titel van het proefschrift.	Promotor.	Opmerkingen.
* 27 Oct. 1936	Jhr. ir. E. J. J. S. A. M. de Roy van Zuïdewijn	Onverzadigde sulfonen.	Prof. dr. ir. J. Böeseke	
* 4 Maart 1937	Ir. A. Schweizer	Caramel en humine	Prof. dr. ir. J. Böeseke	Met lof
* 19 Maart 1937	Ir. A. R. Veldman	De constitutie en de fabricage der phenol-formaldehyd-harsen.	Prof. dr. ir. H. I. Waterman	
* 14 Mei 1937	Ir. C. Schouten	Metasomatische Probleme (Mount Isa, Rammelsberg, Meggen, Mansfeld und Künstliche Verdrängung).	Prof. ir. H. F. Grondijs	Met lof
* 3 Juni 1937	Ir. F. Tollenaar	Bijdrage tot de theorie van de harmonische bovenvelden in asynchrone motoren, in verband met de praktische toepassing van het kruipverschijnsel bij kooianker motoren.	Prof. dr. ing. C. Feldmann	Met lof

14. Prijsvragen.

Verslag over de prijsvragen, uitgeschreven in Juni 1935 en te beantwoorden vóór 15 September 1936.

AFDEELING DER ELECTROTECHNIEK.

Op de door de Afdeeling der Electrotechniek in Juni 1935 gestelde vragen zijn geen antwoorden ingekomen.

PRIJSVRAAG, uitgeschreven op 1 Juni 1937 en te beantwoorden vóór 15 September 1938 door studeerenden aan een Nederlandsche instelling van hooger onderwijs.

AFDEELING DER MIJNBOUWKUNDE.

Is skip-vervoer voor de bestaande of nieuw te vestigen ontginningszetels in de kolenbekkens van Zuid-Limburg en de Peel op economische gronden aan te bevelen?

De antwoorden op de vraag moeten, met een andere hand dan die van den inzender of met een schrijfmachine, in de Nederlandsche taal zijn geschreven.

De antwoorden moeten vóór of op 14 September 1938 worden toegezonden aan den Secretaris van den Senaat der Technische Hoogeschool, met opgave van een correspondentie-adres van den inzender. Zij moeten geteekend zijn met een spreuk of een ander kenteeken en daarbij moet gevoegd worden een verzegeld briefje, dat diezelfde spreuk of hetzelfde teeken tot opschrift heeft en den naam, het studievak en het eigen adres des inzenders bevat.

Als studeerenden aan een Nederlandsche instelling van hooger onderwijs en gerechtigd tot het beantwoorden der prijsvraag worden beschouwd allen, die op den datum van deze bekendmaking het recht hadden het onderwijs aan een Nederlandsche hoogeschool of universiteit bij te wonen en die op dezen datum geen diploma als ingenieur, geen ander einddiploma van een hoogeschool of geen doctoraat hadden verkregen.

Op 9 Januari 1939 zal door den Senaat het oordeel der Afdeeling over de ingekomen antwoorden worden bekend gemaakt en aan den inzender van het meest voldoende antwoord, dat de bekroning waardig gekeurd is, de gouden eere-penning worden uitgereikt. Een met een gouden eere-penning bekroond antwoord wordt teruggezonden aan den inzender; niet bekroonde antwoorden worden teruggezonden aan het opgegeven correspondentie-adres.

Op 9 Januari 1939 zal door den Secretar het verslag der Afdeling
over de ingekomen antwoorden worden behandeld. Gezocht is aan
den inhoud van het verslag voldoende antwoord, dat de bevoegd
verantwoordelijke in de geschied van de afdeling worden
aan het een goede antwoord gegeven. Het antwoord wordt
gevoerd aan den inhoud van de bevoegde antwoorden worden
ingezonden aan het gegeven antwoord.

AFDELING DER PLANTEN

De heer J. A. M. J. van der Meulen is op 10 Januari 1939
aan de afdeling gekomen.

De heer J. A. M. J. van der Meulen is op 10 Januari 1939
aan de afdeling gekomen.

AFDELING DER DIEREN

De heer J. A. M. J. van der Meulen is op 10 Januari 1939
aan de afdeling gekomen.

De heer J. A. M. J. van der Meulen is op 10 Januari 1939
aan de afdeling gekomen.

De heer J. A. M. J. van der Meulen is op 10 Januari 1939
aan de afdeling gekomen.

De heer J. A. M. J. van der Meulen is op 10 Januari 1939
aan de afdeling gekomen.

De heer J. A. M. J. van der Meulen is op 10 Januari 1939
aan de afdeling gekomen.

De heer J. A. M. J. van der Meulen is op 10 Januari 1939
aan de afdeling gekomen.

1. Hoogbouw (Ged. Bldg. 92, Tel. 137 en 142)
2. Vegetatie van den smelt Oede Bldg. 118, Tel. 112
3. Casuarina van de Jellies, Tel. 613
4. Gebouwen voor het onderzoek van de waterbouw, Oude Bldg. 35, Tel. 139 (Waterbouw, Laboratorium, Tel. 139)
5. Gebouwen voor onderzoek van de waterbouw, Kanaalweg 4, Tel. 1780
6. (Overzicht)
7. Gebouwen voor onderzoek van de waterbouw, Oude Bldg. 18, Tel. 58
8. Gebouwen voor onderzoek van de waterbouw, Oude Bldg. 75, Tel. 613

II.

**STAAT VAN DE TECHN. HOOGESCHOOL
BIJ DEN AANVANG VAN HET STUDIEJAAR
1937—1938.**

1. Gebouwen voor onderzoek van de waterbouw, Oude Bldg. 35, Tel. 139
2. Laboratorium voor onderzoek van de waterbouw, de Bldg. van de waterbouw, Tel. 411
3. Laboratorium voor onderzoek van de waterbouw, Nieuwste Bldg. 131
4. Laboratorium voor onderzoek van de waterbouw, Oude Bldg. 35, Tel. 139
5. Laboratorium voor onderzoek van de waterbouw, Oude Bldg. 35, Tel. 139
6. (Overzicht)
7. Gebouwen voor onderzoek van de waterbouw, Kanaalweg 4, Tel. 1780
8. Laboratorium voor onderzoek van de waterbouw, Oude Bldg. 18, Tel. 58
9. Laboratorium voor onderzoek van de waterbouw, Oude Bldg. 75, Tel. 613
10. Laboratorium voor onderzoek van de waterbouw, Oude Bldg. 92, Tel. 137 en 142

GEBOUWEN DER TECHNISCHE HOOGESCHOOL.

1. Hoofdgebouw, Oude Delft 95. Tel. 137, 584 en 842.
 2. Vergaderzaal van den senaat, Oude Delft 118. Tel. 1126.
 3. Gebouwen aan de Jaffalaan. Tel. 672.
 4. Gebouw voor weg- en waterbouwkunde, Oostplantsoen 25. Tel. 1399. (Waterbouwkundig laboratorium. Tel. 1398).
 5. Gebouw voor geodesie, landmeten en waterpassen, Kanaalweg 4. Tel. 1980.
 6. (Vervallen).
 7. Gebouw voor bouwkunde, Oude Delft 39. Tel. 58.
 8. Gebouw voor decoratieve kunst, Oude Delft 75. Tel. 673.
 9. Gebouw voor werktuig- en scheepsbouwkunde, Nieuwelaan 76. Tel. 1310. (Rijksvezeldienst. Tel. 934).
 10. Laboratorium voor electrotechniek, Kanaalweg 2b. Tel. 1981.
 11. Gebouw voor scheikunde, Westvest 7 en 9. Tel. 231 en 687.
 12. Laboratorium voor analytische scheikunde, de Vries van Heystplein 2. Tel. 477.
 13. Laboratorium voor microbiologie, Nieuwelaan 5. Tel. 121.
 14. Laboratorium voor technische botanie, Poortlandlaan 67. Tel. 341. (Rijksrubberdienst. Tel. 533).
 15. Laboratorium voor metallographie, Oude Delft 71. Tel. 1929.
 16. (Vervallen).
 17. Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20. Tel. 1982.
 18. Laboratorium voor technische physica, Mijnbouwplein 11. Tel. 1983.
 19. Bibliotheek, Doelenstraat 101. Tel. 1397.
-

COLLEGE VAN CURATOREN:

	Jaar van aanvaarding
Ir. J. F. de Vogel, Voorzitter	1921
's-Gravenhage, Buitenrustweg 3. Tel. 332573	
Mr. G. van Baren	1924
Nieuwe Plantage 42. Tel. 408.	
Mr. dr. D. A. P. N. Koolen	1931
's-Gravenhage, Javastraat 50, Tel. 112255.	
Prof. ir. J. Klopper	1935
's-Gravenhage, van Lennepweg 5. Tel. 555971.	
Jhr. mr. A. C. D. de Graeff	1937
's-Gravenhage, Raamweg 21. Tel. 112829.	

SECRETARIS VAN CURATOREN:

Jhr. ir. H. Strick van Linschoten 1921
 Koornmarkt 73a. Tel. 1069.

Spreekuren: Maandag, Woensdag, 11-12 uur, in het hoofdgebouw.
 Oude Delft 95, (Telefoon 951).

RECTOR MAGNIFICUS:

Dr. ir. C. B. Biezeno.

Spreekuur: tot de Kerstvacantie Dinsdag 11—12 uur;
 na „ „ Woensdag 11—12 „ „
 in het hoofdgebouw, Oude Delft 95, (Telefoon 137).

SECRETARIS VAN DEN SENAAT:

Dr. ir. J. A. Schouten.

**COLLEGE VAN RECTOR MAGNIFICUS
EN ASSESSOREN:**

	Jaar van aanvaarding
Dr. ir. C. B. Biezeno, Rector Magnificus	1937
N. Kal	1937
H. M. Luns	1937
Dr. F. E. C. Scheffer	1937
Ir. A. S. Keverling Buisman.	1936
Dr. ir. J. A. A. Mekel	1936
Dr. ir. W. Th. Bähler	1937
Dr. H. B. Dorgelo	1937
Dr. ir. J. A. Schouten, Secretaris v.d. Senaat, Secretaris.	1937

**COMMISSIE VOOR DE REDACTIE VAN HET JAARBOEK,
VERSCHIJDENDE IN SEPTEMBER 1938:**

De rector magnificus.

De secretaris van den senaat.

Jhr. dr. G. J. Elias.

COMMISSIE VAN OVERLEG MET DE STUDENTEN:

Dr. ir. C. B. Biezeno, Rector Magnificus.

Dr. ir. J. A. Schouten, Secretaris.

Dr. H. B. Dorgelo.

Ir. A. S. Keverling Buisman.

H. M. Luns.

N. Kal.

E. J. Vossnack.

Dr. ir. W. Th. Bähler.

Dr. F. E. C. Scheffer.

Dr. ir. J. A. A. Mekel.

COMMISSIE VOOR DE BIBLIOTHEEK:

- Dr. ir. C. B. Biezeno, Rector Magnificus.
 Dr. C. Zwikker.
 Ir. A. S. Keverling Buisman.
 Ir. M. J. Granpré Molière.
 Ir. J. Muysken.
 Ir. E. J. F. Thierens.
 Dr. ir. A. J. Kluyver.
 Ir. J. A. Grutterink.
 Dr. ir. A. Korevaar, Bibliothecaris, Secretaris.

HOOGLEERAREN:**A. Afdeeling der algemeene wetenschappen.**Jaar van ambtsaan-
vaarding te Delft.

Dr. F. Sch u h, De zuivere en toegepaste wiskunde en de
mechanica (1907) 1916
Van Boetzelaerlaan 28, 's-Gravenhage.

H. J. v a n V e e n, De zuivere en toegepaste wiskunde en de
mechanica 1919
Rotterdamsche weg 129. Tel. 1051. Postrekening 29370.

Dr. H. B r e m e k a m p, De zuivere en toegepaste wiskunde
en de mechanica 1919
Rotterdamsche weg 115. Tel. 952. Postrekening 34557.

Dr. J. G. R u t g e r s, De zuivere en toegepaste wiskunde
en de mechanica, Secretaris 1914
Van den Eyndestraat 8, 's-Gravenhage. Tel. 552903. Postrekening 118933.

Dr. ir. J. A. S c h o u t e n, De zuivere en toegepaste wis-
kunde en de mechanica 1914
Rotterdamsche weg 111. Tel. 692. Postrekening 29707.

Dr. J. A. V e r a a r t, Het handelsrecht, de staathuishoud-
kunde, de arbeids- en fabriekswetgeving en het mijnrecht. 1919
Wassenaarsche weg 135, 's-Gravenhage. Tel. 775518.

Dr. C. H. v a n O s, De zuivere en toegepaste wiskunde en
de mechanica 1919
Segbroeklaan 78, 's-Gravenhage. Tel. 339454. Postrekening 32497.

Dr. H. B. D o r g e l o, De theoretische en toegepaste natuur-
kunde, Voorzitter 1927
Julianalaan 70. Tel. 977. Postrekening 44391.

Dr. C. Z w i k k e r, De theoretische en toegepaste natuur-
kunde 1929
Julianalaan 14. Tel. 1814. Postrekening 153835.

Dr. E. C. W i e r s m a, De theoretische en toegepaste natuur-
kunde 1936
Heemskerkstraat 17. Tel. 179. Postrekening 128409.

Mr. A. C. Josephus Jitta (Buitengewoon hoogleeraar),
Het staatsrecht, het administratief recht (met uitzondering
van de arbeids- en fabriekswetgeving en het mijnrecht) en
het handelsrecht 1932
Alexander Gogelweg 33, 's-Gravenhage. Tel. 335880. Postrekening 63198.

Dr. ir. J. Goudriaan (Buitengewoon hoogleeraar), De
bedrijfsleer. 1936
Parklaan 11, Eindhoven. Tel. 2494. Postrekening 134171.

Dr. H. A. Kramers (Bijzonder hoogleeraar), De theoreti-
sche natuurkunde 1931
Poelgeesterweg 2, Oegstgeest. Tel. 3441 Leiden. Postrekening 77917.

Dr. J. van Loon (Bijzonder hoogleeraar), Het recht van
den industrieelen eigendom 1935
Parkweg 3, Deventer. Tel. 4601. Postrekening 21850.

Dr. W. J. D. van Dijk (Bijzonder hoogleeraar), De
physische technologie 1936
Schoutenstraat 7, 's-Gravenhage. Tel. 775466. Postrekening 80918.

B. Afdeeling der weg- en waterbouwkunde.

Ir. J. Haringhuizen, De waterbouwkunde 1919
Stephensonstraat 24, 's-Gravenhage. Tel. 334522. Postrekening 19873.

Dr. ir. G. H. van Mourik Broekman, De waterbouw-
kunde 1924
Prins Albertlaan 22, Voorburg. Tel. 778294. Postrekening 16914.

Ir. Chr. K. Visser, De kennis en het onderzoek van bouw-
stoffen, de rioleering en watervoorziening en het maken van
bestekken en begrotingen 1915
Julianalaan 1. Tel. 676. Postrekening 71602.

Ir. E. R. Hondelink, De aanleg en de exploitatie van
wegen, Secretaris 1936
Alkmaarschestraat 6, Scheveningen. Tel. 555528. Postrekening 292981.

Ir. J. W. Thierry, De waterbouwkunde 1930
Rietzangerlaan 21, 's-Gravenhage. Tel. 339460. Postrekening 22254.

Ir. A. S. Keverling Buisman, De toegepaste mecha-
nica, Voorzitter 1919
Nachtegaallaan 16, 's-Gravenhage. Tel. 332609. Postrekening 59163.

Ir. W. Schermerhorn, Het landmeten, het waterpassen
en de geodesie 1926
Kanaalweg 5. Tel. 1980. Postrekening 24975.

., De brugbouw en de leer van belangrijke ijzer-
constructies
.

Ir. J. A. Bakker (Buitengewoon hoogleeraar), De leer van
het gewapend beton en de toepassing in de burgerlijke bouw-
kunde, de waterbouwkunde en den brugbouw 1918
Rozenburglaan 104, Rotterdam (O.). Tel. 52150. Postrekening 56214.

J. M. Tienstra (Buitengewoon hoogleeraar), Het land-
meten, het waterpassen en de geodesie 1935
Westplantsoen 30. Tel. 1041. Postrekening 27645.

C. Afdeeling der bouwkunde.

Ir. J. G. Wattjes, De architectuur 1918
Frederikslaan 30, Rijswijk (Z.-H.). Postrekening 119580.

H. M. Luns, Het handteekenen en de geschiedenis der
schilder- en beeldhouwkunst, Voorzitter 1931
Oude Delft 95. Tel. 1619. (Postrekening 153953, Amsterdam).

Ir. G. Diehl, De architectuur 1924
Thorbeckestraat 32. Tel. 914. Postrekening 43874.

Ir. M. J. Granpré Molière, De architectuur. 1924
Nieuwe Plantage 23. Tel. 1166. Postrekening 85084.

Dr. ir. D. F. Slothouwer, De architectonische vormleer
en de geschiedenis der bouwkunst 1926
Lange Voorhout 30, 's-Gravenhage. Tel. 117046. Postrek. 45898.

N. Lansdorp, De architectuur, Secretaris 1932
Van Alkemadeaan 1a, 's-Gravenhage. Tel. 721045.

Ir. R. L. A. Schoemaker, De architectuur. 1924
Julianalaan 16. Tel. 588. Postrekening 21943.

H. Rosse, De decoratieve kunst en het ornamentteekenen. 1933
Vlietweg 2, Rijswijk (Z.-H.). Postrekening 230273.

L. O. Wenckebach (Buitengewoon hoogleeraar), Het
boetseeren en de beeldhouwkunst 1935
Gooweg 40, Noordwijkerhout. Tel. Noordwijk 97. Postrekening 20871.

D. Afdeeling der werktuigbouwkunde en scheepsbouwkunde.

P. Meyer, De werktuigbouwkunde 1911
Heemskerkstraat 26. Tel. 677. Postrekening 28596.

N. Kal, De scheepsbouwkunde, Voorzitter 1922
Poortlandlaan 114. Tel. 1430. Postrekening 118859.

Ir. G. Brouwer, De werktuigbouwkunde 1905
Kapelplein 13, Scheveningen. Tel. 554307. Postrekening 32318.

E. J. Vossnack, De scheepsbouwkunde 1906
Rotterdamsche weg 105. Tel. 441. Postrekening 51956.

Ir. F. Westendorp, De werktuigbouwkunde 1916
Ruys de Beerenbrouckplein 13. Tel. 916. Postrekening 40173.

Ir. E. C. von Pritzelwitz van der Horst, De werk-
tuigbouwkunde (1922) 1937
Bloemcamplaan 10, Wassenaar. Tel. 717800. Postrekening 5268.

Dr. ir. C. B. Biezeno, De toegepaste mechanica 1914
Nieuwelaan 30. Tel. 697. Postrekening 31124.

Ir. A. J. ter Linden, De werktuigbouwkunde 1927
Julianalaan 3. Tel. 966. Postrekening 48551.

Ir. P. Landberg, De mechanische technologie 1929
Rotterdamsche weg 123. Tel. 516. Postrekening 43787.

Ir. C. M. van Wijngaarden, De werktuigbouwkunde,
Secretaris 1922
Botaniestraat 40. Tel. 186. Postrekening 114190.

Dr. ir. W. F. Brandsma, De mechanische technologie en
de metallographie 1934
Kanaalweg 9. Tel. 938. Postrekening 29379.

Ir. J. Muysken, De werktuigbouwkunde 1932
Rotterdamsche weg 107. Tel. 177. Postrekening 73512.

Dr. J. M. Burgers, De aërodynamica, hydrodynamica en
hare toepassingen 1918
van Houtenstraat 1. Tel. 1313. Postrekening 13654.

E. Afdeeling der electrotechniek.

Dr. ing. ir. H. S. Hallo, De electrotechniek 1915
Rotterdamsche weg 103. Tel. 539. Postrekening 17263.

- Jhr. dr. G. J. Elias, De electrotechniek 1916
Oude Delft 157. Tel. 778. Postrekening 46924.
- Ir. E. J. F. Thierens, De electrotechniek, Secretaris . . . 1925
Prinses Marielaan 30, Wassenaar. Tel. 717842. Postrekening 23128.
- Dr. ir. H. G. Nolen, De electrotechniek 1937
Rotterdamsche weg 99. Postrekening 67724.
- Dr. ir. W. Th. Bähler, De electrotechniek, Voorzitter . 1930
Stalpertstraat 111, s-Gravenhage. Tel. 775805. Postrekening 12347.
- Dr. ir. N. Koomans (Buitengewoon hoogleeraar), De
electrotechniek 1934
Belvédèreweg 1, 's-Gravenhage. Tel. 551511. Postrekening 17415.

F. Afdeeling der scheikundige technologie.

- Dr. ir. J. Böeseken, De organische scheikunde en hare
toepassingen 1907
Phoenixstraat 27. Tel. 923. Postrekening 35678.
- Dr. W. Reinders, De physische scheikunde 1908
Rotterdamsche weg 121. Tel. 816. Postrekening 53124.
- Dr. ir. G. van Iterson Jr., De microscopische anatomie 1907
Hertog Govertkade 12. Tel. 188. Postrekening 45128.
- Dr. F. E. C. Scheffer, De anorganische scheikunde,
Voorzitter 1917
Flatgebouw Corner House, Reinkenstraat 2e, 's-Gravenhage.
Tel. 391531. Postrekening 14328.
- Dr. ir. A. J. Kluyver, De algemeene en toegepaste micro-
biologie 1921
Nieuwelaan 3. Tel. 121. Postrekening 53758.
- Dr. ir. H. I. Waterman, De scheikundige technologie,
Secretaris 1919
Nieuwe Plantage 63. Tel. 40. Postrekening 56844.
- Dr. ir. C. J. van Nieuwenburg, De analytische schei-
kunde en de scheikunde der bouwstoffen 1920
Rotterdamsche weg 135. Tel. 858. Postrekening 17457.
- Dr. ir. W. F. Brandsma, De mechanische technologie en
de metallographie. 1934
Kanaalweg 9. Tel. 938. Postrekening 29379.

Dr. P. Karsten, De analytische scheikunde 1937
Rotterdamsche weg 133. Tel. 2162. Postrekening 118999.

Dr. A. M. A. A. Steger (Buitengewoon hoogleeraar), De
technologie der oliën en vetten (1912) 1918
Lanckhorstlaan 36, Haarlem. Tel. 28568.

Ir. G. A. Brender à Brandis (Buitengewoon hooglee-
raar), De technologie der brandstoffen 1920
Cremerweg 2, 's-Gravenhage. Tel. 556050. Postrekening 52809.

Ir. E. L. Selleger (Bijzonder hoogleeraar), De papier-
fabricage 1937
Pompweg 50, Ubbergen. Tel. Nijmegen 415. Postrekening 14958.

G. Afdeeling der mijnbouwkunde.

Ir. C. L. van Nes, De mijnkunde, het mijnmeten en kar-
teeren 1925
Dunklerstraat 49, 's-Gravenhage. Tel. 337584. Postrekening 88631.

Ir. J. A. Grutterink, De delfstof- en aardkunde 1906
Van Bleiswijkstraat 179, 's-Gravenhage. Tel. 551742. Postrekening 82760.

Ir. H. F. Grondijs, De ertskunde, Secretaris 1926
Willem Frederiklaan 4, 's-Gravenhage. Tel. 552308. Postrekening 107180.

Ir. M. H. Caron, De metallurgie en de docimasie 1928
Sportlaan 103, 's-Gravenhage. Tel. 339435. Postrekening 144862.

Dr. ir. J. A. A. Mekel, De geologie, Voorzitter. 1929
Oude Delft 126. Tel. 1448. Postrekening 125016.

Dr. J. H. F. Umbgrove, De geologie 1930
Kleinhoefijzerlaan 3. Wassenaar. Tel. 716296. Postrekening 165265.

oud-hoogleeraren, zitting hebbende in den Senaat:

Dr. ir. J. Kraus 1905
Nassauplein 33, 's-Gravenhage.

Dr. H. de Vries 1907
Hotel de Zon, Warmond.

Dr. A. Smits (Universiteit Amsterdam). 1908
Mozartkade 11, Amsterdam Z.

Mr. dr. C. A. Verrijn Stuart 1909
Prof. Lorentzlaan 70, Zeist.

Dr. ir. F. K. Th. van Iterson. 1913
Valkenburgerweg 29, Heerlen.

- Dr. J. A. Barrau (Universiteit Utrecht) 1913
Mauritsstraat 92, Utrecht.
- M. Clément 1913
Frankrijk.
- Dr. D. van Blom (Universiteit Leiden) 1916
Oude Vest 105, Leiden.
- Mr. P. J. M. Aalberse 1918
Johan van Oldenbarneveltlaan 82, 's-Gravenhage.
- Ir. C. W. Weys 1919
Prinsevinkenpark 37, 's-Gravenhage.
- Ir. J. Klopper 1919
Van Lennepweg 5, 's-Gravenhage.
- Dr. W. J. de Haas (Universiteit Leiden) 1922
Rijnsburgerweg 20, Leiden.
- Ir. G. J. van Swaay 1922
Nieuwe Plantage 5.
- Ir. W. P. Smit 1923
Pieter Bothstraat 16, 's-Gravenhage.
- Ir. Hk. J. Heuvelink 1926
Sweerts de Landasstraat 44, Arnhem.
- Dr. A. D. Fokker 1927
Damstraat 21, Haarlem.
- Ir. D. Dresden 1928
Burgemeester Reigerstraat 89, Utrecht.
- Dr. ir. H. A. Brouwer (Universiteit Amsterdam) 1929
Nieuwe Prinsengracht 130, Amsterdam C.
- Dr. L. H. Siertsema 1929
Rusthoekstraat 12, Scheveningen.
- Ir. J. Nelemans 1929
Neuhuyskade 69, 's-Gravenhage.
- Dr. G. A. F. Molengraaff 1930
Groothoefijzerlaan 40, Wassenaar.
- A. F. Gips 1930
Frankenstraat 11, 's-Gravenhage.

- Ir. I. P. de Vooy 1930
Velperweg 61, Arnhem.
- Ir. J. A. G. van der Steur 1931
Van Lennepweg 15, Oosterbeek.
- Ir. J. C. Dijkhoorn 1932
Ten-Hovestraat 13, 's-Gravenhage.
- Dr. J. H. Valckenier Kips 1932
Barchemscheweg 84, Lochem.
- Dr. J. G. Sleswijk 1933
Frankenstraat 32, 's-Gravenhage.
- Ir. C. L. van der Bilt 1933
Wassenaarscheweg 124, 's-Gravenhage.
- L. A. van Royen 1934
Van Calcarlaan 44, Wassenaar.
- Dr. W. A. Versluys 1935
Grand Hotel Porlofino-Vessa Rivierra di Levante.
- A. W. M. Odé 1935
Ruysdaellaan 23, Bilthoven.
- Dr. M. de Haas 1936
Storm van 's-Gravesandeweg 15, Wassenaar.
- Ir. G. H. de Vries Broekman 1936
Duinweg 21d, 's-Gravenhage.
- Dr. ir. H. ter Meulen 1936
Nassaulaan 11, 's-Gravenhage.
- Dr. ing. C. Feldmann 1937
Rotterdamscheweg 101.
- Ir. N. C. Kist 1937
Neuhuyskade 65, 's-Gravenhage.

LECTOREN:**A. Afdeeling der algemeene wetenschappen.**Jaar van
benoeming.

- Ir. H. C. Volkers, De toegepaste natuurkunde. 1908
Oostsingel 52. Tel. 1266. Postrekening 25134.
- Dr. D. van Dantzig, De wiskunde en de theoretische
mechanica 1932
Hoogeweg 23, Wassenaar, Tel. 717347. Postrekening 154196.

B. Afdeeling der weg- en waterbouwkunde.

Mr. J. H. J o n a s, Het burgerlijk recht en hypothecaire en kadastrale administratie 1936

Deventerweg 122, Zutphen. Postrekening 291715.

J. W. G o n g r i j p, De aardrijkskunde 1937

Schubertstraat 37, Amsterdam (Z.). Postrekening 19577.

D. Afdeeling der werktuigbouwkunde en scheepsbouwkunde.

G. H. W. v a n A k e n, De werktuigbouwkunde 1906

van Leeuwenhoeksingel 33. Tel. 1282. Postrekening 107672.

Ir. C. T h o m s, De werktuigbouwkunde. 1918

Delfgauwsche weg 201. Tel. 1583.

Ir. J. C. A r k e n b o u t S c h o k k e r, De scheepsbouwkunde 1928

Zwolschestraat 219, Scheveningen. Tel. 556641. Postrekening 99358.

Ir. A. J. M o l l i n g e r, De werktuigbouwkunde 1930

Mijnbouwplein 7. Postrekening 51940.

Dr. ir. J. J. K o c h, De toegepaste mechanica 1931

Hof van Delftlaan 16. Tel. 330. Postrekening 39986.

E. Afdeeling der Electrotechniek.

Ir. L. H. M. H u y d t s, De experimenteele hoogfrequentie-techniek 1932

Cornelis Speelmanstraat 38. 's-Gravenhage. Tel. 773541. Postrekening 54369.

F. Afdeeling der scheikundige technologie.

Ir. J. v a n d e n B e r g, De analytische scheikunde 1918

Oranje-Plantage 42.

Dr. G. M e y e r, De anorganische scheikunde 1920

Wittenburgerweg 14, Wassenaar. Tel. 717072. Postrekening 33245.

Ir. H. G r a v e s t e i n, De microchemie. 1922

Kerklaan 149, Rijswijk (Z.-H.). Postrekening 27665.

Tijdelijk belast met het geven van onderwijs in de theoretische en practische hydraulica:

Ir. J. T. T h i j s s e 1936

Ooievaarlaan 18b, 's-Gravenhage. Tel. 339679. Postrekening 14110.

Tijdelijk belast met het geven van het onderwijs in de brugbouw en in de leer van belangrijke ijzerconstructies:

Prof. ir. P. P. B i j l a a r d 1937

.....

Tijdelijk belast met het geven van onderwijs in de geodesie:

Prof. dr. ir. F. A. V e n i n g M e i n e s z 1937

Potgieterlaan, Amersfoort. Tel. 140. Postrekening 13674.

Tijdelijk belast met het geven van onderwijs in den ijk:

H. B. Moes 1934

Willem de Zwijgerlaan 91, 's-Gravenhage. Postrekening 65351.

PRIVAAT-DOCENTEN:

J. B. Kerpestein, De Spaansche taal en letterkunde. . 1907
Oosteinde 311, Voorburg.

Dr. ir. A. van Rossem, De rubberchemie en rubbertech-
nologie 1919
Kanaalweg 10.

Ir. H. W. L. Brückman, De theorie, beschrijving en ijking
van electriciteitsmeters 1920
Voorstraat 19.

Dr. A. C. S. van Heel, De technische optica. 1927
Prins Bernhardlaan 2.

Dr. ir. W. D. Cohen, De organische scheikunde. 1930
van Alkemadelaan 304, 's-Gravenhage. Tel. 774767.

Dr. ir. J. G. Ossewaarde, Het gebied van de cultuur en
de technologie van eenige grondstoffen van tropisch-land-
bouwkundigen oorsprong 1934
Rijksstraatweg 50, Wageningen.

Mej. dr. R. A. Biegel, De psychotechniek 1935
Zeestraat 73, 's-Gravenhage. Tel. 180040.

Ir. J. Roosenschoon, De vliegtuigbouw 1935
Meer en Boschlaan 32, Heemstede.

Mej. dr. ir. A. E. Korvezee, De radioactiviteit 1935
Westplantsoen 57.

Dr. J. W. Loos, De eerste hulp bij ongelukken 1935
Pretorialaan 111, Rotterdam (Z.).

Ir. P. M. Heertjes, De chemische technologie der kleur-
stoffen 1935
Spoorsingel 89a.

D. Harting, De grafische vakken 1936
J. M. Molenaerplein 2, Heemstede.

VERZAMELINGEN,

behoorende onder art. 1 van het reglement op het beheer en het gebruik der verzamelingen en hulpmiddelen voor het onderwijs aan de Technische Hoogeschool.

I. VERZAMELINGEN, behoorende onder art. 1a.

1. Bibliotheek. — Doelenstraat 101, Telefoon 1397.

Dr. ir. A. K o r e v a a r, bibliothecaris.

Heemskerkstraat 13. Tel. 850.

Ir. F. V o o g d, conservator.

Ruys de Beerenbrouckplein 8.

De bibliotheek is g e o p e n d:

alle werkdagen, behalve des Zaterdag, van 9—5 uur; des Zaterdag van 9—12.30 en van 2—5 uur; bovendien des avonds op Maandag, Dinsdag, Donderdag en Vrijdag van 7—9 uur; gedurende de Zomervacantie elken werkdag van 2—4 uur en in de Kerst- en Paaschvacantie iederen werkdag van 9—4 uur, des Zaterdag van 9—12.30 en van 2—4 uur.

De bibliotheek zal zijn g e s l o t e n:

op de verjaardagen van de Leden van het Vorstelijk Huis na 1 uur des namiddags; in de vacaties den geheelen dag; op den gedenk-dag der Technische Hoogeschool (8 Januari); op den Goeden Vrijdag; op den Zaterdag tusschen Goeden Vrijdag en Paschen; van 1 tot en met 10 Juli;

en gedurende de avonduren:

op den dag van den Diës van het Delftsch Studentencorps en op St. Nicolaasavond.

2. Verzameling modellen van uitgevoerde werken op het gebied van waterbouwkunde, bruggen en wegen. — Gebouw voor weg- en waterbouwkunde, Oostplantsoen 25.

Prof. ir. J. W. Thierry, beheerder.

3. Verzameling Indische bouwstoffen en modellen. — Gebouw voor Weg- en Waterbouwkunde, Oostplantsoen 25.

Prof. ir. Chr. K. Visser, beheerder.

4. **Verzameling van werktuigen en voorwerpen, betrekking hebbende op de mechanische technologie.** — Gebouw voor werktuigen en scheepsbouwkunde, Nieuwelaan 76.

Prof. ir. P. Landberg, beheerder.

5. **Verzameling scheepsmodellen en op scheepsbouw betrekking hebbende bescheiden.** — Gebouw voor werktuig- en scheepsbouwkunde, Nieuwelaan 76.

Prof. E. J. Vossnack, beheerder.

6. **Verzameling mineralen en gesteenten.** — Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.

Prof. ir. J. A. Grutterink, beheerder.

7. **Verzameling ertsen.** — Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.

Prof. ir. H. F. Grondijs, beheerder.

8. **Verzameling algemeene geologie.** — Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.

Prof. dr. ir. J. A. A. Mekel, beheerder.

9. **Verzameling historische geologie en palaeontologie.** — Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.

Prof. dr. J. H. F. Umbgrove, beheerder.

10. **Geologische verzameling van Nederland.** — Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.

Prof. dr. J. H. F. Umbgrove, beheerder.

11. **Geologische verzameling van Nederlandsch Indië.** — Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.

Prof. dr. J. H. F. Umbgrove, beheerder.

12. **Geologische verzameling van de Nederlandsch West-Indische eilanden.** — Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.

Prof. dr. ir. J. A. A. Mekel, beheerder.

13. **Geologische verzameling van Suriname.** — Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.

Prof. ir. J. A. Grutterink, beheerder.

14. Verzameling van modellen op het gebied van mijnkunde. —
Gebouw voor mijnbouwkunde, Mijnbouwstraat 20.
Prof. ir. C. L. van Nes, beheerder.

II. LABORATORIA EN VERZAMELINGEN VAN HULPMIDDELEN VOOR HET ONDERWIJS, behorende onder art. 1b.

1. Hoofdgebouw (Oude Delft 95).

a. Handteekenen.

Prof. H. M. Luns, beheerder.

b. Boetseeren.

Prof. L. O. Wenckebach, beheerder.

2. Gebouwen aan de Jaffalaan.

Prof. dr. ir. J. A. Schouten, beheerder.

3. Gebouw voor weg- en waterbouwkunde (Oostplantsoen 25).

Prof. ir. Chr. K. Visser, beheerder.

a. Laboratorium voor grondmechanica.

Prof. ir. A. S. Keverling Buisman, beheerder.

b. Laboratorium voor bouwstoffen en bouwconstructies.

Prof. ir. Chr. K. Visser, beheerder.

4. Gebouw voor geodesie, landmeten en waterpassen (Kanaalweg 4).

Prof. ir. W. Schermerhorn, beheerder.

5. Gebouw voor bouwkunde (Oude Delft 39).

Prof. N. Lansdorp, beheerder.

6. Gebouw voor decoratieve kunst (Oude Delft 75).

Prof. H. Rosse, beheerder.

7. Gebouw voor werktuig- en scheepsbouwkunde (Nieuwelaan 76).

Prof. ir. A. J. ter Linden, beheerder.

Ir. B. H. Nijenhuis, bedrijfsingenieur-conservator.

a. Laboratorium voor werktuigkunde.

Prof. P. Meyer, beheerder.

Ir. B. H. Nijenhuis, bedrijfsingenieur-conservator.

b. Verzameling van werktuigen en werktuigonderdeelen.

Prof. ir. E. C. von Pritzelwitz van der Horst, beheerder.

c. Verzameling voor mechanische technologie.

Prof. ir. P. Landberg, beheerder.

Mej. S. A. van Hoytema, conservatrice.

d. Laboratorium voor het mechanisch onderzoek van vezelstoffen en papier.

Prof. ir. P. Landberg, beheerder.

Mej. S. A. van Hoytema, conservatrice.

e. Laboratorium voor metallographie.

Prof. dr. ir. W. F. Brandsma, beheerder.

Zie ook blz. 131.

f. Laboratorium voor aëro- en hydrodynamica.

Prof. dr. J. M. Burgers, beheerder.

g. Laboratorium voor toegepaste mechanica.

Prof. dr. ir. C. B. Biezeno, beheerder.

8. Laboratorium voor electrotechniek (Kanaalweg 2b).

Prof. dr. ir. W. Th. Bähler, beheerder.

Ir. H. W. L. Brückman, bedrijfsingenieur-conservator.

9. Gebouw voor scheikunde (Westvest 7 en 9).

Prof. dr. W. Reinders, beheerder.

Ir. J. J. Benedictus, bedrijfsingenieur-conservator.

a. Laboratorium voor physische scheikunde.

Prof. dr. W. Reinders, beheerder.

b. Laboratorium voor anorganische scheikunde.

Prof. dr. F. E. C. Scheffer, beheerder.

c. Laboratorium voor organische scheikunde.

Prof. dr. ir. J. Böeseken, beheerder.

Dr. ir. W. D. Cohen, conservator.

d. Laboratorium voor chemische technologie.

Prof. dr. ir. H. I. Waterman, beheerder.

Ir. A. W. van der Moore, conservator.

e. Laboratorium voor de technologie van oliën en vetten.

Prof. dr. A. M. A. A. Steger, beheerder.

10. Laboratorium voor analytische scheikunde (De Vries van Heystplein 2).

Prof. dr. ir. C. J. van Nieuwenburg, beheerder.

Ir. H. F. Bruigom, bedrijfsingenieur-conservator.

Laboratorium voor microchemie.

Ir. H. Gravestein, lector, beheerder.

11. Laboratorium voor microbiologie (Nieuwelaan 5).

Prof. dr. ir. A. J. Kluyver, beheerder.

L. H. C. Perquin, conservator.

12. Laboratorium voor technische botanie (Poortlandlaan 67).

Prof. dr. ir. G. van Iterson Jr., beheerder.

Mej. dr. A. Kleinhoonte, conservatrice.

Cultuurtuin voor technische gewassen (Poortlandlaan 67).

Prof. dr. ir. G. van Iterson Jr., beheerder.

J. P. Romein, hortulanus.

13. Laboratorium voor metallografie (Oude Delft 71).

Prof. dr. ir. W. F. Brandsma, beheerder.

Zie ook blz. 130.

14. Gebouw voor mijnbouwkunde (Mijnbouwstraat 20).

Prof. ir. J. A. Grutterink, beheerder.

Ir. J. de Vries, bedrijfsingenieur-conservator.

a. Laboratorium voor delfstofkunde.

Prof. ir. J. A. Grutterink, beheerder.

b. Laboratorium voor aardkunde.

Prof. dr. ir. J. A. A. Mekel, beheerder.

c. Laboratorium voor historische geologie en palaeontologie.

Prof. dr. J. H. F. Umbgrove, beheerder.

d. Laboratorium voor ertskunde.

Prof. ir. H. F. Grondijs, beheerder.

e. Laboratorium voor mijnkunde.

Prof. ir. C. L. van Nes, beheerder.

f. Laboratorium voor docimasie en metallurgie.

Prof. ir. M. H. Caron, beheerder.

g. Museum voor mineralogie en geologie (bevat de verzamelingen bedoeld sub I, 6—13, zie blz. 128).

Dr. P. Kruizinga, conservator.

15. Laboratorium voor technische physica (Mijnbouwplein 11).

Prof. dr. C. Zwikker, beheerder.

Ir. P. Bravenboer, bedrijfsingenieur-conservator.

Dr. W. C. Mandersloot, conservator.